

Sant Hilari Sacalm

22-25 Agost'24

FESTA MAJOR

Font Vella
El Agua de tu Vida

FONT D'OR
Sant Hilari Sacalm (Girona)
AIGUA MINERAL NATURAL

Logística · Magatzems · Transports
MORAGAS
moragas.com

SERRADORA CORNELLA

bp
Estació Servei Sant Hilari
Ultimate
Ps Font del Cirerer, 43
Tel.: 972 872 030 - Fax: 972 868 168
17403 Sant Hilari Sacalm (Girona)

Diputació de Girona

Font Vella
Hotel Balneari
Sant Hilari Sacalm • Girona

TALLER NOU SANT HILARI, S.L.
Carretera Villavecchia, 61
17403 Sant Hilari Sacalm
Tel. 972869188 tallernou@gmail.com

INSTAL·LACIONS J. PALLAROLS
- Electricitat - Aigua - Gas - Calefacció
- Aire condicionat - Bombes i regs - Energies renovables
C/ Joan Serras, 9 - Tel. 972 86 81 64 - Fax 972 87 21 74
17403 SANT HILARI SACALM (Girona)
info@jpallarols.com

Alum NET
P. I. Can Patallina, C/ Estany, 24
Malgrat de Mar 08380
Tel.: 93 765 31 51
Mòbil: 615 39 21 46
www.alumnet.cat

Programa de festa Major de Sant Hilari Sacalm 2024
*— **Coordinació i edició**: Regidories de Cultura i de comunicació de l'Ajuntament de Sant Hilari Sacalm.*
*— **Disseny gràfic i maquetació:** Vilabsurda Comunicació Ltd. (www.vilabsurda.cat)*
*— **Impressió:** Gràfiques Montseny. — **D.L GI:** 830-2021*

SALUTACIÓ DE L'ALCALDE

JORDI ROTLLANT CORS

Benvolguts hilariencs i hilarienques,

Des de sempre, hem mesurat el temps a partir de dates, activitats, esdeveniments o festivitats que es repeteixen i que ens serveixen de referència. La Festa Major és una d'aquestes dates. Una data associada al final de l'estiu i a l'inici d'un nou any escolar i al fet que quan acabem la Festa Major de Sant Hilari comença aquell nou curs que ajudarà a créixer i formar-se als nostres fills i filles, però que és també un inici d'etapa per empreses, famílies i treballadors. Acaba el temps de vacances i de dies llargs i comença la tardor. És com un Carnaval abans de Quaresma. Són uns dies per acabar de gaudir de la parada de les vacances. I a Sant Hilari, ho fem celebrant-ho de valent. Aquest any ha començat el tercer cap de setmana d'agost amb la Fira de la Cervesa, el 3x3 de bàsquet i l'Aplec de la Sardana que donen el tret de sortida a una setmana plena d'activitats. El dilluns amb cinema a la fresca, el dimarts el sopar de la Marxa de la Llibertat, el dimecres amb el Partit de Futbol i Teatre de Festa Major i a partir del dijous i el Pregó de Festa Major tot un seguit d'activitats que omplen cada hora del dia i que estan pensades per tots els públics, petits, joves i grans, de Sant Hilari i visitants. I tot això és possible gràcies a la dedicació i voluntat del personal de les diferents àrees de l'Ajuntament, de les regidories de festes i joventut i de persones i entitats que desinteressadament ajuden i col·laboren perquè aquests dies siguin, justament, dies de festa gran, dies de Festa Major.

Com a mesura del temps, la Festa Major també ens recorda que fa poc més d'un any que iniciàvem una nova legislatura amb un equip de govern renovat i amb moltes ganes de treballar pel poble. Ara fa un any, m'estrenava en aquesta publicació per desitjar-vos una bona festa major, una festa, però, a cavall de dues legislatures diferents i, per tant, organitzada i pensada per persones diferents. Aquest any serà la primera festa que organitzen totalment les noves regidories de festes, joventut i brigada. Vull aprofitar per desitjar-los tota la sort i encerts en la programació de la festa i, sobretot, posar de manifest que s'ha preparat, com tota la feina que s'ha fet durant l'any, amb dedicació, pensant en tots els hilariencs i hilarienques i amb la voluntat de millorar el seu dia a dia. Espero que aquests dies que tots els hilariencs vivim de manera especial, serveixin perquè aquest final d'estiu i inici del nou curs estigui ple d'alegria, festa, disbauxa, estones per compartir amb amics i familiars, trobades, música, tertúlies i xeflis. Que l'esperit especial que aquests dies està present en cada racó i persona del nostre municipi, ens permeti viure aquestes dates amb respecte cap als altres sense oblidar ni deixar de sentir que torna a ser FESTA MAJOR.

Us desitjo una molt bona Festa Major!!!

índex

Salutació de l'Alcalde 3

Pregó 2023 5

Història 10

Les cançons i danses populars de les Guilleries i altres reculls musicològics del compositor Eusebi Bosch i Humet (1860-1948) 10

Cèdules Personals 14

La fundació del Montepio de Sant Hilari Sacalm (1884) 15

Planas Doria a la Sútia 21

El món de la torneria a Sant Hilari Sacalm i Osor 23

Fa 100 anys 28

Fa 50 anys 30

50è Aniversari del Moto Club 32

30 anys de la Casa de Cultura 34

Programació 38

Fotos que fan història 40

Activitats 2023-2024 43

Poesia 46

Resum meteorològic 47

Guardons 48

Escoles 50

Entitats 54

Telèfons d'interès 72

Col·laboradors 73

FM'23

PREGÓ

Club Esportiu Sant Hilari

1923 -2023

anys fent història

Bona tarda, Sant Hilari!!

Des del Club Esportiu Sant Hilari volem agrair a l'Ajuntament que hagi tingut en compte la nostra entitat per fer el pregó d'aquest any. És un any molt especial per nosaltres perquè hem celebrat el nostre centenari. Cent anys que el Club ha sigut del poble i el poble s'ha abocat amb el Club i n'hem sentit sempre el seu suport. La prova és que pensem (i creiem que no ens equivoquem) que tothom, cada habitant, cada persona de Sant Hilari, ha format part o ha tingut algun familiar que ha format part del Club, és a dir, que tots els que sou aquí a baix, podríeu ser aquí dalt.

Com a Club hem de donar gràcies a molta gent, perquè un club de futbol no pot existir sense l'ajuda, el suport i la col·laboració de persones que s'estimen el club, d'entitats, d'empreses o de l'ajuntament.

És difícil simplificar cent anys d'història d'una entitat tan important pel poble com el Club Esportiu Sant Hilari en un escrit per molt extens que sigui.

De fet, és difícil parlar de cent anys d'història si no ens parem a pensar com eren les coses fa cent anys:

- Evidentment no hi havia internet, no hi havia telèfons mòbils 5G, no hi havia xarxes socials...
- Fa cent anys no hi havia tablets ni ordinadors, ni tan sols televisors
- No hi havia influencers, ni tertulians, ni king's league
- Fa cent anys l'aigua de la Font Vella la repartia en Jaumet

- Fa cent anys tot just s'havia acabat de cobrir la riera que passava pel mig del poble i s'havia construït la placeta
- Fa cent anys es va acabar de construir aquest campanar
- Fa cent anys molts dels pobles de les característiques de Sant Hilari tenien moltes mancances a causa de la seva ubicació: tot era lluny, hi havia moltes dificultats de transport.

Però Sant Hilari tenia aigua, una aigua molt bona i uns boscos i una natura magnífics i això va convertir el poble en un destí turístic de primer nivell per les elits de la burgesia, que venien a fer temporades de cura de salut i vacances a la natura. I el fet de ser destí de les classes altes de Catalunya ens va permetre que ens arribés la influència de les modes de cada època, entre elles: el futbol.

El futbol, un esport estranger, però un esport que entrava amb força, que aixecava passions i que ho feia perquè tothom hi podia jugar, no es necessitaven grans infraestructures, tan sols una pilota i dues porteries i permetien que tothom el pogués practicar. Això va fer que quan es va parlar de fer un equip de futbol ja hi hagués una gran passió.

Com dèiem, parlar de cent anys d'història és complicat sense deixar-nos algú que ha estat crucial per l'existència i la supervivència del Club. És una entitat que ha involucrat molta gent al poble, que ha tingut molta afició al darrere i per la que han passat molts jugadors i jugadores, entrenadors i entrenadores i directius i directives. A més, hi ha hagut grans personalitats al poble que han estudiat el Club i la seva història i n'han fet difusió. Nosaltres som només una petita part de la història.

Tan sols podem parlar de l'orgull de formar part de la història del Club, de com, circumstancialment, ens hem trobat que durant el nostre mandat el Club celebrava cent anys i nosaltres érem els encarregats dels actes de la celebració i fer memòria del que ens ha portat fins aquí. En nom dels meus companys de Junta també vull fer arribar el nostre agraïment als socis per haver-nos concedit la confiança d'estar al capdavant del Club en aquest moment històric.

de tots els grans professionals que hem tingut col·laborant al club durant aquest temps. La majoria d'aquests professionals han estat o són jugadors i ara són entrenadors, coordinadors o membres de la Junta Directiva. I alguns van començar de petits i han estat sempre vinculats al Club com l'entrenador del nostre Primer Equip en Rafi Pérez que aquest any ens ha portat a la consecució del títol de Lliga i l'ascens de categoria. D'altres, tot i començar de petits a Sant Hilari i haver estat un temps fora, sempre han portat el Club al cor i ara han tornat per tal d'ajudar a fer que continuem creixent, com el nostre coordinador esportiu en Toni Rossell i l'entrenador i membre de la comissió esportiva en Francesc Màiquez per anomenar tan sols tres persones clau en el fet que els darrers anys el Club hagi crescut d'una manera tan important. I, a partir d'aquí, podem començar a anomenar persones fins a no acabar.

Mai podrem agrair prou tota la feina de les persones que han volgut dedicar part de la seva vida a fer créixer el Club i mantenir-lo viu tan en èpoques bones com en d'altres no tant bones.

Podem parlar dels jugadors que actualment estan començant i que venen als partits d'altres categories i són els que més animen. I dels jugadors que fa molt de temps que estan a la casa i un dia, de cop, et diuen: "Escolta, que m'agradaria poder ser entrenador del Club, que teniu algun equip on us pugui ajudar?". O dels jugadors del Primer Equip a qui dius "Necessitaríem que et posessis al capdavant d'un equip perquè ens falta un entrenador" i, malgrat que tenen l'agenda plena, fan un forat per ajudar al Club quatre dies a la setmana a part dels compromisos que ja tenen amb el Primer Equip.

Podem parlar de com sentim que els nostres jugadors s'estimen el Club i de com aquest sentiment dels jugadors ens omple i ens anima a continuar treballant.

De fet, sembla que podem parlar de força coses i també podem parlar del que ens han explicat durant la preparació de la celebració d'aquest centenari, de tot allò que hem après de la història del nostre Club i de com fa que ens sentim més orgullosos encara de formar-ne part.

Però el que ens ha fet més feliços ha estat poder parlar amb persones que han estat al capdavant del Club i que avui ens acompanyen. Persones que hem anat coneixent, retrobant o que van arribar un dia i

Nosaltres no hem viscut tota la història, de fet, podem parlar d'una petita part de la història. Podem parlar

mai no han marxat i que ens han explicat la història del club de primera mà.

Una història de cent anys, per força, ha de començar abans, si bé el Club es va fundar el 1923, hi ha registres documentals de l'afició que despertava el futbol a Sant Hilari ja des del 1910 i de les ganes que hi havia al poble de comptar amb un Club de futbol.

Des que el Sr. Xavier Picanyol el 1922, veient que hi havia una gran afició al futbol, animava el jovent del poble a crear un Club com a tal a un article a la revista setmanal La Lliroia.

Va ser l'empenta que faltava, el 1923 es fundava el Club Deportiu Hilarienc i s'aconseguia que se cedissin uns terrenys a prop de la Font Vella com a terreny de joc per disputar-hi els partits. I es va jugar el primer partit de la nostra història contra el Club de Futbol Ibèric Breda i es va perdre, però com diem sempre: el resultat és l'última cosa que hem de mirar d'un partit de futbol. Havia nascut el nostre Club, començava la nostra història. Començava a rodar la pilota i pràcticament no va parar, alguna temporada amb més activitat, alguna amb menys però sempre rodant.

El 1933 mossèn Palà va impulsar un dels valors que ha anat guiant el Club: l'esport com a element de formació i integració de persones.

El 1936 els partits es van traslladar al camp actual, als terrenys de Villaret. Un camp que es va preparar a mà. Amb sorra que venia en carros de cavalls des de la Font Picant. Amb materials que va donar el marquès de Montsolís. Amb la suor i l'esforç del poble.

I a partir d'aquí, anar creixent. El 1944 l'equip no tenia massa bons resultats i vam fer com el Barça actual: dir que era culpa del mal estat del camp. Per això es van fer una sèrie d'obres de millora i el resultat va ser tan satisfactori que, l'any següent, mossèn Carbó va impulsar la federació del Club que va disputar la seva primera competició federada l'any 1946 (com hem dit abans, el resultat és el menys important).

Aquesta època, persones com els senyors Baldiri Miralpeix, Josep Ripoll, Antoni Querol, Andreu Porta, Josep Serrano, Francisco Parareda, van treballar de valent per aconseguir els recursos necessaris perquè el Club sobrevisqués a una postguerra i anés creixent progressivament. Una de les figures més destacades va ser en Joan Miralpeix que va fomentar el futbol base durant cinquanta anys! La meitat de la vida del Club!

Tot i ser un poble al mig de les Guilleries, no vam estar exempts de patir les misèries del règim franquista i l'estat de màxima tensió que hi havia per part de les "fuerzas del orden". Durant el mandat de la junta del Sr. Quico Ripoll, la Guàrdia Civil el va detenir i el va tenir engarjolat durant dos dies acusat d'haver agredit un agent al final d'un partit. Un altre cop el poble, mobilitzant-se i buscant totes les opcions i contactes que es va poder, va aconseguir que el deixessin en llibertat.

I cada junta ha tingut les seves dificultats, per exemple, el 1966, el Sr. Joan Vidal va haver de fer mans i mànigues per tal que l'equip pogués continuar disputant els partits al camp de Villaret. La situació es va desbloquejar amb la compra dels terrenys, però les nits que va estar sense dormir només les sap el Sr. Vidal.

La sort que té aquest Club és que ha comptat amb l'estima i l'empenta de persones que, quan ha calgut, hi han sigut, com el Sr. Ramon Masferrer que va presidir-lo en diferents etapes, als anys 60, els 70 i els 90. "Aquest any no tenim president. Truqueu a en Masferrer!" i ell que s'hi arremangava i a treballar de valent.

A finals dels anys 60, amb el Sr. Pere Fauria (per la gent del poble, en Pere Teuler) al capdavant, el Club va deixar de ser el Club Deportiu Hilarienc per adoptar el nom de Club Esportiu Sant Hilari i també es va canviar l'escut per l'actual.

I amb en Pere Teuler i la seva junta va arribar un cos tècnic nou que complementen perfectament una sèrie de jugadors locals espectaculars que, amb algun fitxatge de fora, porten l'equip a Primera Regional durant deu anys, els nostres anys daurats. Durant aquells anys, juntes presidides pels Srs. Paco Llinarès, Jordi Testart, Xavier Rossell, Joan Cuadras o Ramon Masferrer van donar continuïtat a l'equip. Penseu que Sant Hilari tenia uns 4.000 habitants i que competia amb equips d'Olot, Blanes, Palafrugell, Banyoles o Santa Coloma de Gramanet, entre d'altres. Aquella va ser una generació espectacular. De fet, vam tenir la sort de poder-ne reunir una gran part fa uns mesos i ens van confirmar que continuen sent uns cracs. Ens van explicar les seves aventures per aquests camps de Catalunya, els viatges amb cotxes particulars dels jugadors i directius que de tornada havien de parar a fer un berenar a tal restaurant, les dificultats per poder-se dutxar després d'un partit per la falta d'aigua calenta en alguns camps o directament per la falta d'aigua en alguns altres, però sobretot, que bons que eren... "Aquest era molt bo", "No, no, tu sí que eres bo", "Sí home, sí, però tu més"... El que ens va enamorar va ser la gran compli-

citat que hi havia entre ells malgrat el pas dels anys i que guarden al cor el record del Club, dels anys que hi van viure i, sobretot, dels companys que no han pogut arribar a viure aquest centenari.

Deixeu-nos fer una pausa en el repàs de la història per parlar d'aquest aspecte de tenir cent anys de vida. Al cap de cent anys de la vida d'una entitat, moltes persones han intervingut en el desenvolupament de l'activitat, en molts aspectes i de moltes maneres, però cap ha pogut veure el recorregut complet del Club i trobem a faltar molta gent amb qui ens hauria agradat compartir aquesta celebració. No podem anomenar tothom, i n'anomenarem un: fa un parell de mesos vam homenatjar els que vam anomenar "llegendes vives del Club": el president en vida que fa més temps que va estar al capdavant del club, en Francisco Ripoll; el soci més antic, en Xavier Muntalt; i l'exjugador més gran, en Josep Brugués. En Josep Brugués va morir al cap de pocs dies d'haver rebut l'homenatge. De la mateixa manera que el seu homenatge va servir de reconeixement a tots els exjugadors, que aquest record serveixi també per totes les persones que han sigut importants per la longevitat del Club Esportiu Sant Hilari i no han pogut ser amb nosaltres en aquest dia. Gràcies a tots.

Seguim aquest repàs de la història amb la junta del Sr. Salvador Fontaner. Durant el seu mandat es va instal·lar la il·luminació al camp però van haver de lluitar molt per aconseguir mantenir el Primer Equip ja que molts jugadors van voler tirar pel futbol sala. Aquests problemes de manca de jugadors al Primer Equip van fer que la següent junta, presidida pel Sr. Pere Bosch, fes una gran aposta pel futbol base que va donar els seus fruits de la mà d'en Paco Rojas, ja que el Club va assolir diversos campionats de base i va acabar amb un Primer Equip que va aconseguir l'ascens a 3a regional la temporada 89-90.

Els anys 90 comencen amb les juntes dels Srs. Lluís Rossell i novament Ramon Masferrer i s'aconsegueixen campionats de l'Infantil, el Juvenil i el Primer Equip. Va ser en aquesta època que es planteja la necessitat de dotar el Club d'un himne. Havia de ser un himne que representés el que era Sant Hilari i el que era el Club Esportiu Sant Hilari. En Francesc Danés a la lletra i en Toni Miralpeix a la composició van fer una sardana preciosa que va interpretar la Cobla Ciutat de Girona, amb en Pere Clapés a la bateria i la Gemma Coma a la veu. Sí, trenta anys abans que Els Tyets posessin de moda les sardanes, el Club Esportiu Sant Hilari ja en tenia una.

El 1996 va agafar el lideratge la junta del Sr. Francisco Màiquez i en el seu mandat es van celebrar efemèrides importants tals com el 50è aniversari com a equip federat i el 75è aniversari de la fundació del Club. Es van disputar partits contra equips com el Girona, l'Espanyol B o el Barça C i això va permetre veure jugar figures com Pere Gratacòs, Agustín Abadía, Jofre Mateu o Xavi Hernandez. I es van aconseguir campionats de les categories Aleví (1997-98) o Juvenil (1998-99). Hi va haver un reforç a l'estructura tècnica del futbol base incorporant la figura del Coordinador Esportiu que va estar personalitzada en els noms d'en Jordi Morera, en Xavi Colon i en Roberto Martínez.

I després de molts anys de col·laborar amb el Club, en aquelles èpoques, el nostre patrocinador principal va passar a formar part dels nostres estatuts i del nostre nom. Des de llavors vam passar a ser el Club Esportiu Sant Hilari Font Vella.

El Club estava en línia ascendent, va ser una etapa de molt bona feina i així va continuar sota la direcció de la junta del Sr. Jordi Puig: l'equip continuava competint a 2a Regional i el 2002 va pujar a la sota la direcció d'en Manolo Valle, una altra llegenda del Club i del poble i que encara aquesta temporada ens ha estat ajudant. El 2003 va arribar en Gabriel Maragall com a entrenador del Primer Equip. La barreja de jugadors de casa i de fora, la filosofia de joc i la incorporació de la figura del fisioterapeuta van fer que l'equip tingué una solidesa i un joc atractiu que va fer que es donés un gran rendiment a Primera Regional. I el 2005 es va instal·lar la gespa artificial i per celebrar-ho van venir a jugar equips com el Girona o l'Espanyol B.

I el 2008 agafa el relleu la Junta del Sr. Josep Rossell. El Club compta amb un futbol base d'uns 200 jugadors i un segon equip a 3a Regional. Van arribar molts fitxatges i l'equip va pujar a Regional Preferent on vam estar dues temporades. El Juvenil va guanyar la Lliga i pujar a Primera Divisió.

Però tot allò que és bo en algun moment s'acaba i, si cal felicitar la feina que van fer les juntes que van aconseguir tots aquests èxits, cal reconèixer també el treball que van fer les juntes següents. No disposar de recursos econòmics per mantenir l'estructura va fer que les Juntes de la darrera dècada haguessin de fer la feina de gestió però també moltes altres tasques. El Club va sobreviure gràcies a la gran feina de la Junta de la Sra. Teresa Arbós. Es va canviar l'enfocament i es va posar sobre el futbol base i fent que el Primer Equip fos la meta on han d'arribar els jugadors del futbol formatiu del Club. De la mà d'en Joan Cullell, el Primer Equip va pujar a Tercera Regional, es van recuperar categories perdudes i es va treballar en la recuperació econòmica.

Aquesta època va ser de juntes entrellaçades, la Junta de la Sra. Teresa Abós va venir seguida per la Junta del Sr. Xavier Prat, que va ser el responsable de continuar amb la recuperació econòmica i de posar el focus en els valors del Club. En aquella època es va aconseguir crear un equip femení sènior de futbol 7 que va participar en la Lliga.

La Junta del Sr. Prat va estar entrellaçada també amb la del Sr. Jordi Recasens sota el mandat del qual es va acabar l'actual local social i es va impulsar un estil de joc comú a les categories de futbol 7 sota la figura d'un coordinador de futbol formatiu. També es va crear la figura d'un coordinador administratiu perquè els tràmits federatius eren cada cop més complexos.

I vam arribar nosaltres. De fet, uns quants ja hi érem. Com ja hem dit, nosaltres som una petita part que hem fet el que hem pogut amb les nostres limitacions de coneixements futbolístics. Per això vam apostar perquè figures com en Rafi Pérez, en Francesc Màiquez i l'Ivan Fernández, que actualment està dirigint l'Academia del F.C. Barcelona a Miami i en Toni Rossell que aquesta temporada ha tornat al Club i fossin els encarregats que tingui un estil de joc característic que fes venir ganes d'anar als partits i en el que els jugadors no parin d'aprendre. I nosaltres a treballar en què qui vingui al Club ho faci per créixer i ser feliç i perquè, qui se'n vagi, ho faci perquè vol provar coses noves, no perquè no estigui gaudint de la nostra manera d'entendre el futbol.

I després de totes les celebracions i homenatges toca continuar treballant. I ens hem posat a treballar de manera molt ambiciosa. Volem que els nostres jugadors i jugadores aprenguin a jugar a futbol, volem que evolucionin com a futbolistes i com a persones. Ensenyant-los futbol a un nivell més tècnic, volem que evolucionin com a persones posant més focus encara en els preceptes de l'esportivitat i el respecte, volem que les nenes i noies de Sant Hilari s'afegeixin a les nenes i noies que ja són al Club i que han demostrat un cop més que el futbol és un esport, no un esport de nens, el present és de tots, el futur és de tots.

Aquest any comptem que tindrem totes les categories de futbol 7 doblades, alguna fins i tot triplicada i això és senyal que estem en el camí correcte i que el Club creix i això ens ha de permetre un treball diferencial segons les necessitats de cada grup de jugadors. Estem molt il·lusionats i amb moltes ganes de seguir aquest projecte del poble i pel poble. D'identitat, d'integració i de foment de valors. El Club és vostre i les portes són obertes sempre que mantinguem tots plegats el respecte als companys, als entrenadors, als rivals, als àrbitres i a l'afició. El present és molt bonic, el futur és molt prometedor.

I anem acabant. Hem parlat molt, no sé si us ho hem agraït prou, però penseu que tot i que algú no s'hagi sentit agraït o considerat amb les nostres paraules, segur que compta amb l'agraïment del nostre cor.

Us volem demanar un últim favor per aquesta tarda un gran crit tots junts, el crit que tots els nostres equips fan abans de començar un partit, perquè hem acabat cent anys però continuem endavant. Preparats?

1, 2, 3, isards!!!!

Com a entitat del poble, també hem estat sempre lligats a la Festa Major, disputant el partit de Festa Major per iniciar les celebracions. De fet, ahir vam jugar contra el Farners, un rival de 2a Catalana i el resultat, bé, ja us hem dit que el resultat no és el més important. L'important és que vam fer festa i vam fer poble.

I tan sols ens queda agrair-vos que ens hàgiu acompanyat avui i tots aquests anys i desitjar-vos una Bona Festa.

Que comenci la Festa Major!!!

Aquest és el quart any que Òmnium Cultural Selva Interior i l'Arxiu Municipal de Sant Hilari Sacalm convoquen la beca de recerca per publicar un article al Programa de Festa Major

Enguany l'**Àngels Busquets Relats** n'ha sigut la guanyadora

LES CANÇONS I DANSES POPULARS DE LES GUILLERIES I ALTRES RECULLS MUSICOLÒGICS DEL COMPOSITOR EUSEBI BOSCH I HUMET (1860-1948)

Fins fa poc l'Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona custodiava una part del fons personal d'Eusebi Bosch i Humet, que ell mateix va deixar en llegat pels volts de 1946, però l'any 2023, coincidint amb el 75è aniversari de la seva mort, s'hi va afegir una altra part molt més voluminosa provinent de l'Associació de Mestres Directors, que conté la pràctica totalitat de la seva obra compositiva. Si bé l'original manuscrit de les *Cançons populars de les Guilleries* i alguns altres reculls de cançons i danses ja formaven part del primer llegat, en el procés d'identificació i catalogació de la resta s'hi va trobar una gran quantitat de material musicològic complementari, que és el que ha fet possible aquesta publicació.

El 1908 la Tipografia L'Avenç va publicar les *Cançons populars Op.80 bis* que havien estat recollides a les Guilleries pel compositor Eusebi Bosch i Humet durant les seves estades d'estiu a Vilanova de Sau. Eren un conjunt de vint cançons[1] harmonitzades per a veu i piano que es van publicar precedides d'un pròleg del destacat folklorista Aureli Capmany. En aquest pròleg Capmany traçava una línia d'investigació musicològica que portava de Marià Aguiló (1825-1897), passant per Pau Piferrer (1818-1848) i Francesc Aliò (1862-1908) fins a Eusebi Bosch i Humet (1860-1948). És a dir, des dels pioners fins a l'any de la publicació. Posteriorment, s'hi afegirien el mateix Capmany (1868-1954), Joan Amades (1890-1959) i a partir del 1921, totes aquelles institucions i persones que van formar part del Consell consultiu de l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya com Felip Pedrell, Enric Morera, Joan Llongueras, Higini Anglès, Rossend Serra, Joan Tomàs i altres. Tots ells van continuar la tasca iniciada a principis del s. XIX i van culminar l'elaboració del corpus del cançoner popular català a les portes del 1936.

Una de les missions de l'Obra del Cançoner, la que va ser duta a terme per Joan Tomàs i Joan Llongueras entre el 19 de juliol i el 18 de setembre de 1922, va tenir com a destinació Santa Coloma de Farners, Brunyola, Sant Martí Sapresa, Anglès, Sant Pere d'Osor, les Planes d'Olot, Ia Cellera i el Pasteral i tenia l'objectiu de recollir material melòdic de primera mà. Si ens fixem en la data de publicació de les cançons de les Guilleries, veiem que la recerca feta per Bosch i Humet coincideix amb una part d'aquest territori, en canvi, es va anticipar quinze anys al projecte del Cançoner.

En paraules del mateix compositor, el seu recull va partir d'un fet fortuït. La trobada amb un cisteller que cantava mentre treballava va derivar en l'entesa amb diversos membres d'aquella comunitat muntanyenca per recollir les seves cançons de viva veu. No obstant això, és obvi que el compositor era conscient del valor de rebre el material popular de primera mà i que la seva notació es fes ja no amb la metodologia romàntica emmarcada en l'ideari de la Renaixença, com havia fet Francesc Pelagi Briz en les *Cançons de la terra* guardonades a l'Exposició de Viena el 1873, sinó més en sintonia amb els postulats de Felip Pedrell, que propugnava una línia de recerca d'etnomusicologia positivista, és a dir, de respecte absolut per allò que els testimonis transmetien, anotant-ho tot exactament sense modificar-ne ni corregir-ne res. Tot i que la recerca de Bosch i Humet se'ns presenta com una iniciativa espontània, en realitat la publicació que fa *L'Avenç* inclou l'epígraf de la col·lecció Folklore musical i això ens diu que l'interès pel coneixement i la difusió del patrimoni musical popular català ja feia anys que estava en marxa.

Però parlem del recull publicat el 1908. Es tracta de cançons molt diverses entre elles, algunes associades a jocs per passar l'estona, com *El molí*, una cançó que fa la roda entre els participants i que cantaven els bosquerols mentre esperaven el sopar; altres que evoquen oficis propis de la contrada com *El carboner* o *Els mistaires*; les que parlen de penes d'amor i prometatges com *La desenganyada, La carta, Cançó nova, Paraules de jovent, La font viva o El fill del rei*; altres que expliquen històries de bandolers mítics com *En Serrallonga* o evoquen les confrontacions bèl·liques com *Els soldats*; fins i tot una de gènere vulgar com *El Floviol* i diverses cançons populars catalanes com *Muntanyes del Canigó* o *Els fadrins de Sant Boi* en versions pròpies de la contrada.

Tot i que l'espai no permet una anàlisi individualitzada de les cançons, si que podem esmentar algunes característiques concretes que permeten afirmar que l'aportació d'aquest recull és enriquidora encara actualment. La cançó *El carboner* va ser recollida en to major, la melodia presenta alternança de subdivisió binària i ternària i fa una petita coda en forma de recoble, en canvi, sabem de l'existència de versions en tonalitat menor, amb valoració rítmica únicament binària i sense coda. Un altre cas és *El fill del rei*, la notació d'aquesta és en compàs ternari com en totes les versions, però la de Bosch i Humet presenta la particularitat d'haver estat recollida en to menor i la línia melòdica difereix substancialment de la versió fixada en el Cançoner català. De fet, la diversitat melòdica és una constant de la col·lecció. Cançons com *Muntanyes del Canigó, Els fadrins de Sant Boi, La dama d'Aragó* o *En Pere Gallerí* presenten ja no variants melòdiques, sinó línies molt allunyades de les que coneixem per aquestes cançons, en especial les dues primeres.

Els textos ens remeten a la vida de muntanya. Els topònims d'Osor, Vilana, Sant Llàtzer, Viladrau, Ripoll, Collsacabra o Camprodon, ens porten als termes de Les Guilleries, però també més enllà, a les comarques contigües com el Ripollès, Osona, La Garrotxa i La Selva, donant fe que les melodies volen. L'aigua és present en diverses cançons, així com el bosc, els serrats, el vent, els ocells, les flors, el ramat i el pastor, la sega, els noms dels masos, l'oració, les misses i els convents, els fadrins, les fadrines i el festeig, tot dona testimoni d'un entorn rústic, en un temps que cada cop s'ha fet més pretèrit.

Per tancar aquesta primera part i com a homenatge a les persones que van col·laborar en el treball de camp de Bosch i Humet, vull esmentar-ne els noms ja que consten a l'edició de 1908. Ells van ser en Salvador Saumell, mestre de minyons de Sau, en Felip Creu, dit l'Esquerrà, i el seu fill Adolf Creu, en Martra, cisteller de Vilanova de Sau i regidor perpetu de l'Ajuntament, les seves dues filles, la Ció i la Mercè Martra, la Maria Parramón, llevadora de Vilanova de Sau i mestressa de la masia de les Tallades, i la petita *porqueirola* de dotze anys, filla de la Maria, però de la que no en sabem el nom.

1— 1.-El molí, 2.-La desenganyada, 3.-El frare i la pastora, 4.-La carta, 5.-Cançó nova, 6.-Els fadrins de Sant Boi, 7.-Els soldats, 8.-Paraules del jovent, 9.-La dama d'Aragó, 10.-En Pere Gallerí, 11.-En Serrallonga, 12.- Montanyes de Canigó, 13.-El carboner, 14.-La font viva, 15.-El fill del rei, 16.-El floviol, 17.-La mal xergada, 18.-Els mistaires, 19.-La mala madrastra, 20.- Les nines de Camprodon.

2—Caterina- La Pastorel·la/ La Porqueirola- Lo Comte Arnau/ Santa Magdalena- La Malcontenta/ La filadora- Sta. Magdalena/ La contrabandista- La Francisqueta/ L'hereu Perelló- La font viva/ La cançó de Marsella- A la voreta del mar/ La filadora- N 'eren dos enamorats/ Mariagneta- Isabel/ Lo tarongeret- Lo tarongeret- la passió- lo vellet- les margaridetes- lo mestre- la Quitèria- cobles del naixement- cançó de batre/ Cançó de pandó (melodia) i Cançó de Pandó o Ballet (versió de cambra per a trio amb piano)/ El ram de clavells - Els soldats/ La pastora/ Isabel/ Francisca Ferrera- Lo fill de Don Gallardó/ Pau Gibert- Les dues germanes/ Maria- Capitel·lo/ La dida de l'infant/ L'Agneta/ Mariagneta/

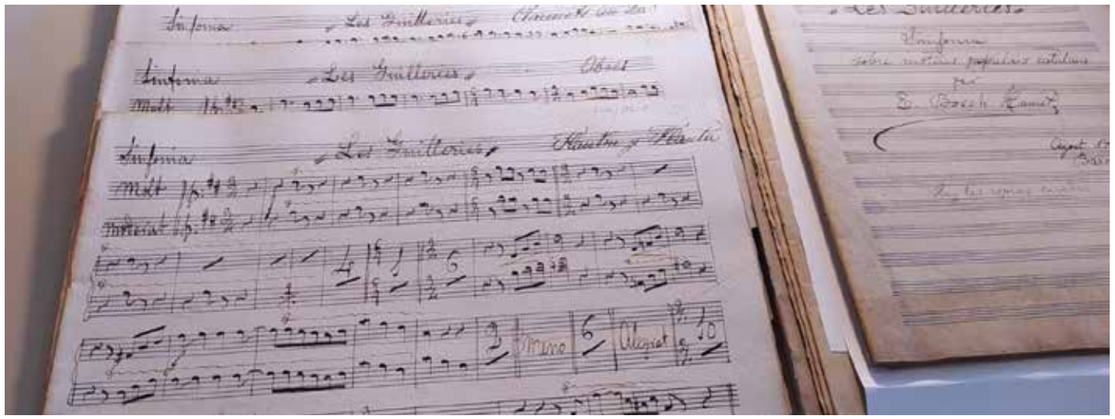

Existeix també, formant part del primer llegat, una altra col·lecció de quaranta-dues[2] melodies catalanes, manuscrites i inèdites, trenta de les quals també van ser harmonitzades per a veu i piano i dotze resten encara en la notació original per a veu sola. Són clarament germanes de les anteriors i pensem que deuen ser fruit de la mateixa tasca de recollida, però aquestes no van arribar mai a ser editades, i no podem afirmar que totes hagin estat recollides a les Guilleries. La rigorositat d'Eusebi Bosch i Humet, que va fer moltes anotacions, ens permet saber que Pelagi Briz, Carbonell, Guasch o el Centre Excursionista de Catalunya li havien proporcionat ocasionalment alguns materials recollits per la seva banda. Altres noms als marges ens fan suposar que es tracta dels qui s'havien brindat a cantar-li les cançons: Sebastià Rierola (5), M. Bosch (2) o Pepeta Farré (1). També en alguns casos consta el lloc on van ser recollides: *La Pastorel·la* a Rubí, *La Porqueirola* a Capmany, *La filadora* a Talarn i *Santa Magdalena* al Pla de Cabra, és a dir, en diferents comarques, allunyades entre elles i llunyanes a les Guilleries. En aquest segon grup sembla que un dels punts d'interès era recopilar cançons sobre el bandolerisme, i n'hi trobem unes quantes que se sumen a *En Serrallonga*, com *La contrabandista, L'hereu Perelló, La cançó de Marsella, Isabel, Francisca Ferrera i Pau Gibert*, aquestes, però, no indiquen la procedència. S'hi recull també Lo comte Arnau, la cançó de la qual sorgeix el gran mite literari del romanticisme català. En aquesta agrupació es repeteix també la presència de cançons populars catalanes conegudes arreu del Principat com *La filadora, Mariagneta* o *La pastora*, en versions molt allunyades de les que coneixem actualment. Per contra, *Isabel* coincideix amb la versió del corpus.

Complementant les cançons existeix un recull de setanta-cinc ballets i danses populars catalanes[3], que formaven part del primer llegat, totes elles harmonitzades per a piano sol i també patrimoni musical inèdit. En aquest cas, una part es compilà a les Guilleries i a les comarques circumdants, però una altra part procedeix de punts geogràfics molt més allunyats com el Pallars, la Cerdanya, el Berguedà o el Maresme. Les que podem situar més a prop del territori guillerenc són: *El ball de Sant Farriol, L'Espunyolet* de Torelló, el *Galop de cortesia* i *La morisca* de Gurb, una *Corranda* i una *Dança* de Campdevànol, el *Ball del ciri* de Viladrau o *El Matadegolla* i el *Ball Pla* de Sant Feliu de Pallerols.

L'afirmació de Capmany que donava un lloc preeminent a Bosch i Humet en la línia de la recerca musicològica a Catalunya era ben justificada i és que, més enllà d'aquests tres reculls esmentats, el compositor té, entre la seva obra, altres col·leccions de melodies populars d'altres indrets, per cert, molt més llunyans, que procedeixen del segon llegat. Les més rellevants són les *Setanta-tres cançons de la Bretanya*, les *Quaranta-tres cançons romaneses*, les *Divuit cançons asturianes*, les set cançons japoneses intitulades *Suite japonesa*, les *Cinc cançons franceses* o la col·lecció de més de vuitanta *Minuets i altres composicions antigues*. És comprensible que en tots aquests reculls el treball d'harmonització sigui inacabat o bé ni tan sols hagi estat iniciat. Per exemple, la partitura general de les cançons bretones reserva, sota la notació de la línia vocal, l'espai per a una harmonització que va quedar pendent, de les divuit cançons asturianes només quatre presenten una versió per a veu i piano, de la *Suite japonesa* només van ser harmonitzades dues melodies (Hitotsu Toya i Saita Sakurai), la totalitat de les cançons romaneses es troba en l'estat original de notació per a veu sola, com també la col·lecció de minuets i danses antigues que només mostra la línia melòdica de cadascuna.

Tornant però al repertori popular català, queda ben palès que Bosch i Humet li va dedicar gran part del seu temps, tant en la recollida i anotació com en l'harmonització. Si fem memòria, fins aquí hem parlat de més de cinquanta cançons populars catalanes harmonitzades per a veu i piano i quasi una vuitantena de danses per a piano sol, però al fons personal del compositor hi queden encara més de setanta melodies populars catalanes que són tota una invitació a les noves generacions.

De fet, la recuperació de material popular a Catalunya s'emmarcava en un corrent general que es va produir a la fi del segle XIX no només a Europa. Pensem en Dvorack (1841- 1904) a Txèquia; Bartok o Kodaly (1881-1945, 1882- 1967) a Hongria; Falla (1876- 1946), Britten (1913- 1976) o Séverac (1872- 1921) a Espanya, Anglaterra i França; però també a l'Amèrica del Sud on Villa-Lobos (1887- 1959) al Brasil o Allende a Chile (1885- 1959) van fer una tasca ingent. Els compositors, però, sempre van més enllà dels folkloristes, ja que del material popular en fan font d'inspiració per a la seva obra i aquesta queda indissolublement lligada a la seva creació musical a través de la rítmica, la línea melòdica, la tonalitat, la forma o la instrumentació.

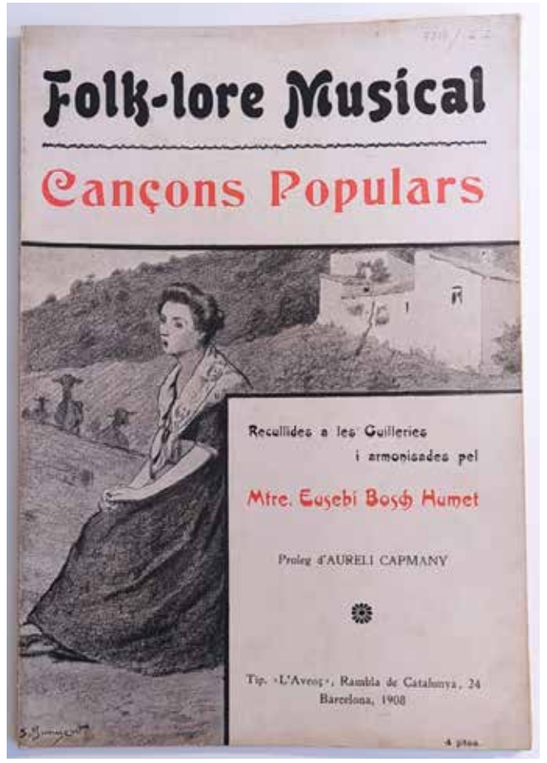

Pedrell considerava que l'element folklòric havia de ser matèria primera per a la música culta i Bosch i Humet n'és un exemple. Sistematitza la recollida i en fa no només harmonitzacions, sinó també arranjaments. En aquest punt vull comentar algunes obres que em semblen especialment representatives d'aquest fet. Són obra de creació de Bosch i Humet, però proclamen la seva arrel en el mateix títol. La primera és l'obra per a piano sol anomenada *Tres danses populars catalanes: El rossinyol-Espunyolet-Galop de cortesia*. Totes tres van ser recollides a Gurb. En aquest sentit, guarden relació amb la col·lecció de setanta-sis ballets i danses esmentada anteriorment, però aquí, tot i que es tracta d'una harmonització, podem dir que el material popular s'ha utilitzat per compondre una petita suite per a piano. La segona obra, anomenada *Les Guilleries Op.92, Simfonia sobre motius populars catalans*, és datada a Barcelona l'agost del 1903 i no requereix moltes explicacions. Es tracta d'un arranjament per a orquestra simfònica[4] que l'AHCB va rebre en el segon llegat i del qual en custodiem la partitura general i les particel·les. Curiosament, l'obra orquestral és cinc anys anterior a la publicació de les cançons harmonitzades que, recordem, va tenir lloc el 1908[5]. Un altre cas similar és l'obra *Santa Magdalena Op.128, glossa per a orquestra sobre un tema popular*. I això només parlant d'obres que ens adverteixen de la relació estreta que guarden amb temes populars en la mateixa denominació, però si analitzéssim l'obra de Bosch i Humet, de ben segur que hi reconeixeríem elements genuïns en obres de cambra com per exemple *La catedral cap al tard, Mediterrània* o fins i tot en els seus *Trios*.

Per acabar de contextualitzar l'obra d'Eusebi Bosch i Humet, hem de parlar d'una última raó que encara justifica més la faceta musicològica. És la seva vinculació, poc estudiada però constatada, amb el projecte del Teatre Líric Català que, encapçalat per Morera i inspirat per l'obra total wagneriana, pretenia produir un gènere operístic de sensibilitat pròpia que sintonitzava amb l'ideari modernista. Almenys deu obres tant per a orquestra com per cambra[6], intitulades, rondalla lírica, idil·li dramàtic, etc. es poden atribuir a aquest àmbit. Bona part de l'obra de cambra vocal[7] es trobaria en la mateixa línia.

Així per acabar, podem dir que, si bé l'obra compositiva de Bosch i Humet és en gran part de tall acadèmic i les seves grans òperes segueixen el gust imperant del moment, en canvi, existeix una altra part de l'obra molt més connectada als canvis culturals que s'estaven produint i en la que conflueixen la recerca musicològica i els nous ideals de creació que es trasllueixen en la forma musical, la temàtica literària i l'ús de la llengua catalana.

3—Ball des cascabells/ Indiot/ La bolangera/ Ball Cerdà/ Ball Cerdà/ Castanyeta/ Ball dels mocadors/ L'esperança/ Ball de sant Farriol/ Ball espunyolet/ Galop de cortesia/ Ball pla/ La castanya/ Ball del ciri/ Pavanas/ Dança de Castellterçol/ Dança de Campdevànol/ Corranda/ Ball cerdà (2 ex.)/ Dança dels majorals/ Dança de plaça/ L'Espolsada/ Ball de la post/ Ball de plaça/ Tio fresco/ Ball cerdà/ La Bolangera/ Dança de Castellterçol/ Patatuf (2 ex.)/ L'espunyolet (2 ex.)/ La carmanyola (2 ex.)/ Ça ira/ Ballet de muntanya/ Corrandes/ Ball pla/ Ballet de deu (2 ex.)/ El bon jorn/ Ballet de deu/ L'hereu Riera/ La morisca/ Ball pla/ Lo Rossinyol/ Ball pla (9)/ Fí del ball robat/ Ball cerdà (5 ex.)/La morisca (2 ex.)/ Punta i taló (2 ex.)/ La Bolangera/ Matadegolla/ Esquerrana/ Ball dels cascavells/ Patum/ Contrapàs/ Ball de la post/ Movensà i la Movensana/ Ball de les morratxes/ Ball de les gitanes/ Ball dels galarons/ Bò! Bò!/ Ball pla (2 ex.)/ L'hereu Riera/ Ball de la post/ L'espolsada/ Ball llarch/ Ball de les morratjes/ Bolangera/ Esquerrana/ Ball de l'Aguila/ Ball pla/ Ball cerdà/ Espunyolet/ Corranda/ Ball de rams/ Treurer ball/ Bolangera/

4—Flautí, flauta, oboès, clarinets en la, fagots, trompes en re i en mi, cornetins, trombons, figle, timbales, bombo, tamborí, violí 1r i 2n, viola, violoncel i contrabaix. 5D10/192

5—En base a aquest fet podem aventurar que el treball de camp de les cançons de les Guilleries degué tenir lloc al llarg de la darrera dècada del s. XIX

6—ORQUESTRA - La roca de les mentides, Op. 90. Comèdia lírica / Els esclops meravellosos, Op. 122. Rondalla lírica / Margaridó, Op. 147. Drama líric / Ceguera, Op. 170. Idil·li dramàtic / Lorelea, Op. 160. Llegenda celtibèrica escenificada / El Joglar, Op. 162. Òpera / Tonet i Viola, Op. 163. Òpera infantil

CAMBRA - Mireia, Op. 113. Il·lustracions musicals / Museu i Bernadeta, Op. 129. Obra lírica

7—OBRA PER A VEU I PIANO - Idil·li de l'amor i la son / Idil·li / En el bosch / Les orenetes / L'enyorament / Des del Montseny / Balada de l'aigua i la donzella

Cèdules personals

Joan Garriga i Crous

DIPUTACION PROVINCIAL TARIFA 7 CLASE Rentas CTS 40
IMPUESTO DE CÉDULAS PERSONALES
Nº 8165756 AÑO 1938 1205
GERONA AYUNTAMIENTO DE S.Hilario
D. Juan Creus Gonfal NATURAL DE S.Hilario PROVINCIA GERONA DE 57 AÑOS DE EDAD,
ESTADO C Y PROFESION Obrero QUE HABITA EN Carrer Torras 92 PISO PUERTA
RESIDENTE EN ESTA POBLACION.
29.11.38

Dies enrere, em vaig entretenir tafanejant entre velles capses de sabates plenes de fotografies i papers antics que la mare guardava com un tresor. Entre tots ells vaig trobar un document del meu avi que em va cridar especialment l'atenció: "IMPUESTO DE CÉDULAS PERSONALES".

La cèdula de l'avi té una antiguitat que s'apropa als cent anys, un vell paper atresorat que per mi ressaltava per sobre els altres documents i fotografies. Em va despertar la curiositat i em va impulsar a descobrir i aprendre més sobre el document. I, sobretot, escriure aquestes quatre línies per poder-les compartir.

Les cèdules personals eren uns documents comprovants d'haver satisfet diversos impostos i també tenien una funció identificativa. La recaptació sobre les cèdules personals va ser transferida pel *Gobierno* a les Diputacions Provincials el 1925. Tot i això, era competència dels Ajuntaments la formació del padró i cobrança de l'impost de cèdules personals, encara que es reservava la possibilitat a les Diputacions per intervenir en aquestes operacions a fi de fiscalitzar-les o quan tots o part dels Ajuntaments incorregueren en "notoria negligencia o morosidad".

Aquests tipus de documents podien ser requerits tant per les autoritats policials de cada època com per altres funcionaris i personal al servei de l'Administració en diferents actes jurídics i públics. Les cèdules permetien controlar la totalitat de la població del país, ja que tots els ciutadans estaven obligats a posar a disposició de l'autoritat aquesta documentació.

Tenien, també, una funció fiscal, perquè amb la seva expedició es pagaven unes taxes o impostos que permetien recaptar diners a les moltes vegades malmeses arques públiques de l'Administració espanyola. Sent com eren documents d'obtenció obligada per part de tots els ciutadans, es tractava d'un impost molt atractiu per al sector públic, pel fet que bona part de la població hi estava sotmesa amb diferents gravàmens en funció de la seva capacitat econòmica. De fet, les hisendes municipals, que eren les que recaptaven aquest impost en nom de l'Estat central, van ser autoritzades per establir un recàrrec sobre l'impost amb què finançar-se i superar moments de dificultats a les seves arques.

Molts autors consideren que aquestes cèdules, més que un instrument de control, eren més aviat un rebut del pagament d'un impost personal i directe, del que estava exempta bona part de la població: "Pobres de solemnidad, las religiosas que vivan en clausura y las Hermanas de la Caridad, los penados durante el tiempo de su reclusión, los dementes recluidos en manicomios, las clases de tropa del Ejército y de la Armada y sus asimilados mientras estén en servicio activo, jornaleros diarios y viudas y huérfanos con pensión inferior a 1500 reales anuales". Altres autors, no obstant això, consideren que si que eren una eina de control, ja que comportaven la detenció de l'individu que no la lliurés quan li fos requerida.

A través de la Instrucció de 1884 es fixaven onze classes de cèdules que establien una quota íntegra que oscil·lava entre les 100 pessetes a l'any dels posseïdors de cèdules de primera classe i els 50 cèntims de pesseta a l'any dels d'onzena classe. La classificació dels subjectes passius entre les diferents classes es feia en funció del pagat per cada contribuent a la resta de contribucions. Tenien un any de vigència i havien de ser obtingudes obligatòriament per tots els subjectes no exempts de l'impost. L'Ajuntament elaborava un padró a partir de les dades que cada cap de família proporcionava en uns fulls declaratoris, de manera que el Llibre Padró de l'Impost de Cèdules Personals és una excel·lent font d'informació per a la investigació, ja que hi figurava el nom i cognoms de cada persona, edat, estat civil, domicili complet i lloguer que es pagava per ell i el seu salari, jornal o rendes, que en determinava la capacitat contributiva.

Entre 1870 i 1873 les cèdules de veïnatge van ser denominades "cèdules d'empadronament" i, com ho feia també la Llei de 1854, exigien per a la seva expedició l'empadronament de l'individu. Així, la Llei de Pressupostos, de 8 de juny de 1870, les va convertir en un impost "de cèdules d'empadronament" i a la Llei de Pressupostos de 24 de juny de 1874 es va fixar definitivament l'Impost de Cèdules Personals, vigent fins al 1943, amb una completa regulació a l'Estatut Municipal de 1925.

L'impost de cèdules personals va anar evolucionant al llarg dels anys, incrementant el nombre de categories i els tipus impositius aplicats, si bé mai va arribar a tenir gran pes en el conjunt dels ingressos de la Hisenda (es calcula que va suposar al voltant d'un 2% dels ingressos totals el 1926). Durant el ministeri de Fernández Villaverde i la reforma fiscal que va impulsar, aquesta figura impositiva va augmentar considerablement les tarifes, de manera que el 1922 tenia 35 categories diferents amb tarifes que oscil·laven entre 1 i 5.000 pessetes. Fins que el 1943 va desaparèixer.

La fundació del Montepio de Sant Hilari Sacalm (1884)

Pep Molist

INTRODUCCIÓ

La investigació en les ciències socials i per antonomàsia la història, requereix, a ser possible, llegir les fonts primàries. Un dels llocs on es pot trobar aquest tipus de font és en els arxius, bé siguin privats, municipals, episcopals, comarcals...

És en una carpeta[1] de l'Arxiu episcopal de Vic (AEV) on es va localitzar un reglament original de la fundació del Montepio que es va fer a Sant Hilari el 1884.

L'objectiu d'aquest article és donar a conèixer l'existència d'aquest document i fer una petita anàlisi dels motius pels quals un grup de persones de Sant Hilari van portar a terme la formació d'aquest Montepio. A partir d'aquí la investigació i el debat queden oberts.

QUÈ EREN/SÓN ELS MONTEPIO

Abans de la formació de la Seguretat Social l'any 1966, les proteccions socials per fer front a la vellesa, la mort o a períodes de malalties, havia estat un punt de resolució difícil. En la societat rural, un dels sistemes per fer front a aquestes adversitats era la formació de famílies extenses: la masia en seria un exemple.

En el món més urbà és on les proteccions socials eren més complexes. Aquestes eren dirigides, coordinades o tutelades pels estaments eclesiàstics. Les confraries, els gremis o els Monts de Pietat o Montepios eren organitzacions que permetien tenir una certa protecció davant aquestes adversitats d'una part de la població.

En general, el seu funcionament era molt simple, mitjançant un pagament mensual, els seus associats de forma coral "*Asociación de Socorros Mutuos*" tenien dret a un ajut en moments complicats de la vida. El que diferenciava els Montepios de les altres era que aquests podien recórrer a oferir crèdits per obtenir finançament.

Encara que en l'ideari catòlic el crèdit podia ser sinònim d'usura, els Montepios tenien la benedicció canònica que els permetia utilitzar aquest mecanisme per finançar-se. Els préstecs es feien mitjançant penyora. És a dir, qui necessitava diners podia empenyorar algun article (joies, mobles...) durant un temps estipulat i dins aquest període el podia recuperar pagant el que li havien deixat més els interessos que cobrava l'entitat.

A partir de la segona meitat del segle XIX, coincidint amb la formació del proletariat fruit de la industrialització i també cal dir-ho les idees més liberals, augmenta considerablement el nombre de Montepios a tot Catalunya (i Espanya). S'agrupen en temàtiques diverses (Montepio de conductors, Montepio de Registradores de la Propiedad, Montepio de pescadores de Galicia...) o bé en sectors o zones (Montepios de Sant Pedro apòstol de Sarrià, Montepio de Vilafranca Penedès i Comarca o bé Montepio de Sant Hilari Sacalm, etc.). Els trobem, doncs, en sectors o zones que generen una certa activitat econòmica o cert desenvolupament industrial. No podem dir que sigui un moviment altruista, ans al contrari, és un element més de negoci propiciat pels crèdits en penyora i l'augment constant d'abonats[2].

Aquesta capacitat de fer préstecs tant canònica com pública de què disposaven els Montepios, a finals del segle XIX i principis del XX, ho sabran utilitzar les Caixes de Pensions per promocionar-se.

1-Referencia d'arxiu: P07/1

2- L'estat espanyol a partir del 1900 obliga a tenir proteccions socials privades als treballadors: Assegurança d'accidents de treball (1900), Seguro del retiro obrero (1919), Seguro de maternidad (1923), Seguro obligatorio de vejez y invalidez (SOVI) 1947.

LA RELACIÓ ENTRE ELS MONTEPIO I LES CAIXES DE PENSIONS

En contra del que es pugui pensar, l'augment que van experimentar durant el segle XIX i XX les proteccions socials no és a causa de les reclamacions del proletariat, ans al contrari, la protecció social és un instrument de la burgesia per donar estabilitat a la societat ("la pau social"). Escrivia el 1902 Francesc Moragas[3]:

Estudiando las cuestiones sociales se llegaría al conocimiento de que la verdadera perfección de la sociedad humana solo puede obtenerse mediante la solidaridad y fraternidad de todos los elementos que lo forman... las clases directores serían las que con mayor decisión siguiendo los preceptos de los Evangelios se aproximan a las clases más desvalidas, para auxiliarlas, moralizando sus costumbres y facilitándoles elementos materiales de bien estar de que hoy carecen y de esta aproximación nacerían numerosas costumbres económicas y sociales como las pensiones de retiro para la vejez, las de invalidez...los montepíos, las cajas rurales, las cajas de ahorros y otra infinidad de instituciones encaminadas a lograr la paz social y a mejorar las condiciones del trabajo y las circunstancias económicas de que vive el proletariado (Moragas, 1902, p.4)

De fet, és una visió liberal: estalvia i protegeix-te pel futur per si de cas. No depenguis de l'Estat, cal valer-se per si mateix.

Però quina és l'entitat que pot aglutinar estalvi i protecció social? Les caixes de pensions. Ja a mitjan segle XIX escrivia Francisco Quevedo y San Cristóbal:

El infeliz jornalero que va a depositar sus ahorros en elles cada semana para formar progresivamente su capital pierde des de luego su inclinación cuasi innata de los de su clase ese sistema mecánico e irreflexivo de vivir al día sin pensar en el mañana...El hombre económico que palpa las ventajas de su conducta reporta...usa con moderación de los placeres...y asegurándose con su economía y el fruto de sus sudores un descanso noble y honrado para la vejez, o un recurso asistencial para las enfermedades, huye del crimen que le privaría de esas ventajas positives[4] (Vellosillo, 1972)

La idea ja estava formada. Però com a partir de la segona meitat del s.XIX les caixes poden introduir-se en el si de la societat? Un element fou el de donar interessos sobre les imposicions. Però com les caixes poden obtenir ingressos per poder remunerar els dipòsits? "Els països amb hisenda sana, el recurs era la compra de deute públic. Als països com el nostre, sense crèdit el recurs era impossible" (Nadal, 1981, p.53).

Les caixes espanyoles optaren per l'associació, fusió o creació de Montepios. Aquests ja tenien una implantació social i, per tant, un camí cap al préstec però també una cartera d'abonats i, no menys important, esquivaven el ser titllats d'usurers. Sobretot, però, tenien el vistiplau de l'estat. De fet, en una ordre ministerial del 17 d'abril del 1839, s'ordenava a tots els Governadors Civils:

...procure que se establezca en esa provincia al menos una Caja de Ahorros, asociándola a un Monte de Piedad, o promoviendo también la creación de establecimientos de esta especie (López, 1973, p.180)

Per tant, una mena de seguretat social de caràcter privada, tutelada per l'estat i finançada mitjançant el negoci del crèdit.

No és estrany que alguns Montepios es neguessin a associar-se amb les caixes de pensions ja que les consideraven usureres. El cas més paradigmàtic és la reiterada negativa del Mont Pietat de l'Esperança de Barcelona d'associar-se amb la Caja de Pensiones de Barcelona. Fins al punt que aquesta última es veié obligada a crear el seu propi Montepio convertint-se així en La Caja de Pensiones para la Vejez y de Ahorros l'any 1905. La negativa del Montepio de l'Esperança va ser, però, ideològica (es veia la caixa com una institució usurera) o bé va ser una negativa per evitar una absorció i, per tant, una pèrdua d'identitat/negoci?

De tota manera, aquesta simbiosi de caixes d'estalvis, Montepios i Estat va fer que a principi del segle XX proliferessin una munió de caixes escampades pel territori. Donaven servei regional o local. A Sant Hilari hi trobem la Caixa de Pensions parroquial de Sant Hilari que el 1933 va ser absorbida per la Caixa[5].

Altrament, segons l'historiador local Xavi Clos, el 1913 es va crear una mútua, "Germandat de Socors Mutus Sant Jordi" i la Caixa d'Estalvis de la Cooperativa[6]. Ambdós lligats al món rodellaire. Tenint en compte que estem en un moment àlgid de la lluita de classes, podria ser que aquesta adversitat també es traslladés al sector de les proteccions socials i dels estalvis?

3-Advocat i economista. Juntament amb Lluís Ferrer-Vidal van fundar la Caixa.

4-Text de Quevedo y San Cristóbal titulat Memoria sobre el modo de establecer y generalizar en España las Cajas de Ahorros y sociedades de Socorros Mutuos. Presentat i guardonat en el concurs literari de 1835 Societat econòmica Matritense de Paris. Citat per Vellosillo 1972.

5-La Caixa a la primera meitat del segle XX va iniciar la seva expansió territorial. Principalment per Catalunya i Balears. Aquesta ampliació es va portar a terme mitjançant l'absorció o fusió de multitud de caixes de caràcter local que s'havien creat. (Nadal, 1981, p.517)

6-En un article publicat el 7 de maig 2021 al seu facebook titulat La cooperativa "Unió Obrera" Clos fa referència a la troballa del llibre d'Actes de la cooperativa "Unió obrera" on hi figuren aquestes entitats.

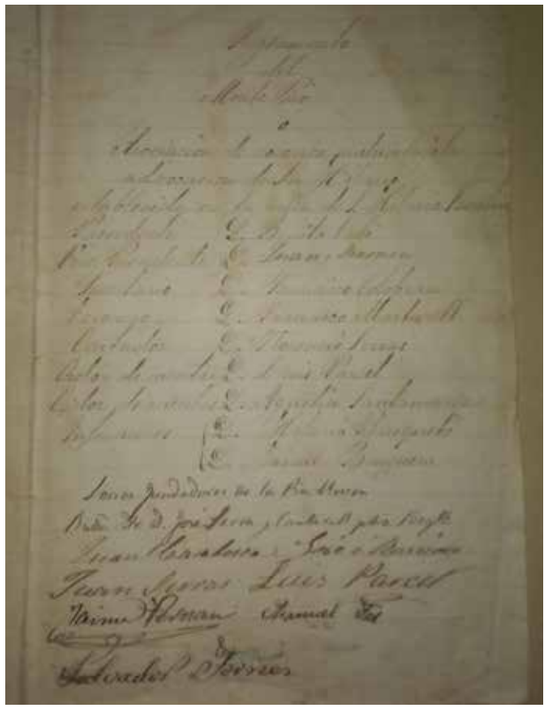

Primera pàgina del reglament del Montepio de Sant Hilari - Foto Pep Molist

EL REGLAMENT DEL MONTEPIO DE 1884 DE SANT HILARI: ALGUNS ELEMENTS D'ANÀLISI

Aquest reglament està distribuït en 23 capítols. Cada un d'ells detalla les funcions, els drets o les obligacions dels associats i treballadors. A la vegada, els capítols estan dividits en 78 articles en total. Des del primer moment fa la sensació que segueix un model ja establert. De fet, si mirem reglaments d'altres Montepios en més o menys mesura tenen el mateix format.

Llegint aquest reglament (i sobretot llegint entre línies), observem que la finalitat principal que tenia aquesta associació era generar una estabilitat social, fins i tot per sobre l'obtenció de beneficis. És a dir, calia ser *una persona decente* per formar part i tenir la protecció.

Encara que aquest sigui de caràcter local, els estatuts preveien tenir associats més allunyats. *El socio que pasase a residir fuera de la parroquia, pero dentro del principado de Catalunya podrá continuar en la asociación* (art.61).

Els dirigents

El primer que trobem en el reglament és una base catòlica. S'anomena Sant Hilari com a Patró del Montepio.

Seguidament ja trobem els noms dels governants de l'associació, així com els socis fundadors[7].

Com a president, Benito Culí (propietari); vicepresident, Juan Masnou (que signa el reglament com a alcalde de la població). L' auditor de comptes és Florenci Serras (propietari); el secretari, Francisco Calobran (propietari); el tresorer Francisco Martorell, advocat i espòs de la Teresa Saleta (propietària de Saleta). Si mirem més al final del primer full, trobem els socis fundadors. Primerament, Jose Serra Cantorell, el mossèn del municipi. A continuació hi ha Joan Casabosca (propietari), Manuel Tos (propietari) i Joan Serras (propietari).

És a dir, molts d'aquests noms, tant en la direcció com en la fundació, corresponien a grans propietaris i persones del poder local. Tanmateix, tal com veurem més endavant, el control i la direcció d'aquest estava totalment blindada.

Per què el poder local estava interessat en la formació d'un Montepio local?

L'associació farà una junta ordinària cada any i les extraordinàries que calguin. A més de rendir comptes, es decidiran els contractes d'empleats. Es consideren empleats els dirigents, presidents, vicepresident... Per tant, càrrecs que obtenen un sou.

És destacable la descripció de les funcions del president que, a més del control de la gestió, inclou: *visitará a los enfermos si lo considera necesario cuidando que sean visitados por los enfermeros* (art. 19).

En canvi, el vicepresident només té la funció de: *substituir al presidente en todas sus atribuciones en caso de ausencia o enfermedad* (art. 21).

No és molt sospitós que el president tingui tantes atribucions mentre que el vicepresident no tingui cap atribució activa?

7-Càrrec o professió extret del padró de Sant Hilari Sacalm de 1895. Arxiu Municipal Sant Hilari Sacalm.

Si llegim el reglament, en la part on figura l'elecció dels empleats: *en esta junta (ordinaria anual) quedará elegido presidente el vicepresidente que ha sido durante el año* o sia el vicepresident passa a ser president *por consiguiente deberá ser elegido el vicepresidente* (art. 16).

Una de les opcions és l'antic president perquè: *la presentación de los que hayan de ser elegidos se hará del modo que la junta parezca, atendidas las circunstancias y el personal de la reunión y su aptitud* (art. 17).

La descripció del tresorer també es vota en junta. Al reglament queden molt ben descrites les seves funcions i com ha de comunicar-se constantment amb el president i *el contador*. Però el tresorer és el responsable dels diners que hi ha a la caixa: *Des del momento que el dinero entra en caja el tesorero es responsable de él pero exceptuando los casos de violencia incendio u otro caso fortuito* (art. 25).

No obstant això, no tots els socis poden ser tresorers perquè: *este cargo deberá recaer en personas que tengan bienes, raíces o establecimiento que pueda responder* (art. 25). Vull recordar que en el reglament figura com a tresorer l'espòs de la Teresa Saleta.

Dit d'una altra manera, els càrrecs importants estaven blindats per no sortir del control dels socis fundadors, dirigents o, perquè no dir-ho, de la seva classe social.

Hem de recordar que durant aquest període l'estat espanyol es caracteritza per l'alternança en el govern entre Cánovas i Sagasta. Per tant, una pràctica establerta en la societat del moment.

De fet, la junta té un poder absolut de decisió i resolució. Per exemple, en cas de conflicte i sota una aparença de judici just, finalment és la que decideix: (*...) se asignarán cuatro individuos dos por el que se considera agredido y dos por la junta de gobierno. En caso de discordia esta junta nombrara un socio que haya de dirimirla (...) sin que pueda acudir a otro tribunal* (art. 77).

Els socis

Descriu el reglament: *el objeto de la asociación es socorrer a los individuos de la misma en sus verdaderas enfermedades y algunos sufragios después de la muerte* (art. 1).

És una assegurança social però no és una seguretat social, és a dir, protegeix els seus associats *individuos de la misma* i, per tant, no té un caràcter universal, ans al contrari: per tenir la protecció n'has de ser membre.

No obstant això, per ser un dels associats havies de complir una sèrie de requisits (passar alguns filtres): *(la) solicitud irá acompañada con la fe del Bautismo si lo cree necesario la junta de gobierno tomará más informes y en vista de estos acordará o negará su admisión* (art. 43). *Entre dieciocho y cuarenta años (...) debe gozar de buena salud llevar una conducta arreglada y tener oficio o posición decente* (art.2). Amb la possibilitat de ser expulsat *si se averigua de una enfermedad habitual o no arreglada conducta* (art. 4).

Fixem-nos en els conceptes de *arreglada conducta, y tener oficio o posición decente*. Podrien ser sinònims de "persona de bé".

A més d'aquests conceptes, trobem: *También será excluido del Monte Pio el que cometiese algún delito de los llamados delitos comunes* (art. 68) o bé, en cas d'anar en contra del poder establert: *el socio que tomara voluntariamente las armas será excluido del Monte Pio* (art.65).

Si l'admissió era favorable, s'havien de pagar uns tributs d'admissió: *satisfará 4 reales*[8] *por la diligencia y dos reales por los estatutos y luego la correspondiente entrada según su edad, de dieciocho a treinta años veinte reales de treinta a cuarenta años cuarenta reales* (art. 45).

No podem dir que fos una quantitat molt alta per ser membre de l'associació. De fet, és el que podia fer atractiu pertànyer-hi[9], sobretot entre la gent jove. Per ser membre, però, calia tenir una *conducta arreglada*.

Les indemnitzacions

Els estatuts descriuen molt acuradament com era la protecció dels malats així com els pagaments: *los subsidios son de dos clases los primarios y los personales* (art 46). *Los primarios son los siguiente: para enfermedades de cirugía que impidan todo Trabajo percibirá seis reales vellón diarios. Si fuera hueso dislocado o cirugía mayor ocho reales diarios. Si la enfermedad es de medicina (...) diez reales diarios y en caso de administración del santísimo viatico (...) catorce reales diarios no durarán más de 12 días. Para enfermedad incurable 3 reales vellón diarios. Los subsidios personales: Asistencia del médico. Asistencia de dos socios en el santísimo viatico* (art. 47)

En principi, els tres primers dies de malaltia no es paguen a no ser que: *se pagará un (día) si la enfermedad dura veinte días y si pasa de treinta (días) se abonaran los tres (días)* (art. 49).

Tot seguit, el document establia com es controlava el frau amb normes molt estrictes: *el enfermo no puede salir de casa (...) si la enfermedad durase veinte días el presidente podrá conceder cuatro días de paseo* (art. 50); *en las enfermedades de cirugía se podrá salir de casa si lo cree conveniente el facultativo de acuerdo con el presidente* (art. 51); *(...) quedará también imposibilitado todo enfermo que no recupere la salud en cuatro meses a contar des del día que empezó la enfermedad* (art. 58).

Per tant, un temps limitat a cobrar una indemnització alta ja que, *el imposibilitado (cobrará) tres reales vellón diarios* (art. 53).

No percibirá tampoco subsidio cuya enfermedad proceda de causa voluntaria o manías. Pero el loco durante la enajenación mental será considerado imposibilitado (art. 63). *Será excluido de la asociación el que finja una enfermedad* (art. 66).

Tot aquest procés d'atenció als malalts era feina dels infermers: *trataran el enfermo con amabilidad y dulzura* (art.32). Però, cal tenir en compte que *informándose al mismo tiempo del estado de la enfermedad (...) y vigilaran escrupulosamente a fin de evitar todo engaño y fraude (...) en caso de tener dudas o fundada sospecha avisaran al presidente el cual dispondrá lo conveniente* (art. 33). Per tant, eren infermers o vigilants?

L'aprovació

El document el signa l'alcalde i en l'última fulla s'especifica que l'envien al governador civil perquè l'aprovi:

(...) de esta villa; visto el (...) reglamento formado para el Monte pio o asociación de socorros mutuos bajo la invocación de San Hilario; y (...) que su contenido no tiene otro objecto el de una asociación para socorrerse mutuamente en sus enfermedades los individuos pertenecientes a la misma, la cual no puede perjudicar a terceros. Es de parecer (...) de aprobarse dicho reglamento; no obstante, el señor Gobernador civil de la provincia exhortará lo que crea más conveniente.

El governador contesta: *(el) contenido de estos estatutos no hay nada que sea contrario a la legislación vigente le apruebo y autorizo a la creación de este Montepío (...)*. Per tant, és un reglament totalment legal, reglat i aprovat pel govern mitjançant el governador civil.

CONCLUSIÓ

Però per què la classe alta i poderosa estava tan interessada a tirar endavant un Montepio de protecció de la població?

Sembla indicar que aquest Montepio perseguia l'estabilitat social per sobre de l'obtenció de beneficis. No obstant això, sabem que a Sant Hilari va existir una caixa de pensions: la Caixa d'Estalvis Parroquial de Sant Hilari Sacalm que va ser absorbida per la Caja de Pensiones para la Vejez y de Ahorro (la Caixa) el 1933 (Nadal, 1981, p.517).

Va ser aquest Montepio l'embrió d'aquesta caixa local o bé va ser una necessitat obligada per formar la Caixa d'Estalvis Parroquial de Sant Hilari? Semblaria que per la conjuntura de l'època era condició necessària per a l'obertura de l'entitat bancària. Això no obstant, no s'han trobat documents i fonts escrites de com va derivar aquest Montepio. No sabem si va tenir associats, no sabem com va prosperar i tampoc sabem si realment es va crear com a pas previ per la formació de la caixa local.

Una altra de les qüestions que es plantegen és el fet de l'existència de la mútua dels roders i la seva caixa d'estalvis. O sia, unes entitats econòmiques vinculades al proletariat i unes entitats econòmiques destinades als propietaris o grups benestants? Una societat no miscible?

Cal continuar investigant per què les fonts de què disposem avui no permeten fer un estudi exhaustiu i complet, ni afirmar ni refusar cap d'aquestes preguntes.

El que podem afirmar però és que aquest document demostra -una vegada més- que Sant Hilari Sacalm era un municipi on era difícil arribar-hi, però NO era un municipi aïllat. Les idees, les ideologies, la política i en general altres elements socials de l'època arribaven i s'introduïen entre la societat local.

Les nombroses associacions mutuals que es desenvoluparen pel territori també van arribar al municipi. Com que els poders locals seguien l'estela de la burgesia de les zones més industrials o urbanes, creen una associació amb uns criteris i objectius com els que es produïen en altres contrades més poblades.

8-4 rals=1 pesseta, 1€= 166 pessetes.

9-Per fer una equivalència, el salari d'un roder (1914) era de 0,5 pessetes /hora (Zamorano, 2000, p.99).

Bibliografia

- *Clos, X. (21 de maig de 2021). La cooperativa "Unió Obrera" Facebook. https://www.facebook.com/share/p/Zrgf3RJdbHNb-9q3b/*
- *Lopez, J. (1973). Historia urgente de Cajas de Ahorros y Montes de Piedad en España, CECA*
- *Moragues, F. (1902). "Seamos prácticos", Revista social, nº1 p. 2-10*
- *Nadal, J. ; Sudrià, C. (1981). Història de la Caixa de Pensions, Edicions 62*
- *Vellosillo, F. (1972). "La instauración de las cajas de Ahorros en España en el siglo XIX y la ideología de la época". Boletin de documentación del Fondo para la investigación económica y social. Vol. 4 núm. 4, p. 695-696. CECA*
- *Zamorano, R. (2000). El sindicalisme forestal: els roders. Col·lecció Monsoliu, 3, MEMGA*

Planas Doria a la Sútia

Joan Escolà Pujol

Fundació Sútia d'Art

Tots els pobles tenim el dret de conèixer la nostra història, tant el que és bo com el dolent. La memòria històrica som nosaltres mateixos, és una mirada enrere, potser nostàlgica; però, en aquest cas, també, analítica i científica. Ho volem saber tot i, fruit d'aquest coneixement, volem oferir felicitat, benestar i goig de viure.

Aquest és l'objectiu de recuperar i acostar-vos la humanitat i l'obra del pintor i artista Francesc d'Assís Planas Doria. Potser, un desconegut per a la majoria.

Planas Doria va seguir el corrent que, l'últim terç del segle XIX, va empènyer a molts artistes, i no artistes, a visitar La Guilleria —com en deia Jacint Verdaguer, un altre il·lustre visitant—, a conèixer el Balneari de la Font Picant, i a sojornar a Sant Hilari. Un corrent que la moda de la salut, l'aventura i la modernitat va afavorir. En Planas Doria es plantà a Sant Hilari seguint el rastre que d'altres mestres pintors havien obert; també, seguint el boca-orella dels estiuejants que, abans que ell, havien comprovat que bé es vivia a Sant Hilari. Aquest és un elogi que en Planas Doria fa al nostre poble. Ell era un viatger inquiet, havia visitat mitja Catalunya, l'havia retratada amb els seus pinzells; també havia estat amant del País Basc, de Castella, d'Aragó, de Galícia...

Imaginem Planas Doria passejant la seva gran humanitat pels llocs i racons del nostre paisatge; la mirada del pintor capturant la llum i el color de La Guilleria. Els temes bucòlics, la vida idíl·lica, el sublim de la natura, van omplir llibretes i teles. La seva estada es va repartir en dues èpoques, dividides per la guerra; d'ambdues, caldria fer-ne una recerca exhaustiva.

Un cop recuperada la memòria, ens cal recuperar el patrimoni, que és cultura, identitat, conjunt de béns, de drets, de costums, d'economia... El patrimoni també implica deures. Amb aquestes línies volem iniciar el nostre deure de defensar el patrimoni sorgit dels pinzells d'en F. A. Planas Doria; del qual se'n desprenen tot un seguit de valors ètics i morals.

Primer de tot, una responsabilitat envers les generacions futures: el patrimoni artístic representa un testimoni irreemplaçable de la nostra història i cultura. Recuperar-lo i preservar-lo significa assegurar que les generacions futures puguin gaudir i aprendre d'aquestes obres i mantenir viva la nostra memòria col·lectiva.

En segon lloc, respecte per la identitat cultural: el patrimoni artístic forma part de la identitat cultural d'un poble, d'una nació, d'un grup humà. Recuperar-lo significa reconèixer i valorar la seva importància en la construcció de la nostra identitat, preservant-ne els valors i tradicions.

Per a la vila el patrimoni artístic pot actuar com a element de cohesió social de la comunitat, generant un sentit de pertinença i orgull compartit. La seva recuperació pot fomentar el diàleg intercultural i el respecte per la diversitat, i enfortir els llaços entre la població.

També, d'aquesta recuperació, se'n poden despendre beneficis un poc més materials: la recuperació del patrimoni artístic pot esdevenir un motor de desenvolupament econòmic. Restaurar i conservar les obres d'art genera llocs de treball i atrau el turisme cultural, beneficiant d'aquesta manera els sectors locals de l'hostaleria, el comerç i els serveis.

L'accés a un patrimoni artístic recuperat i accessible millora la qualitat de vida de la població: aporta beneficis culturals i socials, fomenta la creativitat, l'educació i la participació ciutadana, i genera un entorn més enriquidor i estimulant.

En resum, la recuperació del patrimoni artístic representa un acte de responsabilitat envers les generacions futures, un reconeixement de la nostra identitat cultural i un motor de desenvolupament econòmic i social per a les poblacions que el custodien.

Començarem a donar visibilitat a aquest llegat donant a conèixer algunes de les obres que els nostres paisatges van inspirar a en Planas Doria. Posem tot el nostre saber, experiència i expertesa al servei de la museologia, l'arxivística, el col·leccionisme i el comissariat de l'exposició, que entenem com una eina didàctica d'aprenentatge i coneixement.

Volem rememorar l'exposició que en Planas Doria va fer l'agost del 1947 a l'edifici de l'Ajuntament. Planas Doria presentà una col·lecció de vint-i-quatre teles que plasmaven els carrers, places i voltants de Sant Hilari. De fet, era un compendi d'obres realitzades en diferents períodes. A partir de 1942, Sant Hilari va ser un dels temes destacats de les exposicions que Planas Doria va fer arreu. A La Corunya, Barcelona, Madrid, Sabadell, Vic, van ser presents obres com El Serrat, Carrer Hospital, Carrer de Vic, El mercat, Plaça Gravalosa i tantes d'altres.

Arribats a aquest punt, ja és hora d'explicar qui era Francesc d'Assís Planas Doria. Va ser un pintor català del moviment postimpressionista, va néixer a Sabadell el 6 de desembre de 1879 i va morir a Barcelona el 29 de desembre de 1955.

Planas Doria és reconegut especialment pels seus paisatges, en els quals capturava amb gran habilitat la llum i els colors de la natura, sobretot del Vallès. Va estudiar a Madrid, Barcelona i París, i també va viure una temporada a Brussel·les.

Va participar en nombroses exposicions col·lectives, tant a Catalunya com a la resta d'Espanya i a l'estranger, especialment a l'Argentina.

La crítica ha elogiat la seva destresa a l'hora de captar la llum i el color dels paisatges. La seva paleta cromàtica, sovint suau i harmoniosa, aconsegueix transmetre amb gran fidelitat l'atmosfera i l'essència dels indrets que pintava.

Planas Doria va estar influenciat per artistes com Ramon Casas i Santiago Rusiñol, però va saber trobar un camí propi. La seva obra va evolucionar des de les etapes de major realisme fins a arribar a un estil més personal i expressiu.

Tot i no gaudir de la mateixa popularitat que alguns dels seus contemporanis, Planas Doria va ser un pintor respectat i valorat per la crítica. Actualment, la seva obra s'exposa en diversos museus de Catalunya, com el Museu Nacional d'Art de Catalunya i el Museu de Sabadell, i se'l considera un dels exponents més destacats del postimpressionisme català.

La mirada fresca i personal que en Planas Doria va aportar a la representació del paisatge català tenia una sensibilitat i una poesia úniques. La seva tècnica pictòrica era sòlida i depurada, amb un domini notable del color i la llum. En evolució constant, l'obra d'en Planas Doria mostra una gran capacitat per a la innovació i la recerca de noves formes d'expressió; mereix ser coneguda i valorada per les noves generacions d'amants de l'art.

Us convidem a gaudir de «Planas Doria. Art, Memòria, Patrimoni», aquesta Festa Major i durant els dies que romandrà oberta.

Per acabar, agraïm l'esforç d'un plegat de gent que, de manera desinteressada, ha estat i està treballant en l'exposició. També volem mostrar el nostre agraïment a les institucions que coordinadament han fet possible un event tan destacat: l'Arxiu Planas Doria, la Fundació Sútia d'Art, l'Ajuntament de Sant Hilari, l'Arxiu Municipal de Sant Hilari Sacalm i la Casa de Cultura.

El món de la torneria a Sant Hilari Sacalm i Osor

Fèlix Bruguera Ligero

L'any 1973, ara fa cinquanta-un anys, Sant Hilari Sacalm i Osor van aparèixer en un article de *Los Sitios de Gerona*, sobre el món de la torneria, titulat "Por la ruta de la artesanía" de Gil Bonancia. L'article i els records del passat artesanal osorenc i hilarienc ens han conduït a la realització d'aquest article. Hem parlat amb gent d'Osor i Sant Hilari i hem entrevistat Sidro Tornés Turon, conegut com en Cucut, de 87 anys, nascut a Sant Miquel de Cladells, resident a Sant Hilari Sacalm, i que va fer de torner durant més de trenta anys.

De sempre, a les Guilleries, la gent s'havia guanyat la vida amb feines forestals: carboners, roders, rabassaires, pipaires, llenyataires, bosquetans... Tanmateix, a Osor, a Sant Hilari Sacalm i a altres llocs com Espinelves i municipis de la vall del Ges, s'hi desenvolupà la torneria i artesania de fusta cremada amb prosperitat a partir dels anys seixanta del s.XX.

En el nostre territori, la fusta hi és molt present, cosa que n'implica una gran transcendència econòmica i social. A Sant Hilari, l'ofici de torner està documentat des del XIV, com anota Serradesanferm: "A l'any 1374, segons un document de l'Arxiu Parroquial, hi havia a Sant Hilari un mestre torner, un tal Francesc, fill de Bernat de Soler, pertanyent a la parròquia de Sta. Maria de Mansoí"[1].

La torneria, en realitat, era una especialització de la fusteria que, com indiquen Serradesanferm i Martínez "era considerada una especialitat de l'ofici de fuster de la qual se'n separaria per a formar una pròpia corporació. (...) Els torners de Barcelona se separaren dels fusters l'any 1556"[2]. Aquest gremi que té com a patró sant Onofre.

A Osor, aquesta activitat havia donat feina a força persones arran de l'existència d'empreses com l'Artesania Cerbus, de 1969-1970; l'Artesanía J.Hermanos Garolera, de Joan i Josep Garolera, de 1968, que a principis dels setanta s'instal·là a Quart, al Gironès; l'Artesania Osor de Josep Badenas, de mitjan anys setanta; la d'en Vadoret Crous, també de la dècada dels setanta o l'Artesania Les Guilleries dels germans Ramon i Josep Bertrana i de Pere Busquets Puigderrajols, la més antiga, de 1965. Cap d'aquestes empreses existeix avui. De fet, les darreres van ser Cerbus, que al final només venia mobles de fusta massissa, i l'Artesania Guilleries, tancada el 2022. A les acaballes del s. XX, a l'empresa forestal Dèrica hi van treballar els darrers torns de fusta a Osor destinats al tornejat a l'engròs de mànecs d'eines (martells, macetes, aixades, pales, magalls...) i de pinzell.

A Sant Hilari, la indústria tornera va ser més significativa que a Osor. De fet, a Osor sovint s'adquirien les peces tornejades a torners hilariencs. A la capital de les Guilleries hi havia moltíssims tallers, la qual cosa portà Gil Bonancia a afirmar irònicament que: "Alguien la bautizó como la «Ciudad de las cien fuentes». Pero si contáramos los talleres de artesanía dedicados a la madera, quizá superaría en número a las fuentes. Tantos hay"[3]. Hi hagué indústries amb molts treballadors, però també petits tallers familiars que sovint treballaven per a les torneries més grans. De fet, algun entrevistat ens ha arribat a dir que a banda dels tallers oficials, hi havia molts altres llocs on es treballava la fusta, a molts garatges del poble, uns tallers "extraoficials" on, sovint, es tractava d'economia submergida i amb la mà d'obra més barata, la femenina, sovint sense estar assegurada, com indica Molist: "Van treballar a la torneria. Els homes normalment assegurats, les dones quasi mai"[4].

Econòmicament i socialment la torneria va jugar un paper clau en els canvis produïts a Sant Hilari ja que no podem oblidar que, a partir dels anys seixanta del s. XX, va ser una de les activitats que va portar més immigració provinent de la resta de l'estat espanyol al municipi. Llegim a l'article de Pep Molist, en paraules de Francesc Ripoll, "(els Ripoll) i els Brugarola vam fer un viatge a Osuna i Priego per buscar gent que vingués a treballar. Vam ser molt criticats..."[5] o, com afegeixen

Sidro Tornés, torner durant més de trenta anys, amb objectes artesanals de fusta, un revister, dues mans de morter i un picanous. (Fotografia de l'autor)

Fotografia de 1971 d'Artesanía J. Germans Garolera d'Osor. Les dones estan tapant, posant cera amb un pinzell per amagar petites esquerdes i l'home està a punt de començar a cremar. Darrere hi veiem el dipòsit d'oxigen per a la crema (Fotografia Família Torrent-Garolera)

Serradesanferm i Pladevall, aquestes circumstàncies entorn de la torneria van comportar canvis significatius en l'economia i la societat hilarienques, arran de la "demanda de mà d'obra no qualificada, que provindrà de la gent que abandonarà l'agricultura i de famílies immigrades d'altres regions d'Espanya, principalment d'Andalusia."[6]

Sidro Tornés, en Cucut, tenia una torneria familiar, la Isidre Tornés Turon, a Sant Hilari, al final del carrer de la Piscina; abans havia treballat a can Toscano d'en Pere Muner, a can Peret Teules, a Bellmoble i a Mobles d'Art de Sant Hilari i a can Saragossa de Riudarenes; també, durant un any, havia tingut taller a Arbúcies. Des del seu taller havia servit peces a Osor, Quart, Sant Hilari Sacalm, Torelló, Breda, Barcelona, Irun... Una de les seves especialitats havia estat l'ús de la copiadora. És ell qui ens explicà el procés en el qual es passa d'un tros de fusta a una peça d'artesania.

La fusta que s'hi utilitzava era sobretot el tauló de pi tot i que també per a alguna altra peça, com ara els pinzells o els mànecs d'eina, s'usaren les barres de castanyer o avellaner i, esporàdicament, de boix. En altres èpoques, segons Serradesanferm i Martínez, se n'havia fet ús d'altres com el faig, l'auró, la blada, la moixera, l'avet, l'arç, l'alzina, el cirerer, l'olivera o el vern, entre d'altres. Els taulons eren de dotze pams i diferents gruixos i s'havien de serrar a la mida que calgués en funció del que s'hagués de tornejar. Una vegada a mida, es posaven al torn, enganxant-los de punt a punt amb una roda, al centre; amb anterioritat, s'havien preparat les eines de tall, uns enformadors que el torner posava adequats a la forma que s'havia de donar, que havien d'estar molt esmolats i perfectament col·locats per assolir la forma, la qualitat i el gruix ideals evitant ratlles, esquerdes o altres defectes. Tot seguit, s'havien de fresar i polir les peces amb la fresa i la polidora i, quan calia, es feia servir cera per tapar petites esquerdes que hi pogués haver. Per acabar, la peça s'envernissava, tenyia o cremava (malgrat que en algunes ocasions, la crema era anterior).

El cremat era una de les feines més delicades i complexes. Es feia sobre una taula de ferro i amb bufadors a partir de l'ús d'oxigen i gas, per aquesta raó a les tor-

Cremant la fusta. Hilari (Servei de Gestió Documental, Arxius i Publicacions de l'Ajuntament de Girona, Fons Narcís Sans Prats)

Polida final (Servei de Gestió Documental, Arxius i Publicacions de l'Ajuntament de Girona, Fons Narcís Sans Prats)

1—Serradesanferm, 1987, p.10
2—Serradesanferm i Martínez, 1989, p.4
3—Bonancia, Gil, 1973, p.24
4—Molist, Pep, 2023, p.45
5—Molist, Pep, 2023, p.43
6—Pladevall, A. i Serradesanferm, 1986, p.155

Imatge de la torneria Artesania Guillerias d'Osor (Servei de Gestió Documental, Arxius i Publicacions Ajuntament de l'Ajuntament de Girona, Fons Narcís Sans Prats)

Darrers detalls abans de donar per acabada la peça, a Sant Hilari (Servei de Gestió Documental, Arxius i Publicacions Ajuntament de Girona, Fons Narcís Sans Prats)

neries s'hi podia veure un espai amb diverses botelles d'oxigen. En paraules de Pep Molist, "La fusta cremada és una tècnica d'envelliment que consisteix a cremar la fusta de forma superficial i després raspallar-la per treure la cendra, deixant una superfície rugosa i de color fosc."[7] Una vegada realitzat el cremat, les peces s'havien de raspallar amb el raspaller, tasca que tenia com a finalitat treure el carbonet que havia quedat incrustat a la fusta ennegrida superficialment amb el cremat. Posteriorment es polia, envernissava o tenyia. Segons Serradesanferm, aquesta tècnica va ser una de les claus per al desenvolupament de la torneria a Sant Hilari i que es passés de petits tallers familiars a autèntiques fàbriques: "Algunes peces foren cremades, totalment o en part, per aconseguir una nova ornamentació decorativa, o potser, també per dissimular imperfeccions de la fusta. La primera peça de fusta cremada del tot i polida va causar una agradable sorpresa a la vista i d'aquí va venir el boom de la fusta cremada".[8] Segons Serradesanferm i Martínez, els pioners i capdavanters en aquesta tècnica van ser els Brugarola i els van seguir els Ripoll.

Els objectes que més es van produir van ser els revisters plans o amb barrots (en els quals hi havia la tasca de fer els forats per encaixar-los); imatges de sants, verges i paisatges (que se solien fer amb la copiadora, la qual permetia de fer 8, 12 o 16 imatges amb una sola tongada); morters i mans de morter, cadires, cofres, joiers, botellers...

Als darrers anys, el que es produïa més al taller de Sidro Tornés, i a d'altres de la localitat, eren poms de penjadors i mànecs de pinzell o de diferents eines, especialment d'avellaner i castanyer.

En general, encara que no sempre era així ni a tot arreu de la mateixa manera, les feines es repartien entre homes i dones. Els homes solien serrar, tornejar i cremar i les dones polir, tenyir, envernissar i encerar (tapar) per dissimular les esquerdes.

Avui en dia, la torneria es limita, sobretot, a làmpades i altres mobles complementaris i de decoració.

Tornant al reportatge de Gil Bonancia, s'encapçala per "En Osor, donde la madera adquiere todas las forma" i "San Hilario Sacalm destaca en esta especialidad artesana, al servicio de lo utilitario y de la decoración". Tot seguit, s'endinsa a la ruta artesana de les Guilleries al voltant de la fusta, centrant-se a Osor i Sant Hilari, poblacions on visita i fotografia dos tallers (Artesanía Las Guillerías a Osor i Artifusta SL) a Sant Hilari en què ens esmenta algunes de les creacions i tasques que s'hi desenvolupen.

Com a homenatge al món de la fusta i de la torneria, a Sant Hilari hi podem contemplar, des de 2007, una de les joguines tradicionals en la qual el tornejat era plenament present: la baldufa. Una baldufa gegant que sorprèn el visitant, de gairebé cinc metres, de 4,5 tones de pes i un diàmetre de 3,05 m a la sortida del poble direcció a Osor, prop del pavelló i la piscina municipal i que fou restaurada el 2018.

7—Molist, Pep, 2023, p.44

8—Serradesanferm, 1987, p.10

ANNEX:

NOMBRE I NOMS DE LES TORNERIES HILARIENQUES

Sense tenir prou clar fins a quin punt és significatiu, atès que no tots els negocis s'hi anunciaven, observant la publicitat de tallers torners hilariencs en el Programa de la Festa Major, podem constatar com ha anat disminuint el nombre de torneries col·laboradores des de finals s. XX.

L'any 1944 trobem per primera vegada l'anunci d'una torneria, concretament la Tornería Artística José Ripoll. Dos anys després, a 1946, no s'hi anunciava cap empresa del ram. Tanmateix, en un anunci de la Casa Ximeno Centro de Recuerdos de San Hilario, s'hi indica la venda de productes de torneria.

Anunci de la Torneria José Ripoll de 1944 i da Casa Ximeno de 1946 que oferia la possibilitat de comprar productes de torneria hilarienca (Programa de Festa Major 1946)

El 1947 se li afegia la Fábrica de Bastones y Tornería Artística Pedro Fauria Moner.

Anunci de 1947 (Programa de Festa Major 1947)

A 1951 se n'hi anunciaven tres, dues d'anteriors, Fábrica de Bastones y Tornería Artística Pedro Fauria Moner, Tornería Artística José Ripoll Solà i una de nova Hermanos Brugarola Tornería Artística y Objetos de Regalo.

Anuncis de torneries al Programa de la Festa Major de Sant Hilari Sacalm 1951

Curiosament, en els programes que es conserven de la dècada dels anys seixanta i primers setanta, no hi apareixen torneries sinó que hi predominen negocis relacionats amb el turisme (fondes, hotels, botigues de records, aigües...) a banda que molts no incloïen publicitat.

El mètode d'anunci de col·laboradors al programa de la festa que perviu en l'actualitat data de 1974, quan es modernitza, i els anuncis es limiten al nom del negoci, la qual cosa va implicar que es multipliqués el nombre de col·laboradors. Partint d'això, podem constatar que quan hi van aparèixer més torneries van ser els anys 1978 i 1979 i que, a partir de 1992 el descens és continuat fins a arribar a 2023. Podem observar-ne l'evolució al gràfic.

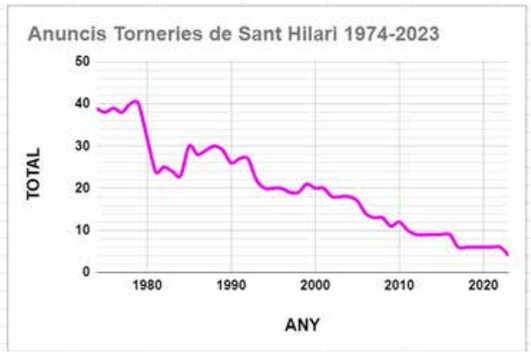

Evolució de torneries col·laboradores al Programa de la Festa Major de Sant Hilari Sacalm entre 1974 i 2023. (Elaboració pròpia)

Partint d'aquests anuncis, i de l'annex del treball de Pep Molist, de 2023 que recull la relació de torneries de Sant Hilari entre 1960 i 1990, tenint com a font les *Matrícules industrials i l'Anuari Riera*, a la vila hi va haver moltíssims tallers (en recullen a 1961 sis, a 1975 trenta-nou -malgrat que Artemir era a Joanet-, a 1981 trenta-tres i a 1990 vint-i-vuit). Si hi afegim l'article de Serradesanferm i Martínez de l'any 1989, considerem que podem realitzar una llista prou exhaustiva de les torneries hilarienques, especialment posteriors a 1970, tot i que és possible que hi hagi alguna mancança.

És la següent: →

Lluís Adillon
Salvador Auger (1990)
Afma SA, (1950-1960) Serradesanferm, Martínez) (Afma SA 1975)
Arhima (1975)
Artesania Sant Josep (Artesanía San José 1975)
Artesania Artidecoració SL
Artidisma
Artifusta SL (1975)
Artonisa
Atemir (1975, Joanet)
Batlle (1975) (Torneria Batlle SL)
Torneria Artística Batlle SL
Bell-Art SA (Bell-art 1975)
Bell Moble SA (1990)
BR Producció
BR Producció (Can Brugarola)
Brugarola SA (1975) (Raimundo Brugarola 1961)
Brugarola SA i MDC
Industrias Carri (1975)
Catalonia (1975)
Xavier Clos Serrat (1975) (Fco Javier Clos 1961)
Torneria Clos (1990)
Ramon Comas Xirau (Comas)
Il•luminació i Decoració COTER (Il·luminació Coter 1990)
Juan Cullell Solà
Ramon Comas Xifrau (1975)
Industrias Costa (1975)
Ferran Danés (Fernando Danés 1975)
(Artesania Danés SL 1990)
Debris Sant Hilari SL
Ramon Donadeu (1950-1960 Serradesanferm, i Martínez)
Pep Famades (J. Ripoll, p.s.XX Serradesanferm i Martínez)
Pedro Fauría Moner (Pedro Fauria a 1961)
Fedor SL (1975) (Fedor SA)
FIAM SC (FIAM 1975)
Torneria Font (1981) (Torneria i Mobles Font)
Fustorn SA (1990)
Fustorn Serrat SL
Francesc Gol Busquets (Fco Gol Busquets 1981)
Tornería Guilleries (Tornería A. Guillerías 1975)
Hipartesanía SA (1981)
Isidre Tornés Turon
Indústries Tor (1975)
Ibercado
Arte Iberia
Arte Ibérica (1975)
Intermoble SA (1990)
Lindenart (1990) (Linden-Art SL)
Llinares (1950-1960 Serradesanferm i Martínez)
Manufactures Sacalm (1975)
Ángel Márquez Diez
MDC SA
Mifran (1975)
Antoni Moner
Pedro Moner Casas (1975)
Indústries Oval (1990)
Creaciones Plavi
Packaging Solà. SLU (Albert Puig)
Industrias Palometa (1975)
Jaume Planas
Ponderosa Cast SA (1975)
Indústries Puigderrajols (1975)
Jaime Raset Bruguera (1975)
J. Raset Cortasa SL (1975)
Juan Ribas Bosch (1975)
Josep Ridaura Espona (s.XIX, can Torner Serradesanferm i Martínez)
Ridaura Clos (s.XIX Serradesanferm i Martínez)
Ángel Ripoll SA (1975)
Joan Ripoll SL (Juan Ripoll a 1961)
Indústries Joaquín Ripoll SA (Joaquín Ripoll 1961)
Josep Ripoll (p.s.XX Serradesanferm i Martínez)
RISERI SL (1940 Ripoll-Serras-Ripoll Serradesanferm i Martínez)
Joan Rossell
Pedro Roura Gubau (1975)
Juan Roura SL (Art Roura)
Roura Decoració SL
Sahisa SA (1975)
Industrias SAM (1975)
Carpintería Serrallonga (Serrallonga 1975)
José Serrano (1961)
J. Solá SL (Solá SL 1975) (Indústries Solà)
Fusteria i Torneria Solà-Jordi Puig
Spanish Wod Product SA,
José Taberner Recasens (J.Tabarner Recasens 1975)
J. Taberner SA
Artesania Teixeira (Artesania i Mobles J.Teixeira)
Quico Vigatà (Quico Clos, 1929, Serradesanferm i Martínez)
J.Vila Portet SL. (1975)

Actualment, a la capital de les Guilleries malgrat no existir-hi tallers com els més antics, podem trobar-hi el Centre Artesà de la Torneria inaugurat el novembre de 2010 a l'antiga serradora de can Fontané amb la finalitat de "revitalitzar un ofici, el de torner, molt arrelat al municipi però que requereix modernitzar-se"[9] i reobert el 2023 com a "un espai compartit de treball de la fusta artesanal." L'espai està adaptat a les necessitats del treball de fusta, amb maquinària, bancs de treball i altres espais per dissenyar, fer formacions i exposar, la qual cosa permet conèixer l'antic ofici a partir de demostracions pràctiques i l'exposició d'antigues eines, com es llegeix al web municipal, "Coneix l'antic ofici de la torneria a través de demostracions de com es treballa la fusta amb el torn i l'embarrat, l'elaboració en viu de baldufes, joiers, bolets i altres articles de fusta i a través de les exposicions de maquinària i eines antigues i de mostres de fustes dels arbres de les Guilleries. (...) Fes un salt en el temps i viatja al segle XV tot visitant el Centre Artesà de la Torneria, una exposició per conèixer l'evolució que aquest ofici artesà ha patit al llarg de la història."

Exposició d'objectes artesanals realitzats a Sant Hilari Sacalm a Artifusta SL (Servei de Gestió Documental, Arxius i Publicacions Ajuntament de Girona, Fons Narcís Sans Prats)

9—*El Punt, 3 de novembre de 2010, p.30*

Página 24 LOS SITIOS Sábado, 29 de diciembre 1973

Por la ruta de la Artesanía

En Osor, donde la madera adquiere todas las formas

San Hilario Sacalm destaca en esta especialidad artesana, al servicio de lo utilitario y de la decoración

Gerona, provincia de ramos, para llevar a diversos puntos y también a distintas manifestaciones. Que si tenemos una ruta costera, otra pirenaica, tampoco nos falta la monumental con la ruta del románico, ni la casi irrondenica, a todas las cuales bien podemos añadir la «Ruta de la Artesanía». La misma podría iniciarse en Blanes y seguir hasta el último pueblo de La Cerdaña, para que en cada comarca apareciera una manifestación artesana, cuidadosamente guardada, que en La Selva podría ser los trabajos en madera, en el Gironés los ligros en tierra cocida de Quart, en el Bajo Ampurdán, esa cerámica de La Bisbal, en La Garrotxa la imaginería de Olot, en el Ampurdán los trabajos en mimbre - especialmente en su costa, en el Ripollés las piezas de cobre y finalmente en La Cerdaña, los hierros y cueros. Aunque hay puntos o poblaciones en que existe más de una artesanía.

POR LAS GUILLERIAS

Tomando Gerona como punto de partida, son muchas las direcciones que puede uno tomar para esta «Ruta de la Artesanía». Nosotros la iniciamos por Las Guilleries. En dirección a Olot por Anglés, superada esta población turística hacia la izquierda, camino de Osor. Carretera estrecha y zigzagueante, pero con buen asfaltado que va subiendo. Superamos las «Minas de Osor», y poco después, ya casi a la entrada del pueblo, a nuestra derecha, gran cantidad de troncos cortados y puestos ordenadamente uno encima de otro, en pilas elevadas.

Y junto a ellos, un gran taller: «Artesanía Los Guilleries». Era nuestro objetivo. Andurimos unos metros. Quedaba detrás del edificio la Riera de Osor, muy estimada por los pescadores, ya que en ella hay excelentes truchas.

El aspecto del edificio, con su

Procediendo al pulido de una arqueta y, debajo, algunos objetos hilarienses ya terminados. (Foto Sans).

denominar objetos generales. Tiene importancia el mercado español, si bien exportan a diversos países, entre ellos Estados Unidos, Alemania, Inglaterra, en fin, nos dicen que a todas partes.

La artesanía española es apreciada en el mundo entero, nos dicen que a cualquier época del año logra convertirse en este reclamo.

Los artesanos, edimas estas obras que llegan hasta nosotros, y admiramos la forma y color de ellas en nuestra visita en nuestra «Ruta de la Artesanía».

GIL BONANCSA

Trabajando en el torno, y en la fotografía inferior, dando los últimos toques a unas piezas, en la industria de San Hilario Sacalm. (Foto Sans).

Reportatge publicat a Los Sitios de Gerona el 30 de desembre de 1973

Bibliografia, webgrafia i fonts

- *La font oral principal va ser l'entrevista a Sidro Tornés Turon, de Sant Hilari Sacalm. A banda, diversos osorencs i hilariencs m'han anat transmetent informacions. A tots, un sincer agraïment.*
- *AJUNTAMENT DE GIRONA. Servei de Gestió Documental, Arxius i Publicacions https://sgdap.girona.cat/fotoweb/*
- *AJUNTAMENT DE GIRONA. "Premsa i fotografia digitalitzada" https://www.girona.cat/sgdap/cat/consulta.php*
- *AJUNTAMENT DE SANT HILARI SACALM. "Centre Artesà de la Torneria" https://www.santhilari.cat/viusanthilari/museu-de-la-torneria/*
- *BIBLIOTECA SOLEDAT RIDAURA I FEIXAS DE SANT HILARI SACALM. "Programes de Festa Major" https://www.bibgirona.cat/biblioteca/sant-hilari/biblio/46-programes-de-festa-major*
- *BONANCIA, Gil (1973). "Por la ruta de la artesania" a Los Sitios de Gerona, n. 9023 de 29 de desembre, p. 24. Girona*
- *BRUGUERA, Fèlix (2023). "L'artesania de la fusta: el món de la torneria" a Programa de la Festa Major del Terç 2023, p.30-36. Ajuntament d'Osor. Osor*
- *MOLIST, Pep (2023). "La immigració a Sant Hilari Sacalm 1900-1980 (part 3)" a Programa de la Festa Major de Sant Hilari Sacalm 2023 p.43-46. Ajuntament de Sant Hilari Sacalm. Sant Hilari Sacalm.*
- *PLADEVALL, Antoni i SERRADESANFERM, Àngel (1986). Sant Hilari Sacalm capital de les Guilleries. Indústria Artesana FITER. Sant Hilari Sacalm.*
- *SERRADESANFERM, Àngel (1987). "Quatre paraules sobre la torneria de fusta" a Programa de la Festa Major de Sant Hilari Sacalm 1987, p.10. Ajuntament de Sant Hilari Sacalm. Sant Hilari Sacalm.*
- *SERRADESANFERM, Àngel i MARTÍNEZ, Imma (1989). "El treball artesà de la fusta a Sant Hilari Sacalm. La Torneria" a Programa de la Festa Major de Sant Hilari Sacalm 1989, p.4-10. Ajuntament de Sant Hilari Sacalm. Sant Hilari Sacalm.*
- *TURISME SANT HILARI SACALM. "Centre Artesà de la Torneria" https://lesguillerieskm0.cat/ca/descobreix/centre-artesa-de-la-torneria-sant-hilari-sacalm/*
- *VERDAGUER, Gerard. "La documentació fotogràfica de les torneries de la Vall del Ges (Osona)" a Eix, cultura industrial, técnica i científica https://eix.mnactec.cat/la-industria-de-la-torneria-a-traves-de-la-fotografia/*

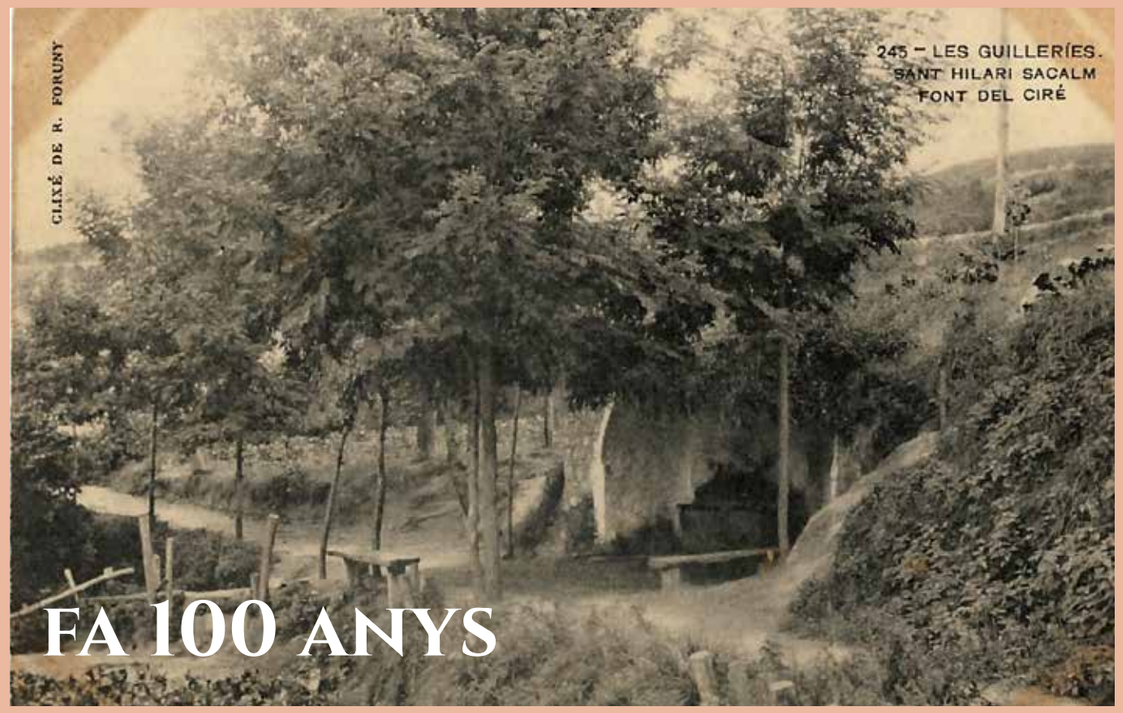

FA 100 ANYS

Fons Dolors Güell Brugué

L'any 1924 la Unió Soviètica vivia la mort de Lenin i l'inici de l'ascens de Stalin. Als Estats Units, el Ku Klux Klan augmentava la seva influència, propagant l'odi racial i la intolerància en una societat dividida. Mentrestant, a Itàlia, Mussolini demostrava el poder del feixisme amb una gran manifestació a Bolonya en 22 de juny. La Guerra del Rif continuava al Marroc, enfrontant les forces colonials espanyoles i franceses contra els rebels rifenys mentre que a Suïssa, la Societat de Nacions aprovava la Declaració de Ginebra sobre els Drets de l'Infant, marcant un precedent en la defensa dels drets humans.

Espanya vivia sota la dictadura de Primo de Rivera, president del govern pel cop d'estat del 15 de setembre del 1923. Com a exemple de la censura que va imposar, Miguel de Unamuno va ser destituït com a rector de la Universitat de Salamanca per les seves crítiques al règim.

A Catalunya, Primo de Rivera suprimia La Mancomunitat de Catalunya, motor de modernització, marcant un retrocés per l'autogovern. Durant aquesta època Pompeu Fabra va ser símbol de la resistència lingüística i cultural. Mentrestant, Francesc Macià continuava exiliat a França des del 1923.

Anys 20. Hotel Aguilà, actual Can Vilamala - Fons Dolors Güell Brugué

Fa 100 anys a Sant Hilari Sacalm

La dictadura també va afectar el nostre poble. De fet, durant l'any 1924 Sant Hilari va arribar a tenir tres alcaldes. A causa del cop d'estat, el setembre del 1923, es van substituir tots els membres de l'Ajuntament per vocals associats. Fins a l'abril del 1924, l'alcalde va ser Josep Puig Vehí. El va succeir el metge Lluís Bosch Clos, que va dimitir a l'octubre quan el van enviar a exercir a Sant Esteve d'en Bas. Joaquim Massanella Puig va ser nomenat nou alcalde fins al maig del 1928.

Sota el mandat d'en Puig Vehí, l'Ajuntament i els veïns del carrer Montsolís es van comprometre a posar canals que conduïssin les aigües al clavegueram.

En els plens, es continuava parlant de la urbanització del passeig de la Font de Ferro. Segons una acta, sabem que en Josep Maria Pericas va participar en el seu disseny: "El Ayuntamiento se compromete a urbanitzar los terrenos cedidos comprendidos en el plano hecho por el sr. Pericas, el paseo de la Fuente del Hierro, en todo el trozo que se edifique y, finalmente, impedir con los medios que tenga a su alcance, se cause daño o se perjudique los terrenos, cultivos y plantacions adjuntas a los terrenos cedidos."

Ja amb Lluís Bosch com a alcalde, en el ple del 31 de maig, es va acordar construir la continuació del clavegueram del passeig de la Font Vella cap al carrer Sant Benet, en una extensió de deu metres. També es va aprovar l'ampliació de l'escorxador, amb un cost de cinc-centes pessetes, cap a una zona anomenada "Hort de l'Hospital". Es van instal·lar cinc fanals de més de trenta-dues bugies a la carretera de Vic, en el tram que va des de la plaça Gravalosa al passeig de la Font Vella.

També durant el 1924 es van construir els dos escalons del carrer Sant Benet al Passeig de la Font Vella i es va instal·lar una reixa al pati de l'Ajuntament per evitar que fos un refugi de "chiquillos y juegos constantes".

En el ple de juny es va anunciar que l'Ajuntament havia de canviar el local on guardava els carros perquè el propietari Antolino Molera va dir que llogant-los als estiuejants hi guanyava més diners. Els dos carros de l'Ajuntament es van guardar, finalment, al local de Jose Samaranchs, a qui se li va pagar 75 pessetes l'any.

A l'alcalde Joaquim Massanella li va tocar gestionar un conflicte a la Font Vella. Veïns de Sant Hilari van denunciar que el propietari havia tancat amb clau l'accés a la font: "El manantial de la Font Vella, des de hace más de cien años, des de tiempos immemoriales, es aprovechado sin límitación alguna por los habitants de este pueblo y por los veraneantes y forasteros, habíendose abierto al municipio, un hermoso paseo capaz para carruajes y otro camino espléndido de montaña (...)". L'Ajuntament va fer constar a l'acta l'ordre que es va donar al propietari Ramón Pernau "ponga immediatamente la Fuente-manantial en las mismas condiciones que estava antes".

La guerra del Rif també va afectar Sant Hilari. L'Ajuntament va rebre una comunicació on constava que l'hilarienc Hilario Aguilar Tarrats va resultar mort a Feddan-Yebel.

Per acabar l'any, el 10 de desembre de 1924, es van batejar quatre carrers que encara porten el mateix nom: Nostra Senyora de Vallclara, el carrer Balmes, el Passeig de Vic i Passeig de la font del Ferro.

Passeig de la Font Vella anys 20. Fons Arxiu Municipal de Sant Hilari Sacalm

FA 50 ANYS

L'any 1974 va ser un període d'intenses transformacions globals. A Portugal, el 25 d'abril, esclatava la Revolució dels Clavells, un alçament militar i civil que va acabar amb el règim polític dictatorial vigent des de 1926. Un fet que va inspirar esperances de democràcia a tot Europa. Mentrestant, als Estats Units, el president Richard Nixon es va veure obligat a dimitir a causa de l'escàndol Watergate, un cas de corrupció, abús de poder i espionatge. A Xile, Augusto Pinochet consolidava el seu poder, instaurant una dictadura que sotmetria el país a una dura repressió. Mentrestant, la crisi del petroli sacsejava l'economia mundial, revelant la vulnerabilitat de les nacions industrialitzades.

A Espanya la dictadura franquista, en els seus últims anys, mostrava signes d'esgotament. La mort de Carrero Blanco el desembre de 1973 havia deixat un buit de poder i una incertesa creixent que va assumir Carlos Arias Navarro com a president del govern. ETA continuava amb les accions terroristes. El 13 de setembre va posar una bomba en una cafeteria del carrer Correo de Madrid que va matar 13 persones i en va ferir més de mig centenar.

Catalunya batejava amb un ritme intens de canvi i resistència. Enmig de la repressió franquista, el 17 de novembre naixia Convergència Democràtica de Catalunya, liderada per Jordi Pujol, com una nova força política que aspirava a recuperar les institucions pròpies i la democràcia. La lluita, però, tenia també un rostre tràgic. El 2 de març, Salvador Puig Antich, jove anarquista del MIL, va ser executat pel règim. En aquest clima de tensió Lluís Llach, que va retornar després de quatre anys d'exili, va fer el seu primer concert al Palau de la Música el 2 de febrer.

Primera sortida de les majorets. Vestits de catalans, en Ramon i la Teresa Donadeu. Portant l'estendard la Carme Miralpeix Valls. Fons Arxiu Municipal de Sant Hilari.

1974. Lliurament dels premis del primer concurs de dibuix organitzat per l'Ajuntament. D'esquerra a dreta: Joaquim Ripoll, Conxita Camó, Cinta Camó, Carme Permanyer, Anna Vernedas, Carme Coll Borràs i Àngel Ripoll. Fons Arxiu Municipal de Sant Hilari

D'esquerra a dreta: 1974. Joan Fauria Miralpeix, Ramon Puig, Josep Busquets, Josep Puig, Àngel Ripoll i Joan Timoneda. Fons Arxiu Municipal de Sant Hilari.

Fa 50 anys a Sant Hilari Sacalm

El 1974 el poble tenia 3.904 habitants. El 3 de febrer es constituïa el nou ajuntament sota la batuta de l'alcalde Joaquín Ripoll Parés. Continuaven com a regidors en Gabriel Miralpeix Boada, en Francisco Llinares Navarro i l'Antonio Garcia Mir. I entraven com a nous regidors en Ramón Puig Corbera, l'Àngel Ripoll Ripoll, en José Busquets Gubau, en Juan Timoneda Juanhuix i Juan Fauría Miralpeix*.

El Club Esportiu de Sant Hilari va organitzar el primer cros de Sant Hilari. Com a curiositat, cal destacar que aquell any es van fer dues edicions, la primera l'11 de gener i la segona el 17 de novembre.

Setmana Santa va caure a l'abril i, a causa de la pluja del Divendres Sant, el Via Crucis es va haver de representar el dissabte. Aquell any es va acabar al Turó d'en Rovira. Durant aquella època ja es parlava que s'havia d'estudiar una nova localització, ja que hi havia el projecte d'urbanització del Turó d'en Rovira, on actualment hi ha la plaça General Josep Moragues. Un veí d'Anglès, Pedro Albó, havia presentat una instància on feia saber que, com a propietari del terreny, es comprometia a tirar endavant el projecte d'urbanització que culminaria amb la creació dels carrers Girona, Barcelona, Hospital, Torrent d'en Serras, plaça Catalunya i carretera de Santa Coloma a Vic.

Per Sant Joan s'estrenaven les Majorets i una banda municipal de tambors i trompetes coincidint amb el 28è Homenatge a la Vellesa. Aquell dia també es va inaugurar la Biblioteca de la Caixa de Pensions per a la Vellesa i d'Estalvis que estava situada al número 10, una mica més avall d'on està situada l'actual. Tenia a la Dolors Miralpeix al capdavant.

**Els noms s'han transcrit tal com surten al certificat que el secretari va enviar al governador civil el 27 de febrer del 1974*

Turó d'en Rovira, davant de Can Torrent. Fons Anna Torrent Verdolet

50È ANIVERSARI DEL MOTO CLUB SANT HILARI

Ramon Valls, al Circuit els Cortals 1981.

Sortida tram conometrat pels voltants del circuit dels cortals.

La nostra entitat fa història i aquest any Moto Club Sant Hilari compleix cinc dècades. Cinquanta anys de passió des del cor de les Guilleries per al motocròs, un esport que ha anat evolucionant des de les primeres carreres celebrades al Regne Unit a principis del segle XX. És una disciplina del motociclisme sobre circuits tot terreny que es remunta al Cross Country, una carrera camps a través, a peu o a cavall, per rutes alternatives de terrenys complicats. Amb l'aparició de les motos, va néixer la modalitat de motocròs. A Escòcia celebren l'esdeveniment esportiu de trial més antic de la història, l'Scottish Six Days Trial, des del 1909 i només s'ha interromput dues vegades per les dues guerres mundials.

Després d'aquesta breu introducció sobre els inicis del motocròs, tornem a la nostra entitat per recordar com va néixer. El 1974 en Florenci Serras 'Teti' tenia un taller de motos quan va fundar el Moto Club Sant Hilari. Després d'ell hem tingut diversos presidents com en Quico Ripoll, en Ramon Valls, en Jordi Jiménez, en Josep M. Reixac, en Toni Juvanteny i, actualment, en Jordi Puig. Gràcies a l'empenta de tots plegats i de la resta de membres de l'entitat, hilariencs i osonencs, hem aconseguit arribar als 50 anys d'història de la nostra entitat. Durant aquests anys s'han organitzat activitats adreçades a tothom que comparteix amb nosaltres aquesta afició.

Si a Escòcia feien els Sis Dies de Trial, a Sant Hilari, conscients que eren altres temps i que ara en l'actualitat no es podria fer, gaudíem amb les primeres proves organitzades pel motoclub, com un trial a la riera del Soler, o una cronometrada a Can Llop. Un altre dels esdeveniments divertits que es varen organitzar és el Moto Talp, quan es va tapar la riera. Entràvem amb la moto pel forat de la gasolinera, fent alguna activitat dins i en sortíem abans d'arribar el pavelló. Són algunes de les anècdotes que ens venen a la memòria. Aventures de joves aficionats al motocròs que no han perdut les ganes de sentir l'adrenalina sobre la moto.

Quan fèiem les primeres reunions cadascú posava cent pessetes de la seva butxaca per comprar material o tirar endavant les iniciatives que se'ns ocorrien.

Aquests darrers trenta anys s'han preparat trams cronometrats, curses de resistència com les famoses 3 h dels Cortals (on havíem tingut fins a 125 equips participants), diferents campionats de motocròs, curses de vespes, de quads o motos clàssiques i fins i tot curses de bicicletes de muntanya, com el campionat provincial o una cronoescalada a les serres. Actualment, organitzem dues curses de la Lliga Catalana de Motocròs, el circuit dels Cortals i, durant els últims tres anys, ens han donat el premi a la millor organització del campionat.

Equip de pilots locals del motoclub de l'any 2000

El circuit dels Cortals el vam obrir el 1980. Uns anys després, el 2003, va ser el primer circuit de motocròs legalitzat de tot Catalunya. Agraïm la persistència del secretari Màrius Valls pels seus dos anys de dedicació en la legalització del circuit. Fent broma, ens deia que "és més difícil legalitzar un circuit de motocròs que una central nuclear". Fins a onze departaments de la Generalitat de Catalunya van haver de firmar els permisos.

Pel nostre circuit hi han passat alguns pilots internacionals dels millors del món com l'holandès Jeffrey Herlings (cinc vegades campió del món en MX2 i MXGP); el belga Stefan Everts (deu títols mundials en diferents categories); o l'irlandès Jonathan Rea (sis vegades campió del món de Superbike entre d'altres). A nivell estatal, durant aquests anys del motoclub, diversos pilots triaven el nostre circuit per entrenar-se, com per exemple Josep Alonso (set cops campió d'Espanya de motocròs i 3 de supercròs); Nani Roma (guanyador del ral·li Dakar en motos i cotxes); o els Arcarons. També havia passat per aquí, en els seus inicis, Edgar Torronteras, que havia fet gaudir de valent a un nombrós públic del poble que pujava a veure els seus espectaculars salts. Igualment ens sentim molt orgullosos del fet que diferents marques de motos hagin triat el nostre circuit per fer-hi activitats. Als Cortals s'hi va fer la gravació de l'espot de presentació a escala mundial de la Kawasaki KX450F l'any 2016 (vídeo a Youtube amb el títol New Kawasaki KX450F - Power for Glory) o, aquest 2024, les proves de la nova moto de motocròs de l'equip Triumph.

Com no podria ser d'una altra manera, també participem en l'organització d'activitats pel poble, com ara la festa de Sant Cristòfol i ens agrada aquesta diada tradicional en honor al patró dels conductors

Cursa 3h TT circuit els Cortals. 1998.

i viatgers. Ara no sortim tant del nostre circuit, però, ja que aquest és un escrit per realçar el valor històric del nostre club, volem destacar diversos esdeveniments de fa uns anys que ens porten grans records. Quan a Sant Hilari es feien activitats per recaptar fons per Ruanda (es feien diferents activitats com salt de pont amb una grua a la plaça General Moragues, escalada al campanar o vols amb helicòpter), el Moto Club Sant Hilari també s'hi va implicar activament portant a la gent a fer una petita ruta per les Guilleries amb les nostres motos. Una altra activitat destacada que vàrem fer durant una colla d'anys va ser la sortida a veure el supercròs de Barcelona, en què havíem arribat a omplir dos autocars de convilatans. Actualment, intentem fer una sortida anual a una de les curses del campionat del món de motocròs que es disputen a Europa o al tradicional motocròs de les Nacions que és la cursa que clausura la temporada en l'àmbit mundial. Només ens queda donar les gràcies a tots els que feu possible que aquest motoclub pugui anar sumant anys.

Salut, gas al ferro i bona Festa Major.

30 anys de la Casa de Cultura

Amb motiu dels 30 anys de la Casa de Cultura hem demanat a en **Lluís Puigdemont,** director de la Casa de Cultura del 1994 fins al 2000, que ens fes arribar un escrit sobre els seus inicis i ens expliqués les activitats i tallers que es duien a terme en aquells anys. Ens ha descrit com es va crear i com va anar evolucionant i creixent amb el temps, tot fent un repàs de les activitats que es feien, moltes de les quals encara s'hi desenvolupen.

Façana de la Casa de Cultura.- Fons Ajuntament de St. Hilari Sacalm

Aquest octubre farà just 30 anys que Sant Hilari Sacalm disposa d'un equipament cultural que havia estat llargament reivindicat i desitjat per bona part dels hilariencs i hilarienques: una Casa de la Cultura. I la seva creació no va ser fàcil. Per nombre d'habitants, la normativa no preveia que la nostra població disposés d'unes instal·lacions culturals com les que es van aconseguir. Pel volum d'habitants que tenia el poble el 1994, segons l'article 26 de la Llei 7/1985 Reguladora de Règim de Bases Locals, l'única competència municipal obligatòria en matèria de cultura era disposar d'una biblioteca. I ja n'hi havia una amb accés al públic en general, tot i que aquesta no fos municipal. Però les inquietuds culturals del poble des dels anys de la recuperació democràtica i la dinàmica activista del moment eren mereixedors d'un equipament cultural en condicions. I per la tossuderia dels responsables polítics d'aquella època, es va poder aconseguir. Amb la desaparició del garatge de la Hispano Hilarienca, va aparèixer una excel·lent ocasió per destinar una part del solar a equipament cultural, just al rovell de l'ou del poble, a la Placeta.

L'Ajuntament ja havia començar a organitzar i oferir molts anys abans moltes de les activitats que ara acull la Casa de Cultura, tot i que en aquells moments tampoc li eren d'obligat compliment. Algunes d'elles havien tingut el seu origen en d'altres espais: l'Escola d'Adults va iniciar les seves primers passes a Can Blat; les classes de català van passar per les sales parroquials i a dalt de tot de la

23 d'octubre de 1994. Inauguració de la Casa de Cultura. Fons Ajuntament de Sant Hilari Sacalm

Cooperativa; l'Aula d'Art abans d'arribar al soterrani de la Casa de Cultura va estar ubicat a Can Xurro i els campaments on ara hi ha l'Institut Antoni Busquets i Punset; Ràdio Sant Hilari va néixer a la planta baixa de l'Ajuntament; l'Arxiu Municipal era ubicat a les golfes de l'Ajuntament; i l'actual Biblioteca Soledat Ridaura, que durant 20 anys havia estat un servei iniciat i gestionat per l'Obra Social de la Caixa, va ser la primera de tot Catalunya que va passar a mans d'un Ajuntament.

En definitiva, la Casa de Cultura va venir a ordenar i aglutinar totes aquelles iniciatives que ja existien al poble, però que van haver d'anar itinerant o ocupant espais alternatius quan aquests estaven en desús o en condicions una mica precàries. I, a l'hora, també va venir a donar aixopluc i recolzament a les iniciatives ciutadanes o de les mateixes entitats del municipi, passant així a ser la seu de moltes de les associacions, que van poder disposar d'un espai d'arxiu, bústia de correu postal, servei d'inscripcions, sala de reunions i sala per a fer assemblees, alliberant a particulars d'haver de guardar papers a casa o haver de fer reunions i assemblees als bars del poble.

Tot i que el 1994 es va inaugurar un equipament, aquest no venia amb un projecte sota el braç. Es va estrenar un gran "continent". Se sabia les funcions que s'hi desenvoluparien, però no existia un projecte de dinamització social, cultural i comunitari al darrera. I aquest feina, la de donar "contingut", es va anar pensant, dissenyant, creant i gestant els primers anys a partir de la pròpia dinàmica cultural del poble i de les activitats que ja es venien organitzant per part de l'Ajuntament i de les entitats al llarg del curs i de l'any. I també, es va anar nodrint de totes aquelles altres iniciatives, idees, propostes i suggeriments que es van incorporar a mesura que es va anar agafant experiència o escolant gent amb inquietuds culturals i a les mateixes persones usuàries. Entre totes i tots vam crear i impregnar l'estil i caràcter particular, amb les seves evolucions al llarg d'aquest 30 anys, de la Casa de Cultura actual.

Malgrat ja hi havia una finalitat d'ús dels espais de la totalitat de la Casa de Cultura des del soterrani fins a l'àtic, hi havia una voluntat no expressada. I era que, amb allò que s'organitzés i s'oferís, calia buscar i trobar excuses per fer que qualsevol persona se sentís convidada, atreta o interpel·lada a haver d'entrar a la Casa de Cultura. Teníem molt clar que era un equipament cultural municipal, del poble i pel poble, i tothom n'havia de fer ús amb més o menys intensitat, amb més o menys implicació o amb més o menys interès pels temes culturals o d'allò que pogués ser-li atractiu. Es tractava, en definitiva, d'aconseguir que tothom es sentís seva la Casa de Cultura.

1994. Classes de català en una aula de la Casa de Cultura. Fons Ajuntament de Sant Hilari Sacalm

I una altra premissa que es va tenir molt present va ser la d'estar oberts al context i a la realitat social, política, econòmica i cultural, des dels fets més locals als més globals. Es va voler que la Casa Cultura, més enllà de poder assabentar-se de fets propers o llunyans a través de la realitat quotidiana o els mitjans de comunicació, pogués fer-se ressò i acollís xerrades, exposicions o activitats de tot allò que marcava la vida social i diària del poble o d'aquells fets que podien ocasionar-se en els punts més allunyats del Planeta. Tot amb una doble voluntat: la d'apropar-se a qüestions del dia a dia per tenir informació de primera mà i, amb aquesta informació, analitzar-ne les causes, ser-ne crítics i prendre consciència i un compromís personal o col·lectiu.

El meu pas per la Casa de Cultura durant els 6 anys que hi vaig estar com a Dinamitzador sociocultural i comunitari va ser un regal i un privilegi que em va donar l'oportunitat de treballar pel poble i conèixer i tenir contacte amb molta gent interessant. Tot treballant amb el teixit associatiu actiu i generós que dona tanta vida al nostre poble.

Faig un repàs d'algunes activitats que vam organitzar i de l'equip de treball que hi vam coincidir que poden il·lustrar aquesta primera etapa de la història de la Casa de Cultura. Les recordo amb especial nostàlgia i en guardo un molt bon record:

El treball en equip i ben coordinat amb la Dolors Miralpeix, com a responsable de la Biblioteca des de ja feia molts anys, per la seva estima als llibres i als lectors, amb les primeres hores del conte o la presentació de llibres. L'equip d'Objectors de Consciència, que van venir a donar-hi suport durant un temps per tenir cura del recull de premsa de Sant Hilari i tenir-lo ben conservat, classificat i arxivat. I la Núria Raurell que va passar de fer pràctiques a substituir-me.

El claustre de l'Escola d'Adults compromès, amb qui vam aconseguir que els exàmens de Graduat de Primària es poguessin fer des de la mateixa Escola d'Adults després de redactar el Pla Educatiu de Centre i així convertir-nos en un Escola d'Adults Municipal reconeguda per la Generalitat. I d'aquesta manera, ja no va caldre anar a Girona a fer els exàmens. O la resta de mestres i talleristes que oferien els seus coneixements, des d'alfabetització, costura, dibuix tècnic o català per estrangers.

L'Aula d'Art amb la dinàmica i l'empenta dels seus mestres, en Joan Mir, en Joan Escolà i en Josep Noguer, que el 2000 vam aconseguir creuar fronteres per celebrar els 20 anys de l'Aula, fent una exposició a la Casa de Cultura de Girona i estrenant un mural amb un paisatge de les muntanyes de Sant Hilari que dona la benvinguda a l'entrada de la Casa de Cultura. I les cloendes festives dels cursos amb una exposició col·lectiva de les obres emmarcades de tot l'alumnat.

Les diferents exposicions informatives o divulgatives que procuràvem anar canviant cada mes a la planta baixa. Vam acollir una exposició de l'evolució dels carrers de Sant Hilari, una altra sobre els inicis com a corredor de rallis d'en Salvador Servià, una de mobles o motos antigues restaurades per gent de Sant Hilari, de papallones de tot el món, del Marroc... O les exposicions de pintura de cada estiu d'autors locals o d'artistes molt coneguts com en Marià Climent o reconeguts com en Josep Lluís Arimany.

Els concursos també van formar part de la dinamització comunitària. El concurs literari que va canviar l'estil i li va donar una obertura amb el canvi de bases, la participació d'un jurat expert vinculat al món de les lletres i la presència d'un escriptor en el lliurement de premis. Ens va acompanyar en Jaume Cabré, entre d'altres. El concurs d'aparadors de Nadal amb l'Associació de Pessebristes. I el concurs de pintura ràpida organitzat conjuntament amb l'Aula d'Art, ambdós, amb un jurat qualificat.

També es van organitzar cursos monogràfics per respondre a diferents interessos i edats, des de cuina o postres per a adults o per a infants amb en Salvador Brugués, de tast de vins, de cuina vegetariana a la cuina de l'Escola Guilleries, de monitors de lleure, de l'escriptor que aquell any es commemorava una celebració gràcies a la Institució de les Lletres Catalanes, d'egiptologia, de viatges, fotografia, massatges i un llarg etcètera.

Les presentacions de llibres, sobretot d'autors locals, era un motiu de goig que permetia veure com el poble culturalment s'enriquia i donava més sentit a disposar d'un equipament cultural a Sant Hilari: Marta Clos, Miquel Ruiz... I xerrades de tot tipus i amb persones expertes que permetien tenir un coneixement més aprofundit, des de divulgatives sobre el

1994. Aula d'Art. Fons Ajuntament de Sant Hilari Sacalm

temps amb l'Alfred Rodríguez Picó o de més culturals sobre Miquel Martí i Pol, a qui se li va fer un merescut homenatge.

La Casa de Cultura també va néixer amb un Punt d'Informació Juvenil que va permetre acostar informació d'interès als joves de temes sobre els que, llavors, en els pobles petits, tenien poc accés, sobretot quan encara no existia internet. També, per aquest motiu, una de les funcions que es va assumir va ser la de gestionar una cartellera a les escoles i als estudis d'FP d'Administració per fer arribar la informació al jovent de manera més fàcil. Aquest contacte i treball conjunt amb els centres educatius del municipi va portar a organitzar conjuntament una setmana del medi ambient amb visita del Capità Enciam inclosa.

Des d'aquí es van organitzar les activitats d'estiu per infants i adolescents de Casalet, Casal i Estades Esportives amb equips de monitors del poble. Es va agafar el relleu de les activitats que organitzava l'AFA de l'Escola Guilleries. I s'amplià l'oferta amb activitats esportives al Pavelló municipal, que llavors no es feien Sant Hilari. Va ser una molt bona oportunitat per molts infants i adolescents de participar en activitats sense haver de marxar del poble, i d'oferir un servei a moltes famílies.

Encara un parell d'iniciatives que van néixer a redós de la Casa de Cultura, una va tenir un recorregut molt efímer: durant el 1996, després de moltes reunions dissabte al matí, va néixer la revista A RAIG! Érem 7 joves molt ben intencionats i engrescats, però només vam aconseguir treure 3 números. I l'altra que encara perviu i ens fa sortir de tant en tant per TV3: "Bojos pel temps!, uns "bojos" per la meteorologia que amb la seva perseverança van fer que s'aconseguís una estació que dona servei al poble.

He deixat els agraïments pel final. Ja he recordat algunes de les persones amb les que vam col·laborar. No puc anomenar-les totes, em sap greu, però seria una llista molt llarga. Espero que ho entengueu. Darrera de cada activitat hi havia un equip: des de les encarregades de tenir la Casa de Cultura neta i a punt, fins a l'alumnat de l'Escola d'Adults, dels cursos o monogràfics, els lectors i les persones participants a totes les activitats culturals, de lleure... adults o joves... Gràcies per deixar-vos enamorar per les iniciatives que us proposàvem, i amb les que procuràvem sorprendre-us i anar innovant cada curs.

I per descomptat, aprofito per fer un agraïment a les persones que van fer-me confiança perquè donés vida a la Casa de Cultura de Sant Hilari Sacalm (tot un repte), en Xavi Rossell, la Ma Àngels Nevado, la Isabel i l'Àngel Serradesanferm.

Ha estat un honor poder servir al poble des d'un equipament tan significatiu. I més ara, al veure com ha anat creixent dia a dia i ha esdevingut un centre cultural de referència per tots el hilariencs i hilarienques, ple de vida i amb noves iniciatives culturals que encara l'enriqueixen més i, evidentment, justifiquen el seu inici ara fa trenta anys. Llarga vida a la Casa de Cultura de Sant Hilari Sacalm!!!

Lluís Puigdemont i Reverter

PROGRAMACIÓ

1 — **Cursa d'en Jaumet i Caminada solidària:** Inscripcions prèvies a codetickets i el mateix dia de 19:00 a 20:30. Cursa: menors 14: 1€, majors 14: 6€. Mateix dia: 7€. Marxa solidària: 2€. Beneficis per Oncolliga.
2 — **Teatre:** 8€ a Can Rovira a partir del 5 d'agost, també per codetickets.
3 — **IX Carro Tour:** 15€ x persona, inscripcions a Can Rovira a partir del 5 d'agost
4 — **Gimcana marrana:** 5€ pers. Inscripcions a Can Rovira a partir del 5 d'agost
5 — **Sopar Festa Major:** reserva prèvia a l'Ajuntament del 5 d'agost fins al 19 d'agost al matí (Menú 28€ - Inclou sopar i ball)
6 — **Ball:** 6€ a taquilla
---> **Barrets:** 3€ a Can Rovira a partir del 5 d'agost
L'organització es reserva el dret de modificar el programa si causes imprevistes ho motiven. ***Organitzen els actes les Regidories de Festes i de Joventut i la Comissió de Barraques.***

DILLUNS 19 D'AGOST

A les 10 del vespre
Cinema a la fresca "Indiana Jones i el dial del destí" a la plaça de l'Església.

DIMARTS 20 D'AGOST

De 3 a 5 de la tarda
Inflables a la piscina municipal (gratuït).

A 2/4 de 9 del vespre
Commemoració de la Marxa per la Llibertat als Jardins de Can Rovira amb sopar popular i cançons de taverna amb el grup Mel i Mató. Organitza amics Marxa per la LLibertat (programes a part).

De 9 a 10 del vespre
Cursa d'en Jaumet (5Km) i Caminada solidària (2,5km) Plaça Gravalosa. Organitza Forces Fort i Ferms. (programes a part). *-1-*

DIMECRES 21 AGOST

De 10 del matí a 1 del migdia
Jocs de fusta als Jardins de Can Rovira.

A les 8 del vespre
Partit de futbol de Festa Major entre el C.E Sant Hilari Font Vella - A.E.C Manlleu (campió Primera Catalana 2023-24 i Lliga Elit 2024-25).

A les 10 del vespre
Teatre amb l'obra "Molta merda" de Met i Fut i el grup de teatre de Sant Hilari al Teatre Catalunya. *-2-*

DIJOUS 22 AGOST

De 10 del matí a 1 del migdia
Jocs de fusta als Jardins de Can Rovira.

A les 5 de la tarda
Espectacle de dansa a càrrec d'Iris Ceballos a la plaça Jacint Verdaguer.

A continuació, lliurament de premis del concurs de fotografia de la portada del programa de Festa Major, a la plaça de l'Església.

A 2/4 de 7 de la tarda
Pregó de Festa Major a càrrec del "Moto Club Sant Hilari" a la plaça de l'Església.

A 2/4 de 8 del vespre
IX Carro Tour amb batucada pels bars del poble, per a majors de 18 anys. Sortida de la plaça Jacint Verdaguer. Organitza Carro del Mam. *-3-*

A 2/4 d'11 de la nit
Correfoc de Festa Major Sortida de la plaça 1 d'octubre.
Recorregut: C/ Rectoria, C/ Josep Ximeno, Pl. Gravalosa, Pl. Moragues.

En acabar, ball amb l'Orquestra Montecarlo a la plaça del General Moragues.

DIVENDRES 23 AGOST

A les 10 del matí
Plantada de gegants al Passeig Font Vella.

A 2/4 d'11 del matí
Cercavila amb els gegants i capgrossos de Sant Hilari acompanyats per Musxgrup. Sortida de la plaça 1 d'Octubre.

A les 12 del migdia
Duet LaLi Begood al Passeig Font Vella amb l'espectacle LOVE'N' ROLL HITS. *Patrocina Estació BP.*

A les 4 de la tarda
Campionat de Botifarra a la plaça Doctor Gravalosa. Organitza Penya Barcelonista de Sant Hilari.

A les 4 de la tarda
Gimcana Guillada a la plaça Jacint Verdaguer i pels carrers i places del poble en format Scape Room. Activitat per a joves d'entre 1r i 4t ESO.

A les 4 de la tarda
Gimcana Marrana (Carro del Mam). Per a majors de 18 anys. Plaça Guilleries. *-4-*

A les 5 de la tarda
Concert de Festa Major amb l'Orquestra Selvatana al Pavelló municipal d'esports. *Entrada gratuïta.*

A les 7 de la tarda
Sardanes amb la cobla Flama de Farners a la plaça Jacint Verdaguer. Ball de gegants a la mitja part. *Patrocina Moragas.*

A les 9 del vespre
Rua jove amb photocall. Inici a la Plaça Doctor Gravalosa i final a la Plaça General Moragues.

A les 9 del vespre
Sopar Popular de Festa Major al Pavelló Municipal d'Esports. *-5-*

A les 11 de la nit
Gran Ball de Festa Major amb l'Orquestra Selvatana al Pavelló municipal d'esports. *-6-*

Parròquia de St. Hilari Sacalm
Festa Major en honor a Sant Joan Baptista

Dijous 22 d'agost:
6 de la tarda
Repic de Campanes

Divendres 23 d'agost:
12 del migdia
Missa Solemne de Festa Major amb la Coral Veus Alegres

Dissabte 24 d'agost:
6 de la tarda
Missa en record de tots els difunts de l'any

Diumenge 25 d'agost:
11 del matí
Missa

DISSABTE 24 AGOST

A 2/4 d'11 del matí
Plantada de gegants a la Plaça Gravalosa.

A les 11 del matí
Cercavila amb els gegants i capgrossos de Sant Hilari i les colles convidades: Arbúcies, Bescanó, Gualba i Sant Pere de Torelló. Sortida de la plaça Gravalosa.

41a Baixada de Carretons -la més antiga de Catalunya-

A les 3 de la tarda
Inscripcions i carregada de carretons a la Plaça de Cal Ros i C/ Dr. Morales

A les 4 de la tarda
Sortida dels autobusos

A les 5 de la tarda
Ambientació amb la banda "La Principal de Cassà de la Selva"

A 2/4 de 6 de la tarda
Inici de la 41a Baixada de Carretons

A les 7 de la tarda
Fi de Festa de Carretons amb Lídia Noguerol Dj a la plaça del General Moragues

A les 7 de la tarda
Sardanes amb la cobla La Principal de Cassà de la Selva a la plaça Jacint Verdaguer.

A 2/4 d'11 de la nit
Havaneres amb el grup Els Cremats a la plaça Moragues. Hi haurà rom cremat per tothom.

DIUMENGE 25 D'AGOST

A les 10 del matí
XXV Trobada de Puntaires a la Plaça Gravalosa.

A 2/4 de 12:00 del migdia
Espectacle infantil Tomàcat Music Xou a la Plaça Moragues.

A les 5 de la tarda
Partit de futbol de Festa Major entre el Cadet Femení del C.E Sant Hilari Font Vella - Cadet Femení U.E Breda.

A 2/4 de 7 del vespre
Concert a càrrec de Men in Swing als Jardins de Can Rovira.

A les 10 de la nit
Fi de Festa amb l'espectacle Trencadís de Neus Mar i la Flama de Farners al Pavelló.

Dies 23 i 24, 12 del migdia

Visita guiada a l'exposició Planas Doria a la seu de la Fundació Sútia d'Art
activitat gratuïta

Durant els dies 23, 24 i 25

Trenet turístic

punt de sortida del C/Dr. Morales

Durant els dies 24 i 25

Parades d'Artesans

a la Pl. Dr. Gravalosa

Zona BRRQS

DIJOUS
De 1:00 a 4:30
Dj Rexaurus
Roterdam Boys
Dj Tombazz

DIVENDRES
De 0:00 a 5:00:
Pelat i pelut
La loca histeria
Dj Edu AJ

DISSABTE
de 0:00 a 5:00
Triquell
La oreja de TikTok
BizaGyals

PATROCINA: Diputació de Girona, Font Vella, Font d'Or, Moragas, Serradora Cornellà, Estació de servei BP, Balneari Font Vella, Taller Nou, Instal·lacions J. Pallarols, Hermanos Alum, Bon Preu, Instal·lacions Carreras, JMJ, Vilar Rural, Distribucions Josep Molas, Mobles l'Avet blau, L'Eriçó blau, Vilabella, Filor comercial, Rolen, Gstio, C2 estudi d'arquitectura i construcció, Guilleries Gamma i Bayés Buhils SL

FOTOS QUE FAN HISTÒRIA

La casa blanca en primer pla és Can Casals. A l'altra banda de carrer, Can Puntí i Can Elias. Davant, fent cantonada Can Pau Torné. Fons Dolors Güell Brugué

Carrer Ximeno. La casa del centre de la imatge és Can Fuguet i en primer pla a la dreta, Can Fontanet. Fons Dolors Güell Brugué.

Foto de voltants de 1890. Foto familiar dels Duran Bruguera.
D'esquerra a dreta, el nen petit és en Ramon Duran Bruguera, Sibina Bruguera, Lluís, Antonio Duran, Josep, Maria, Jaume, (?), Antonio, Ramona i Ciso.
Fons Dalmau Boada Duran.

Exercicis Espirituals, anys 40. Fons Quico Miralpeix Moragas
A primera fila, d'esquerra a dreta --> (?), Francisco Fauria, Ramon Puig (De Can Jové), Ricard Teixidor, Josep Ripoll, (?), " El Rojo",
Segona fila, d'esquerra a dreta --> (?), Serrano, Josep Ripoll, Mossèn Francisco Carbó, Mossèn Agustí, Pare Palau,(?), Alimbau,
Tercera fila, d'esquerra a dreta --> (?), Josep Miralpeix Duran, Pedro, (?), "Garrote", Josep Maria Xandri, (?), Florenci Serras, (?), (?)
Quarta fila, d'esquerra a dreta --> Sala, Joan Ripoll, De Can Gratussa, El petit de Muntalt, (?), Serrano, (?), Albert Puig, , Antonio Rossell, (?) Rovira, (?) , Salvador Bosch
Cinquena fila --> (?), (?), Pep de Saleta,

D'esquerra a dreta, Lola Verdolet, Rosita, Lola Porta, Angelina Rosell, Maria Verdolet, (?). Nena (?). Fons Anna Torrent Verdolet

22 DE JUNY DE 1980. El president Tarradellas signant el llibre d'honor de la biblioteca amb la Dolors Miralpeix, la Conxita Bosch i en Gabriel Miralpeix. Fons Conxita Bosch

Escolania de Montserrat va visitar Sant Hilari en el marc del Festival Internacional de Música de Sant Hilari Sacalm. Estiu de l'any 1991. Fons Conxita Bosch

Anys 80. Trobada de cotxes antics a la Plaça Gravalosa.
Fons Arxiu Municipal de Sant Hilari

Visita de Jordi Pujol a Can Blat. Any 1982.
Fons Arxiu Municipal de Sant Hilari Sacalm

Baixada de carretons de 1985.
Fons Arxiu Municipal Sant Hilari Sacalm

1988. Pregó de Festa Major de la Pilarin Bayés.
Fons Arxiu Municipal Sant Hilari

Agost 1990. Tallada de troncs. Començant per l'esquerra, la Mª Àngels Tarrés Solà, en Lluis Juanhuix Juanhuix, Antonio García, Font (Bcn) i la Montse Carbonell. Fons Arxiu Municipal de Sant Hilari

Trobada de puntaires. Any 2000.
Fons Arxiu Municipal de Sant Hilari Sacalm

ACTIVITATS 2023-2024

JULIOL_ Embruix

JULIOL_ Mapping a la façana del Despatx de l'Aigua

AGOST_ 3X3 bàsquet

AGOST_ Gimcana Marrana de Festa Major'23

SETEMBRE_ Tallers de fusteria per a joves al Centre Artesà de la Torneria

SETEMBRE_ Diada Nacional de Catalunya a la plaça General Josep Moragues

OCTUBRE_ Sessió de gimnàstica a l'aire lliure durant la setmana de la gent gran

OCTUBRE_ Taller de cuina amb Salvador Brugués per la Fira Guilleries

NOVEMBRE_ Presentació del llibre "Res publicae" d'Eduard Casas

NOVEMBRE_ 40è Cros de Sant Hilari

DESEMBRE_ Festa d'encesa de llums de Nadal

DESEMBRE_ Una comèdia de WCTeatre per la Marató de TV3

GENER_ Cavalcada de Reis

GENER_ Catalunya Ràdio entrevista testimonis del bombardeig del 1939 a Sant Hilari

FEBRER_ Carnestoltes

FEBRER_ Sessió d'identificació de persones en fotos antigues a Can Blat

MARÇ_ Presentació de "La casa del pla" d'E.Viladoms

MARÇ_ Via Crucis Vivent

ABRIL_ Firma d'autors locals per Sant Jordi

ABRIL_ Presentació de "Cuinar el mediterrani" d'en Joan Roca i en Salvador Brugués

MAIG_ La Tarda a Can Blat amb els consells per prevenir estafes dels Mossos d'Esquadra i la Guàrdia Civil

MAIG_ Trail Guilleries

JUNY_ Festa de fi de curs sardanista amb les escoles

JUNY_ Presentació del llibre "Sant Hilari Sacalm" de Xavi Clos Jordana

ACTIVITATS 2023-2024

POESIA

Primavera a la Font del Pic
Eduard Casas - Maig 2024

En el poble que m'ha afillat batega enamorada
la font del Pic, incessant doll nutrient,
casal de tardes verdejants, de rossinyol i merles
i cridadissa al bardissar que clou l'esplanada
i que una primavera òrfena de pluges, encara
abilla d'espès fullatge.
Al bell mig el pont, llenguatge universal, travessa
el rierol inert i assoleix els borrons, verdes llumenetes
enceses renaixents, que les gebrades de les passades
albes han sembrat sota els freixes arran la clariana.
L'hivern es desinfla i sota els avets seriosos arrecerats,
seu la tarda que va omplint aquest present
que s'esventa al meu davant i es fa estimar,
al poble que m'ha afillat.

El Cirerer

I
diu
que
el
cirerer
va
matar
el
seu
pare
de
fred.
Saps
per
què?
És
clar
que
se
l'estimava.
Bona
fusta
i
mala
llenya:
crema
però
no
escalfa.
Odio
els
cirerers
però
no
puc
estar-me'n
de
les
cireres!
Que
dolces
i
bones.
Oh
Yeah!

Toni Clos

Camins
Ter Tarrida

Somiar tan alt,
com ser la muntanya dels núvols
que envolten Sant Miquel de les Formigues.

Gotes severes cauen pel Salt de Sant Martí,
mentre es resguarden les sargantanes
de la humitat, sobre les roques.

Al camí, l'ortiga blanca creix enlairadament
per recordar als caminants el poder
de la seva pessigada,
i al mateix temps recordar
que sempre podem caminar lliures
per qualsevol sotabosc de Sant Hilari.

La Tardor de l'Avi
Kei.

T'agrada a tu la tardor?
em pregunta el meu avi
a mi, m'agrada el color
que té el bosc a St. Hilari.
De jove, hi he treballat
ja saps que jo faig rodells
Sempre l'he respectat
I el bosc m'ha omplert el cistell:
de llenya, pinyes, maduixes
de castanyes o bolets
rossinyols, ceps o pinenques
ous de reig o bé carlets.
I amb tot; les fulles seques
cansat, m'ha fet de coixí
mentre reposo a la fresca
sota una alzina o un pi.
Per això m'agrada dir-te
que el bosc i jo som amics
si l'estimes i el respectes
amb tu també serà així.

UN ANY 2023 MARCAT PER LA SEQUERA.

RESUM METEOROLÒGIC DE SANT HILARI SACALM

Marc Fauchs Comas i regidoria de Medi Ambient

Els darrers dos anys, 2021 i 2022, ens havien deixat un dèficit hídric important. L'inici del 2023 va començar amb uns mesos també molt secs. Per sort, la pluja va arribar tímidament al maig i juny i va permetre que els boscos recuperessin el seu color verd i les rieres una mica més de cabal. Amb tot, la situació continuava essent crítica i, com a la resta de Catalunya, es van incrementar les restriccions i mesures d'estalvi. Durant el mes de maig Sant Hilari va entrar en "Estat d'excepcionalitat" amb més restriccions en els usos de l'aigua.

L'estiu va tornar a ser molt calorós i sec a Catalunya i també a Sant Hilari. Cal destacar que al nostre poble vàrem tenir 31 dies amb temperatures màximes de 30 °C o superiors, entre els mesos de juny i setembre, amb un pic de calor extrema el dia 19 de juliol en què l'Estació Meteorològica Municipal va enregistrar una temperatura màxima de 39.7 °C. Pensem que fa 40-50 anys tenir temperatures màximes de 30 °C a Sant Hilari durant l'estiu era un fet molt poc habitual i els estius eren molt més suportables en aquest sentit. A més de l'increment de temperatures també vàrem tenir un estiu en què la sequera va continuar. Entre els mesos de juliol, agost i setembre només van caure 78 litres/m^2.

A la tardor i l'hivern 2023-2024, l'ambient poc fred per a les dates va ser el gran protagonista de la situació meteorològica amb rècords de temperatures altes en un hivern en els últims 70-80 anys a molts observatoris de Catalunya, com per exemple a l'observatori Fabra de Barcelona i al Turó de l'Home, al massís del Montseny. De fet, en aquest sentit, a Sant Hilari, entre els mesos de novembre i març, només vam tenir 19 dies amb temperatures mínimes iguals o inferiors als 0 °C. Un fet pràcticament extraordinari al nostre poble durant els mesos més freds de l'any i amb unes precipitacions que van continuar molt per sota de les habituals per l'època. Arriba la primavera d'enguany i per fi arriba un canvi de tendència en la situació meteorològica d'aquests últims 3 anys. Les precipitacions cauen amb abundància els mesos de març, abril i maig, i en el moment de tancar aquest butlletí, portem acumulats 325 litres/m^2 anuals. Esperem que continuï aquesta bona ratxa aquest 2024 i tot revisqui de nou.

Molt Bona Festa Major!

Fotos: Sant Hilari Sacalm, maig 2024. Jordi Matas

Resum de la pluviometria del 2018 fins a l'abril del 2024 a Sant Hilari Sacalm. Font: pròpia.

48è Concurs Literari de Narració Curta

Categoria A – *Qui és l'assassí* de Génesis Cerrano Reyes
Categoria B – *Que les llàgrimes no et deixin veure la realitat* d'Abril Codinach López
Categoria C – *Dins les tombes del 37* de Maria Gallart Moreno
Categoria D – *Bocins de vida* de Carme Timoneda Gallart
Premi Violeta – *Més enllà de les muralles* de Carla Lisboa Dos Santos

17è Concurs Punts de Llibre

Categoria A
Guanyadora: Ivet Crous Castillo
Finalistes: Hafsa Adnaouan i Elisenda Bruno Martínez

Categoria B
Guanyadora: Doha Bannadi Banadi
Finalistes: Sami El Asri i Ariadna Reixach Santaugini

Categoria C
Guanyador: Ayoub Samdouni El Ksimi
Finalistes: Abril Codinach López i Aya El Hajjouji

Categoria D
Guanyadora: Carme Creixans Giramé
Finalistes: Albert Molina i Imma Serrano Ortiz

Premis de Recerca Josep Moragues 2024

Es premia el treball de recerca de 4t d'ESO sobre el patrimoni històric-cultural i científic-tecnològic de Sant Hilari

Premi individual Institut Anton Busquets i Punset
El cervell humà de Salma Bellaajel Le Chhaab

Premi individual Institut Escola Cent Fonts
La predisposició a les malalties endocrines segons l'edat i el gènere de Martí Cullell Molina

Accèssit individual Institut Escola Cent Fonts
Com les addiccions poden transformar el comportament de Joel Casals Masó

Premi grupal Institut Anton Busquets i Punset
La sequera de Iman Adnaouan i Wafae El Bakkali

Accèssit grupal Institut Anton Busquets i Punset
Els Castellers de Aina Hernàndez Torrents i Noa Gaston Vilarrasa

10a Beca Toni Guzmán Garófano

La Beca Toni Guzmán Garófano premia el millor expedient acadèmic de l'Institut Anton Busquets i Punset en una iniciativa d'en Domi Guzmán i la Dolors Garófano que compta amb el suport de l'Ajuntament de Sant Hilari. Aquest 2024 la beca se l'emporta la Maria Cantizano Bruguera.

És un premi amb finalitats educatives que ens recorda l'esperit de lluita d'en Toni, que va morir a causa d'una malaltia degenerativa quan cursava primer de Batxillerat. Aquest any, amb motiu del 10è aniversari de la beca, s'ha ampliat l'aportació econòmica per part de la família i el consistori (de 500 € es passa a 600 €) i una persona anònima ha volgut col·laborar amb la causa i ha donat 200 € de forma altruista.

XXVIIè Concurs de Pintura Ràpida 7è Concurs de Pintors locals

Trobada Infantil:
Mireia Cruells, Aran Arvelo, Julià Triadó, Bruna Allué, Cèlia Puig, Damià Puig, Victòria Fauria, Eulàlia Fauria, Isaac Fontané, Lara Fontané, Agnès Navarro.

Premi Local	Carme Creixans Giramé
Premi Juvenil	DESERT
Premi Ajunt. d'aquarel·la	Laureano Saez
Premi Ajunt. d'oli	Aida Mauri
Premi Moragas *- premi votació popular -*	Antoni Mariscal

Guardons de l'esport 2024

La Taula Sectorial d'Esports escull els hilariencs i hilarienques que mereixen els guardons:

Valors de l'esport:
Sofia Basela Berengueras (la usuària més gran del Centre Esportiu Municipal)

Èxit esportiu de l'any:
Helena Campmajó Martínez, Lara Pérez Fàbregas i Laia-Zhu Gutiérrez García (3es del Campionat del món de Grups de xou gran amb el Club Patinatge Artístic Tona)

Mèrit esportiu:
Joan Mas Almeda (una trajectòria impecable en el món de l'esport local: futbol, atletisme, tenis, esquaix i pàdel)

8a edició dels Premis Fòrum de Recerca

Guardons organitzats per l'Institut Anton Busquets i Punset i la regidoria d'Educació de l'Ajuntament de Sant Hilari amb l'objectiu de promoure la recerca en totes les àrees del coneixement

Comparació de la pressió arterial en persones sedentàries i esportives
de Mireia Recasens Corominas

Estudi de la viabilitat de la recuperació d'energia en vehicles elèctrics
de Eloi Soler Redondo

L'Escola Bressol Municipal La Baldufa el curs 2023-2024 fa 15 anys que està en funcionament. Durant aquests anys, La Baldufa ha anat creixent i evolucionant gràcies a tots els infants – i amb ells, totes les seves famílies – que han passat per l'escola. Enguany, hem ampliat el centre amb una aula més destinada a infants d'Infantil 2. Així, l'escola ha passat a tenir una capacitat de 87 alumnes en total.

L'equip educatiu està format per dotze educadores compromeses a fer que la Baldufa sigui un centre educatiu obert, actiu i ple de reptes on els nostres infants assoleixen diferents aprenentatges a través de les petites accions que ens aporta la vida quotidiana com: aprendre a servir-se l'aigua i el dinar, a posar-se les sabates, a pelar la fruita, a rentar-se les mans... Donem temps als nens i a les nenes, tot afavorint la seva autonomia a través de les propostes que els hi presentem dia a dia.

A l'Escola Bressol Municipal La Baldufa els infants assoleixen els aprenentatges a través del joc lliure, l'experimentació i la manipulació. Els infants, quan entren a les aules, es troben una sèrie de provocacions amb què juguen de manera lliure i espontània, tot adquirint nous coneixements.

L'equip docent considera que és fonamental la relació família-escola. El nostre objectiu és compartir i cooperar amb les famílies durant el procés educatiu dels infants per tal d'aconseguir el seu desenvolupament integral. Enguany, una colla de pares i mares han participat en el projecte pati, fent un camí sensorial, una nova cuineta, un espai de tranquil·litat amb gespa i sofàs, han cultivat l'hort i han plantat herbes aromàtiques. Amb aquestes millores de l'espai exterior els infants poden interactuar amb l'entorn més immediat, potenciant la descoberta, fent que aquesta es torni essencial pel seu desenvolupament global. Aquest espai forma part de la vida quotidiana de l'escola, i dona continuïtat a allò que succeeix a l'interior, donant un valor educatiu a totes les vivències i a tots els aprenentatges.

Autonomia, consciència sensorial, entorn al nostre abast, escola verda, lligam amb la família i filosofia Reggio Emilia, són els sis trets que fan única l'EBM La Baldufa!!!

"Una escola ha de ser un lloc per a tots els infants, no basada en la idea que tots són iguals, sinó que tots són diferents". Loris Malaguzzi

TOT L'EQUIP EDUCATIU DE L'EBM LA BALDUFA US DESITJA UNA BONA FESTA MAJOR

← *Projecte espai exterior*

Taller de mones en família ↓

Benvolguts veïns i veïnes de Sant Hilari Sacalm,

Aquest ha estat el nostre primer curs com a centre integrat a la xarxa pública. El setembre vam començar com a Institut Escola Cent Fonts, un centre que acull infants i joves des dels 3 fins als 16 anys.

Escrivim aquestes línies els darrers dies d'un curs conduït i dinamitzat pel lema "Fem PLAnetA", reivindicant la consciència mediambiental. Després dels darrers anys marcats pel canvi climàtic necessitàvem, més que mai, sensibilitzar la comunitat educativa en la importància de cuidar el nostre planeta. Amb aquest lema, posem de manifest el nostre compromís amb la sostenibilitat i el respecte pel medi ambient.

A través de propostes educatives, tallers sobre reciclatge i activitats artístiques que destaquen la importància de cuidar el nostre planeta, hem volgut contribuir a una educació basada en els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) que també ens inspiri a protegir els nostres recursos naturals.

El medi ambient ha estat present a totes les festes i activitats del centre (castanyada, Festival de Nadal, carnestoltes, DENIP, museu PLAnetART...) i als projectes de les tres etapes educatives. L'objectiu de conscienciar sobre la protecció del planeta ha deixat empremta a la metodologia i estratègia d'aprenentatge, activant la motivació intrínseca i l'emoció dels nens i nenes per la cura del medi.

Aquesta festa major us animem a unir-vos a les diferents activitats que s'han preparat al municipi amb molta il·lusió. És una bona oportunitat per gaudir, amb la família i amics, d'uns moments de festa ben merescuts.

Aprofitem aquesta ocasió per expressar el nostre més sincer agraïment per la vostra participació i suport continu.

Molt bona Festa Major a tothom!

Institut Escola Cent Fonts

Celebració del Dia Escolar de la No-violència i la Pau ➔

Foto colònies EI i EP al Jou Nature de Guardiola de Berguedà

INSTITUT
Anton
Busquets
i Punset
Sant Hilari Sacalm

Camins que ens fan avançar i créixer

Un any més hem avançat en aquest apassionant món que és l'educació.

Educació per millorar, per créixer com a persones i com a ciutadans, per fer del nostre món, un món millor.

En un entorn de crisi i de conflictes no hem de perdre de vista el nostre lloc com a institució educativa. Al costat de les famílies, al servei dels alumnes.

Els centres educatius tenim el privilegi i l'enorme responsabilitat d'ajudar els nois i les noies a construir la seva identitat i el seu itinerari formatiu que els permeti un futur d'èxit i autonomia personal. Volem ajudar a construir persones que esdevinguin els líders d'un futur millor.

Cada promoció comença amb un somni, guardat a la càpsula del temps. Cada promoció fa el seu camí.

El curs vinent l'institut inicia un altre nou camí, de la mà de l'Ajuntament de Sant Hilari, amb la creació del PFI en fusteria i moble. Una nova oportunitat pel jovent del municipi, sobretot per aquells nois i aquelles noies que ho han tingut tan fàcil, però en els quals nosaltres creiem.

Gràcies a tota la comunitat educativa del municipi per ajudar-nos a seguir caminant.

← *Cami Sant Jaume*

Capsula del temps ↓

Escola Guilleries

ESCOLA GUILLERIES

Entre tots i totes ho fem possible

Benvolguts i benvolgudes convilatans, enguany ens fa molta il·lusió poder fer-vos arribar, a través d'aquesta publicació, les millores portades a terme a la nostra escola.

Comencem pel pati. Fa un parell d'anys, van venir a supervisar-nos les estructures del pati de primària i d'infantil i va resultar que eren tan antigues que no complien les normatives de seguretat vigents. Conseqüentment, vam decidir treure-les i crear una comissió de pati amb representants de mestres, famílies i Ajuntament per tal de reemplaçar-les. Gràcies a la implicació de tothom, i sobretot de l'Associació de Famílies de l'Alumnat (AFA), tornem a gaudir d'unes estructures noves que fan molt de goig i que fan gaudir d'allò més al nostre alumnat. I la cosa no es queda només aquí, sinó que l'AFA també ens ha muntat unes estructures de vímet que tenen forma de guilla i del símbol del reciclatge. Mil gràcies a tothom que ho ha fet possible.

Continuem per la megafonia. Hem instal·lat un equip de megafonia que ha substituït el timbre que fèiem servir. Ara entrem i sortim molt més contents de l'escola, ballant i cantant cançons de tot tipus i el que ve mig adormit o adormida, s'acaba de despertar de ben segur. També hi escoltem els podcasts que fan els nostres infants de cicle mitjà al taller de la ràdio. Tot plegat, contribueix a fer que el nostre centre sigui més inclusiu donat que els nostres nens i nenes altament sensibles ja no s'esgarrifen amb el soroll estrident del timbre. I de ben segur, que hi anirem trobant altres usos. Novament, moltes gràcies a l'AFA per la seva contribució.

A continuació, els lavabos. A l'estiu el Departament ens va fer lavabos nous a cada un dels pisos de l'edifici principal. Ara podem tenir una mica més d'intimitat i a més a més estan adaptats per persones amb mobilitat reduïda fet que ajuda a què tinguem una escola on tots els infants hi tenen cabuda.

I per acabar aquest escrit, i esperem que no les millores, us volem explicar que estem creant una nova biblioteca escolar. Estem adquirint nou mobiliari i fons bibliogràfic per abastir un espai molt necessari a totes les escoles que contribueixi a millorar els resultats en comprensió lectora.

Finalment, agrair a l'Ajuntament haver pintat el vestíbul de l'escola, algunes aules i part del passadís. Esperem que aquest estiu puguin acabar de pintar els espais que falten.

I ja només ens resta desitjar-vos una molt bona Festa Major a tots i totes!

La Laura i les monedes

Comerç i Turisme
Sant Hilari Sacalm

Arran de l'èxit de la campanya del 2021 i la bona acollida queva tenir, els municipis que formem part de la Federació de comerç de la Selva vam decidir recuperar la campanya utilitzantla mateixa metodologia però reforçant-la encara més.

El nostre objectiu era que les escoles transmetessin als seus alumnes, mitjançant dinàmiques divertides, la importància del **cicle de vida del comerç local**, que els infants prioritzessin l'opció de **comprar al municipi perquè repercuteix en ells mateixos**.

L'element que unia comerços i escoles van ser les **Laures, monedes de cartró**. Totes les monedes dels diferents pobles participants eren iguals, de manera que si una família viu o compra en un altre municipi i volia portar la moneda a la seva escola, també era vàlida. Així, fomentàvem també la mobilitat entre els diversos municipis associats.

Què en feia aquest infant de la Laura? Doncs la portava a la seva escola i la posava a la guardiola.

Quan l'escola va aconseguir omplir la guardiola amb **500 monedes** va adreçar-se a l'Associació Comerç i Turisme de Sant Hilari Sacalm per adquirir **Vals de Compra**. Aquests vals eren per bescanviar per material d'ús exclusiu per a l'escola i, d'aquesta manera, els infants percebien que, **gràcies a la seva compra al comerç local,** disposaven de nou material que podien utilitzar a l'escola.

La durada de la campanya va ser del 29 d'abril al 29 de maig de 2024. Per informar a famílies i infants, es va dissenyar una campanya gràfica amb cartelleria i posts a Xarxes Socials, així fèiem publicitat de l'activitat i reforçàvem el missatge que ja s'estava donant des de les escoles. Aquesta vegada es van crear unes monedes (=Laures) gegants que tenien els comerços participants en els seus aparadors i també estaven a les escoles.

Bona Festa Major!

Alimentació

CAN CABRÉ	972 86 82 11
CARNISSERIA CAN BARNET	972 86 87 47
CARNISSERIA CAN CISQUET	972 86 82 67
CARNS I EMBOTITS HOMS	972 86 82 92
CARNS I EMBOTITS MASÓ	972 86 82 41
CELLER D'EN JORDI	659 446 469
FLECA DANÉS	972 86 87 97
FRUITERIA I CELLER J. BAYES	972 97 61 56
MAGATZEM COLLSABENA	972 86 86 05
PASTISSERIA MASÓ	972 86 94 85
PEIXATERIA LLORÀ	972 86 83 21
SUPERMERCAT CONDIS	972 86 85 61

Equipament de la llar

BAZAR EL REGALO	692 270 899
BOTIGUES ROSSELL S.L.	972 86 80 79
CAN JOMBO	972 86 83 08
DUCA CAN TORRENT	972 86 80 01
LES GUILLERIES GAMMA	972 87 21 05
TINTORERIA DESTACA	607 70 11 13

Moda i complements

CONFECCIONS MONTSE	972 86 94 72
DRAPPS	972 86 93 71
LA GUILLETA JOIES	972 86 95 15

Regals, artesania i oci

IRENE FOTOGRAF	972 86 85 01
JEIMAR	972 16 24 01
PLANTES MASÓ	972 87 39 04
VIDEO OCA S.L	972 86 96 76

Restauració i hostaleria

FONDA RITA	972 86 80 09
PIZZERIA VILLAVECCHIA	972 86 95 64
RESTAURANT AQUARI "CAN PINOTXO"	972 86 93 69
RESTAURANT ELS CORTALS	972 86 87 95
TORRE CAN RIPOLL (HUT)	629 228 813

Salut i bellesa

ALZERO BARBERIA	685 305 951
ASSERCAT SUPORT	678 878 311
BEARTISTS PERRUQUERS	972 86 82 94
PERRUQUERIA CARME GARRIGA	972 86 80 20
PERRUQUERIA I ESTÈTICA SILVIA	972 86 82 65
PERRUQUERIA I ESTÈTICA STYL	972 86 82 70
PERRUQUERIA LOUAN	972 87 21 50
SUY ESTÈTICA I SALUT	972 87 23 56

Serveis

ARTESANIA I MOBLES JOSEP TEIXEIRA	972 87 23 03
DIVERTUS, SCCL	615 894 014
FACA S.L	972 87 20 30
GARATGE GUILLERIES	972 86 88 73
GSTIO ARQUITECTURA & IMMOBILIÀRIA	619 906 578
GRÀFIQUES MONTSENY	972 86 84 06
INSTAL·LACIONS J.PALLAROLS	972 86 81 64
MONTSERRAT PUJOLRÀS /ASSESSORA TÈCNICA COMERCIAL	972 86 91 84
PLANXISTERIA MASÓ	972 86 94 23
SH CONCEPT FORMACIÓ	672 371 690
TROFEUS WANSCAT, S.C	610 414 076
VILABELLA ASSESSORIA I GESTIÓ	972 86 81 82

La Selva · Federació de Comerç de la Selva · Diputació de Girona · Generalitat de Catalunya

ENTITATS

ENTITATS

grup sardanista Sant Hilari

I ja tornem a tenir la Festa Major aquí.

El Grup Sardanista ha canviat de Junta. Encetem nova etapa carregats d'il·lusió i idees que esperem que siguin molt interessants.

Per començar l'any, hem iniciat l'activitat de les sardanes a les escoles i instituts del poble, per així donar a conèixer la nostra dansa als més menuts de la casa i, d'aquesta manera, poder celebrar el Dia Mundial de la Sardana (18 de juny). En aquesta ocasió hem comptat amb la cobla La Principal d'Olot per fer el repertori de sardanes.

Al mes d'abril, amb els geganters i els bastoners del poble, hem organitzat la tercera mostra de Cultura Popular. També, amb l'associació Torna en Serrallonga, la presentació del llibre Serrallonga, biografia inèdita.

Al juny, escaient-se amb la Festa de Fi del Curs de Sardanes a les escoles, vam estrenar la sardana Jovenalla hilarienca, composta per Xavier Tudela, i amb lletra de Carme Timoneda i Iolanda Andreu, dedicada a tots els alumnes. Tot un èxit.

A l'estiu, als mesos de juliol i agost, hem continuat amb les tradicionals sardanes a la fresca, els dimecres a les 9 del vespre a la plaça Porxada. El 18 d'agost, ha arribat el XXXVI Aplec de la Sardana i hem comptat amb les cobles Ciutat de Girona, La Flama de Farners i La Principal de Cassà per ambientar la jornada.

Només ens cal desitjar-vos una molt Bona Festa Major. Visca la sardana i visca Catalunya!

ORGULL DE POBLE?

Comissió de festes Sant Hilari Sacalm jove

Orgull: sentiment legítim d'estima de si mateix, d'elació per quelcom que hom ha fet, ha aconseguit, etc.

La Comissió de Festes Jove SHS va sorgir d'una trobada de joves amb ganes de contribuir i potenciar la cultura. Des d'aleshores, no hem parat! Hem organitzat i gaudit festes assenyalades com Sant Hilari, el Via Crucis i Sant Cristòfol. En època de coronavirus, l'entitat va organitzar el 1r Talent Show celebrat a Sant Hilari buscant l'entreteniment del poble i contribuint a passar una bona estona. No ens oblidem d'altres actes culturals com la cursa d'orientació, la casa del terror i una sortida a PortAventura.

La clau està en aquest etcètera que marca la definició. Sense relleu generacional no n'hi haurà.

Recuperem l'orgull de poble!

GEGANTERS SANT HILARI SACALM

Convilatanes, ha arribat la Festa Major a la nostra vila! És moment de tornar a gaudir-la amb la família i les amistats, no s'ha de deixar escapar! Però també ho és de tornar a participar de les activitats programades durant aquests dies. Per a nosaltres, fer ballar els nostres Gegants i veure com la gent en gaudeix és especial.

Un any més, hem refermat les cercaviles que celebrem al poble i continuem fent crida perquè s'afegeixin nous portadors i músics per acompanyar els Gegants.

Per una banda, hem estrenat un remolc habilitat per poder portar dos dels nostres Gegants fàcilment arreu del país. I de l'altra, fer saber que en Bernat i la Blanca han gaudit d'una millora d'estructura important que demanàvem des de feia un temps, ja que l'edat i les cercaviles no perdonen.

Ens veiem pels carrers i places d'arreu! I gaudiu de la Festa Major!

Fal·leeeeeera gegantera!

FOTO FLASH SACALM

La Festa Major ha arribat. Els socis del Foto Flash Sacalm ja tenim les càmeres a punt per perpetuar en imatges tots els esdeveniments propis d'aquesta celebració festiva, que amb tanta il·lusió esperem. Tanmateix, serà una activitat que farem entre moltes altres en les quals ja hem participat. Ens apassiona la natura amb totes les extenses possibilitats que ens ofereix. Hem organitzat sortides per captar tot allò que tenim més a l'abast; sense oblidar-nos de la fotografia urbana, nocturna, esportiva, concerts, arquitectònica, conceptual, macrofotografia, retrat...

I com que ens agrada compartir el treball que hem anat fent durant tot l'any, hem presentat una mostra fotogràfica de tema molt divers a càrrec d'alguns companys de l'entitat. La podeu veure durant aquests dies de Festa Major a la sala d'exposicions de l'espai Can Rovira.

També hem dut a terme interessants conferències i tallers que han estat molt profitosos, tant per al fotògraf expert com per al que s'inicia en aquesta estimulant afició. Convidem als hilariencs i hilarienques a unir-se a l'entitat, ja que sens dubte els permetrà obtenir molt bons resultats fotogràfics aprofitant la llarga l'experiència de molts dels membres en actiu.

Podeu conèixer els nostres associats i veure les seves fotografies a Instagram @fotoflashsacalm. I si voleu informació sobre les activitats que anem portant a terme, no dubteu a contactar amb nosaltres a través del correu: ffsacalm@gmail.com

ASSOCIACIÓ DE PESSEBRISTES SANT HILARI SACALM

Un any més hem gaudit de la construcció i exposició de pessebres i hem augmentat les activitats i els participants.

Activitats:

- Difusió del primer retallable que s'edita coincidint amb la celebració dels 800 anys de pessebrisme.
- Xerrada sobre pessebrisme a Sant Hilari.
- Edició del cartell de Nadal 2023 i difusió a 65 entitats federades.
- Exposició de pessebres a Can Rovira i a l'església.
- Construcció del pessebre parroquial.
- 27è Concurs de pessebres, amb la col·laboració de l'Ajuntament i de la Parròquia. Repartiment de premis.
- Exposició de calvaris per Setmana Santa 2024.
- Difusió del retallable 2024, segon de la col·lecció universal Pessebrista (Universalis Foederatio Praesepistica) de la República Txeca.

Donem la benvinguda als joves associats: en Gil Jumbert i els germans Miquel i Enric Mas.

Donem les gràcies als col·laboradors: als pintors i als muntadors, a la brigada municipal, als concursants de la 27a edició del concurs de pessebres, a la Casa de Cultura i a l'Ajuntament.

Un agraïment especial per en Manel Font de Sant Pere de Torelló, amb la cessió del seu pessebre per a l'exposició de pessebres.

ASSOCIACIÓ PUNTS DE L'AIGUA SANT HILARI SACALM

Un any més, des de l'ASSOCIACIÓ DE PUNTS DE L'AIGUA volem aprofitar l'espai que ens ofereix el programa oficial de la Festa Major per donar a conèixer les activitats que hem dut a terme durant aquest temps.

Com sabeu la nostra voluntat és donar a conèixer mitjançant punts de llibre el nostre entorn. Durant l'any que va de Festa Major a Festa Major hem continuat amb la publicació de la sèrie dedicada als Ocells de les Guilleries. Igualment, continuem treballant per a poder presentar una nova col·lecció de punts de llibre de peixos i rèptils aquàtics de la zona. Pel que fa a activitats, hem organitzat la tradicional trobada d'intercanvi de punts de llibre a la plaça Dr. Gravalosa i hem estat presents a la Fira de les Herbes Remeieres de Vilanova de Sau, així com a les trobades de col·leccionistes de Sant Antoni i del Poble Sec a Barcelona. També hem assistit a la 8a Diada Mundial del Punt de Llibre que es va celebrar a Barcelona.

Amb la voluntat de fer arribar arreu la nostra estima per Sant Hilari i els seus voltants us desitgem MOLT BONA FESTA MAJOR! Salut!

L'ORQUESTRA JOVE DE LA SELVA CELEBRA 25 ANYS!!!

L'any 1999 van tenir lloc les primeres trobades de músics entorn de l'Orquestra Jove de la Selva amb l'objectiu d'universalitzar la música i oferir un espai d'aprenentatge pels joves estudiants i de difusió de la música a la comarca de la Selva. El poble de Sant Hilari hi va ser present des del primer moment, i segueix donant suport a la Fundació.

Després de vint-i-cinc anys de molta activitat (560 concerts, 3.214 assaigs, 1.000 alumnes participants i 46 intercanvis) ha esdevingut una entitat única i singular a Catalunya, amb una alta participació d'alumnes i d'escoles de la comarca.

Aquest any estem de celebració i per aquest motiu hem volgut preparar una gira i un programa ben especial. Per una banda, estrenarem una obra "La volta al món amb 504 compassos" feta expressament per l'ocasió pel compositor català Albert Guinovart que s'estrenarà al Teatre de Lloret el dia 27 d'octubre a les 18 h.

Per l'altra banda es faran més de quinze concerts en diferents punts de la comarca en què les diferents seccions interpretaran part d'aquesta obra i d'altres compositors de la comarca i d'arreu del món.

I com no, acabant de lligar l'esperada trobada d'exmembres de l'OJS. Són molts els músics que hi han passat, molts dels quals ara estan tocant en orquestres de renom del nostre país i de l'estranger, i molts d'altres que tot i haver deixat l'instrument més de banda, han gaudit i continuen gaudint de la música.

Ens hi acompanyeu?

25è Aniversari Orquestra Jove de la Selva

I ara... a punt per gaudir de la nostra Festa Major. Som-hi!!!

POETES I MÚSICS PER LA REPÚBLICA

Poetes i Músics per la República és un col·lectiu de poetes, músics i creadors d'art, que neix en contraposició de la implantació del 155 al nostre País i que pensem, des de l'activisme cívic i popular, que cal proclamar des de la poesia i la música, la validesa del referèndum de l'1 d'octubre i amb ella tot el pes de la voluntat del poble que s'hi va pronunciar.

Poetes i Músics per la República ha fixat la seva seu recentment a Sant Hilari Sacalm i ha promogut actes de caire cultural, arreu del País i per descomptat al nostre municipi, com ara: conferències amb el doctor Martí Boada i la professora Laura Borràs, presentació de llibres amb els seus autors, la novel·la Ràbia de Sebastià Alzamora, la presentació i conferència amb l'activista Toni Strubell, el llibre Res Publicae, les campanyes d'apropar la poesia al carrer el dia Mundial de la Poesia, així com també a les llars i comerços per les festes de Nadal, a través de diferents accions compartides amb el veïnatge i també el recital del col·lectiu que es va dur a terme a la Sala Noble el 20 de novembre del 2021.

emvic
Aula de Música de Sant Hilari Sacalm

Les Aules Musicals us volem desitjar a tots i a totes, MOLT BONA FESTA MAJOR!!!!

L'Aula de Música és un espai de recursos didàctics vius, amb una reflexió compartida entre el professorat de les nostres aules de XARXA i EMVIC adaptant-nos als canvis constants que vivim com a societat. Enguany estem molt contents de celebrar els 180 anys de l'Escola de Música de Vic de la qual formen part. L'Escola de Música és la més antiga de Catalunya, fa anys que treballa amb la música i els infants, orgullosos de formar-ne part i de continuar amb la gran tasca que va començar... fa tants anys! Per molts anys!!!

Comencem als 4 anys amb la sensibilització musical, edats en què els i les nenes poden experimentar amb tot allò que els i les envolta, aprenent a relacionar-se, expressar-se i entendre el món a través de la música.

I a través de la cançó, desenvolupem el creixement amb la música, ja sigui cantant, analitzant, tocant, compartint... gaudint de la música!

No hi ha edat per començar a aprendre la música i creiem enormement en les possibilitats que ens dona aquesta disciplina per a desenvolupar-nos com a persones i ajudar-nos a créixer amb respecte, valors, autonomia, esforç, treball, il·lusió... ens acompanyarà sempre!

Gràcies a tots per ser-hi i fins molt aviat!

Lutiana cordeveusblanques

Aquest setembre farà 10 anys que vam entrar per primera vegada per la porta dels estudis de TV3 per participar en el programa Oh Happy Day, un programa que ens va revolucionar com a cor i que ens va permetre atrevir-nos amb projectes molt més ambiciosos dels que mai havíem pogut imaginar. I és que el balanç d'aquests darrers deu anys ha estat d'allò més positiu:

- Hem portat als escenaris quatre espectacles ben diversos (Lutis pels amics, Lutimusicals, Acròstic i el recentment estrenat Antologia de cançó catalana).
- Hem publicat un CD amb el nostre millor repertori.
- Hem participat a dos concursos internacionals de cant coral (Cantonigròs i Ejea de los Caballeros) quedant, en ambdues ocasions en una meritòria 3a posició.
- Hem actuat en nombrosos escenaris d'arreu de Catalunya on ens hem sentit sempre molt ben acollides.
- Hem participat en el Festival Musical d'Advent de Baden Baden (Alemanya) juntament amb altres corals d'arreu d'Europa.

I, finalment, hem creat la futura pedrera de la nostra coral, el Cor Lutiana Jove, on les nostres cantaires aprenen la dinàmica del cant coral, la tècnica vocal, a saber escoltar, a posar-se davant l'escenari, etc. Una coral que va madurant any rere any i que a hores d'ara ja podem dir que estem recollint els seus fruits, ja que tenim unes quantes lutis joves que ja han fet el salt al Cor Lutiana. Per tot això i per tot el que vivim assaig rere assaig, concert rere concert, podem assegurar-vos que gaudim d'allò més fent el que fem: cantar des del cor. I amb aquesta mateixa il·lusió i energia us desitgem a tots BONA FESTA MAJOR!

COR LUTIANA

COR LUTIANA JOVE

Calvari. Fotografia: Esther Naharro
Desfilada a Banyoles. Fotografia: Raquel Busquets

Via Crucis Vivent

Un any més hem pogut celebrar el nostre Via Crucis Vivent i ens hem de felicitar tots plegats perquè s'ha pogut fer sense incidències. Dins l'entitat es respira un bon ambient. Ara, anar a assajar és una festa gràcies a la companyonia que existeix entre tots. Aquest 2024 el vam començar anant a desfilar a Banyoles el 3 de març. Hi havia formacions de tot Catalunya (1.800 armats). Va ser un èxit per ells i per nosaltres!

A l'octubre celebrarem al nostre poble una assemblea de la Federació de Passions de Catalunya, en la qual estem federats. En aquestes assemblees es preparen les edicions de l'any següent. Actualment, som uns 25 pobles de Catalunya que estem federats i el 2025 es farà la presentació de la temporada de passions a Montserrat dins dels actes de celebració del mil·lenari de l'abadia l'1 i el 2 de març. La idea és que cada municipi representi una escena de la seva actuació. Pot ser molt interessant per tal de donar un impuls al nostre Via Crucis i donar-li un grau més de popularitat.

Com a president no puc deixar de felicitar i agrair a tots els membres de la Junta i col·laboradors per la feina tan ben feta i responsable i, com a Junta, agrair sincerament a tothom que ens fa costat (comerços, bars, empreses, institucions, particulars, etc.).

Tinguem en compte que el Via Crucis és del poble. Si considereu que s'ha de mantenir aquesta tradició, us animaria que us féssiu socis. Amb una petita quota anual ajudaria a millorar, renovar i ampliar aquesta tradició tan nostra. Us deixem l'enllaç: taplink.cc/viacrucis

Ja només desitjar-vos a tots que gaudiu de la Festa Major, amb salut i alegria.

Visca el Via Crucis Vivent!!! Visca la Festa Major!!!

VEUS ALEGRES
SANT HILARI SACALM

Aquest curs 2023-2024 hem tingut un gran ventall d'activitats sota el lema "Un viu ressonar de música i cultura". En primer lloc, el 28 d'abril, en el marc de la primavera cultural, vam fer un assaig obert a la ciutadania que vam titular "Música dins la música" perquè tothom pogués viure en primera persona l'experiència d'un assaig. El dia 5 de maig de 2024 vam interpretar, de nou, el Gloria de Vivaldi. Aquesta vegada, però, acompanyats d'una orquestra Barroca a l'església de Sant Carles Borromeu de Barcelona.

El dia 30 de juny vam fer el tradicional concert de final de curs, aquest any acompanyats d'un quartet de jazz. Vam poder cantar cançons modernes i divertides oferint noves melodies per la nostra coral i seduint el públic que ens va acompanyar.

Però, sens dubte, una de les grans fites d'aquest any ha sigut la participació al Toscana Music Festival (MRF) els dies 18, 19, 20 i 21 de juliol. Vam tenir l'honor de representar Sant Hilari i Catalunya al prestigiós festival de la Toscana. Una vegada més hem portat Sant Hilari al món i ja estem parlant de quin ha de ser el següent objectiu.

Com podeu veure ha sigut un any intens i ja estem organitzant el següent curs amb moltes ganes d'oferir-vos més música i més projectes únics com l'"A Frec d'Aigua" de fa dos anys.

Estimats hilariencs i hilarienques, desitgem que tingueu una molt bona Festa Major, plena de cultura i bons moments.

AFA ESCOLA GUILLERIES

ELS 3 PILARS

Des de l'AFA creiem que podem dir, sense por d'equivocar-nos, que aquest any ha estat un bon any per a l'Escola Guilleries. Gràcies als pressupostos participatius d'enguany hem pogut construir les estructures de vímet i els gronxadors i tobogans nous, un per cada pati: infantil i primària. A part de la inversió dels pressupostos participatius, hem pogut dotar els exteriors de l'escola d'un nou sistema de megafonia que amenitza les entrades i sortides. Cada setmana una cançó nova! Des de l'AFA és un orgull veure com la nostra escola va millorant les seves instal·lacions i veure també com els infants poden gaudir-les.

D'altra banda, l'AFA de l'escola també va organitzar tallers de glosa per a tots els nens i nenes de cicle superior. A la festa de Sant Jordi vam poder gaudir d'una petita mostra del que havien treballat i... déu-n'hi-do! Era la primera vegada que aquesta activitat es feia a l'escola i esperem que no sigui l'última!

A més, estem contents perquè hem tornat a activar el cicle de xerrades anuals, aquest cop amb la col·laboració de la vilatana Laia Fauria, que va tractar d'educació emocional.

Per tant, a tall de resum: hem millorat en infraestructura, hem col·laborat amb l'escola amb una activitat de contingut i hem parlat d'educació emocional. Els tres pilars fonamentals de la nostra escola! I és que totes #SOMGUILLERIES!

AFA CENT FONTS

Aquest any estem d'estrena! Per primera vegada escrivim aquestes línies com a AFA de l'Institut Escola Cent Fonts. Certament, hem començat aquest curs, per una banda, amb la sensació que engeguem alguna cosa nova, però per l'altra, amb la tranquil·litat de saber que continuem amb un grup de professionals que s'estimen el projecte i amb una colla de famílies que se'l creuen. El pas a la xarxa pública ha estat llarg, laboriós i ple de llàgrimes i somriures. Ara, amb el curs a les acaballes, podem mirar enrere i comprovar la continuïtat plena del nostre centre gràcies a la feina ben feta de tantes persones.

Hem canviat el nom i les funcions de l'associació de famílies; ara ja no ens pertoca gestionar el centre, sinó estar en sintonia amb el projecte educatiu i col·laborar a enfortir-lo i diversificar-lo en el nostre àmbit d'acció. En aquest sentit, hem volgut donar continuïtat al projecte multilingüe de l'IE Cent Fonts a través d'una oferta molt potent en extraescolars d'idiomes, a part d'oferir altres activitats prou interessants i diverses.

Pel que fa a les persones integrants de l'AFA, agraïm de tot cor la tasca de la gent que ens ha acompanyat fins ara i també als nous membres, que han començat amb molta empenta a pensar i portar a terme diverses propostes engrescadores (nous equipaments, agendes, festes i celebracions, concursos, etc.). Per tot plegat, encarem el futur amb esperança i moltíssima il·lusió!

En un tancar i obrir d'ulls el curs 2023-2024 s'ha acabat. L'inici del període estiuenc ve precedit per una corrua de comiats. Davant l'hora dels adeus del final de curs arriba el moment de fer balanç, de tancar allò que s'acaba amb la il·lusió que la feina hagi estat ben feta.

Això és el que pretenem des de l'AFA de l'Institut Anton Busquets i Punset.

La nostra tasca es basa a ajudar a cobrir les necessitats que pugui tenir el centre. Enguany hem dotat l'Institut amb 15 ordinadors portàtils per facilitar la feina dels i les alumnes.

S'ha fet entrega als alumnes de 4t d'ESO de llibres de segona mà per vendre, juntament amb les roses, per la diada Sant Jordi.

No cal dir que estem a la disposició de totes les famílies del centre per orientar-les i assessorar-les en el que faci falta: organització de xerrades de temes d'interès, assemblea general, etc.

No volem deixar de recordar a les noies i nois que diuen adeu a l'institut per endinsar-se en noves etapes. Malgrat que costi trencar el cordó umbilical, veure'ls marxar és bonic. Els nostres millors desitjos en aquesta nova etapa que empreneu.

Aquest comiat és només la parada necessària per a ser de nou a la línia de sortida el setembre en què arribaran nous alumnes i famílies amb pors, neguits, emocions, il·lusions i un llarg etcètera. Sens dubte serem allà, un any més, per acollir-vos amb els braços oberts.

Ens retrobem al setembre amb les piles carregades. Voldríem dir-vos que necessitem mares, pares, famílies... il·lusionades i amb ganes de formar part d'aquesta família anomenada AFA. TOT PEL BÉ DELS NOSTRES FILLS I FILLES.

Alumnes de 4t d'ESO a Barcelona

1r de Batxillerat a punt per fer Camí de Santiago

Per anar acabant, si esteu llegint aquestes quatre ratlles és perquè teniu entre les mans un nou programa de la Festa Major i, per tant, dies de família, amics i diversió que cal aprofitar al màxim.

Des de l'AFA de l'Institut Anton Busquets i Punset us desitgem una MOLT BONA FESTA MAJOR!!!

CLUB ESPORTIU SANT HILARI-FONT VELLA

Benvolguts hilariencs i hilarienques,

Un any més, un segle més. El Club Esportiu Sant Hilari Font Vella estem molt orgullosos de continuar representant el nostre poble i continuar oferint als nois i noies la possibilitat d'aprendre la tècnica del futbol i què significa formar part d'un equip.

Hem arrencat el nostre any 101 amb una gran afluència de jugadors, més de 180 entre totes les categories. Això ens suposa una gran responsabilitat pedagògica i hem hagut d'aprendre a adaptar els nostres entrenaments i objectius a la realitat del Club. I estem molt contents de com han respost la gent del nostre Club: Jugadors que s'han posat al capdavant dels equips seguint l'exemple dels que ja teníem, companys que han acollit les noves incorporacions, les han guiat i tutoritzat i famílies que han entès que l'aprenentatge, l'evolució i la millora no es mesuren només amb victòries.

Aquesta temporada hem après molt i ens hem divertit molt.

I la temporada que ve serà especial, ja anirem veient perquè, però el nostre objectiu encara serà que el poble se senti identificat amb el Club i el Club sigui representatiu del poble. I que els valors de la millora contínua, de l'amistat, de la integració i de la vida saludable no siguin un desig sinó una realitat.

1, 2, 3, isards!!!

Festival de Nadal 2023

CLUB PATÍ

Des del Club Patí Sant Josep volem explicar-vos com ens ha anat aquesta temporada. Hem continuat participant en la Lliga de patinatge artístic del Consell esportiu de la Selva i en les proves de la Federació Catalana de Patinatge (FECAPA). Estem molt contents perquè en les dues competicions hem obtingut molts bons resultats, entre els quals diversos podis.

Aquest any, el Club ha organitzat dues proves: el 20 i 21 de gener van tenir lloc les proves de la Federació Catalana de Patinatge i el 9 de març les proves de la Lliga del Consell Esportiu de la Selva. Les patinadores i patinador varen poder competir a casa i aconseguir molt bones puntuacions.

Com cada any, hem fet el festival de Nadal, on es recullen diners destinats a col·laborar amb la Marató de TV3, i el festival de cloenda de la temporada.

Voldríem felicitar a totes les patinadores i patinador pel seu esforç, constància i compromís. Donar les gràcies a les entrenadores per la gran tasca que estan duent a terme dia rere dia i gràcies a totes les famílies que ens ajudeu en totes les tasques d'organització de campionats i festivals. Sense aquests tres pilars el club no seria el que és.

Animem a tots els nois i noies que vinguin a provar el patinatge artístic. Segur que descobreixen un esport molt emocionant del qual en gaudiran segur.

Des del club us volem desitjar una molt bona Festa Major!

CLUB BÀSQUET

Des del club bàsquet Sant Hilari podem dir amb lletres ben grans que s'ha aconseguit UNA GRAN TEMPORADA!!! No només per les cistelles entrades, que n'han estat un bon grapat, sinó per tots i cadascun de vosaltres que, cada dissabte, heu omplert les graderies del pavelló, animant i aplaudint. EL PAVELLÓ TENYIT DE BLAU, FA GOIG!

Podem dir que el club ha crescut molt, ampliant categories i creant un equip de base femení. S'ha aconseguit un molt bon planter de petits isards i isardes que han anat millorant dia a dia, creixent i formant-se amb els valors d'un esport d'equip.

No ens oblidem de les "velles glòries" perquè hem pogut gaudir de la categoria de veteranes i veterans que han participat en la lliga "despenja les botes".

Després d'uns anys, s'ha recuperat una nova edició del 3x3 a la plaça del General Moragues amb un gran èxit de participació tant d'esportistes locals com vinguts d'arreu de Catalunya.

Volem agrair a tots els jugadors i jugadores l'esforç, les ganes i la lluita que ens demostren a la pista partit rere partit; als entrenadors i entrenadores per la seva dedicació i a les famílies, amics i a la gent que li agrada el bàsquet per ser-hi SEMPRE, sigui l'hora que sigui. A tots vosaltres GRÀCIES!

Ja només ens queda desitjar a tots els hilariencs i hilarienques una MOLT BONA FESTA MAJOR!!!

Club Tennis
Sant Hilari Sacalm

Després d'uns anys de poca activitat al club, sobretot degut a la pandèmia, el novembre de 2023 es van celebrar eleccions a la presidència de la nostra entitat.

Només es va presentar una candidatura, la presidida per Josep Gual Lahoz, amb el suport d'un equip de deu persones tots molt il·lusionats per tirar endavant una de les entitats més antigues i històriques del nostre poble.

La intenció d'aquesta nova junta és, amb l'ajut de tots els socis, del CEM i de l'Ajuntament, donar un impuls a totes les activitats de tennis, pàdel i també de pickleball (esport molt divertit, cada cop amb més adeptes).

Tenim també l'ambiciós objectiu d'aconseguir els recursos necessaris per cobrir dues pistes de pàdel i que les condicions climàtiques no siguin impediment per jugar.

Des d'aquí us animem a aquells que encara no sou socis, perquè feu un pas endavant i ens feu costat donant-vos d'alta al nostre club.

També aprofitem per agrair a les juntes anteriors la feina feta, sovint en condicions difícils.

Les tarifes del 2024 són molt econòmiques, amb dos tipus de quota:

- La familiar amb fills menors de 18 anys de 15 euros anuals.
- La individual per adults de 10 euros anuals.

(per contactar amb nosaltres: tennisshs@gmail.com)

BONA FESTA MAJOR A TOTHOM!!!

indrets
ITINERARIS A LA NATURA

Un any més a Indrets hem organitzat els campaments de quatre dies per a nens i nenes del poble i les rutes de sis dies per les Guilleries pels nostres joves. Estem contents, quan pel carrer ens topem amb els pares i ens diuen "El meu fill ja vol que arribi l'estiu per anar a Indrets" o, un cop passat els campaments, ens escriuen dient que la seva filla ha tornat tan contenta d'aquesta aventura, que no para d'explicar coses que ha fet durant aquests dies d'estiu. Tenim clar que la feina que fem és molt petita, però al mateix temps és molt important per l'educació dels infants del nostre poble. Nosaltres creiem que els més petits del poble haurien de poder gaudir d'Indrets no un cop l'any sinó cada cap de setmana. Perquè vivim en una societat malalta en què tots estem enganxats a internet, a les xarxes socials, en què cada dia ens bombardegen amb molta informació i molts estímuls que ens creen conflictes interns i amb els altres. Per això, és tan sa sortir a la natura, en aquell lloc on les coses s'alenteixen, la ment es relaxa, on parem de rebre aquesta quantitat d'estímuls del món exterior. I a més ho fem en grup. Això fa que hàgim de treballar en equip, resoldre conflictes, ser respectuosos, saber escoltar i ser participatius. Els infants s'han d'espavilar sense l'ajuda de la família fent créixer la seva autonomia i conseqüentment la seva confiança en ells mateixos i la seva autoestima.

Sortir a la natura no només ho aconsellem als més petits del poble, sinó que també us animem als més grans a sortir a gaudir del nostre entorn. Sortiu a caminar, a respirar, a posar un moment de pausa a les vostres vides. Hem d'aprofitar i al mateix temps cuidar aquest entorn tan bonic on vivim, que rep de topònim les Guilleries.

Us desitgem una bona festa a tothom, molta salut i natura.

PER UN RIU VIU

Aquest darrer any ha sigut un desastre per les rieres i els boscos. A causa de la sequera, moltes rieres han quedat seques i, per tant, la fauna aquàtica morta. A la riera de Mas Quintà es van poder salvar unes 600 truites que es van portar a la riera d'Osor. Malauradament, moltes truites i altres espècies van morir. El tram de Mas Quintà que queda totalment sec coincideix amb la zona on Agbar i Font Vella tenen els pous al costat de la riera.

Continuem demanant una depuradora nova, ja que la que tenim no funciona bé i la conseqüència és una riera d'Osor contaminada. Com a poble que fa bandera de l'aigua, no pot ser que estiguem contaminant i maltractant les nostres rieres.

Com cada any s'ha fet el campionat social de pesca. Els concursos s'han fet al riu Ter i a la bassa del Golf de Girona. En la mateixa bassa es va celebrar el concurs infantil, el femení i el de Festa Major. A tots els concursos hi ha premis per tots els participants i diferents sortejos.A final de temporada es fa un dinar per fer l'entrega de premis als primers classificats del campionat.

L'equip de pesca de la Gorga va participar en el campionat de Catalunya per equips a l'embassament de Mequinensa. Van quedar en vuitena posició.

Classificació campionat de la Gorga 2023:
1- Ramon Garriga
2- Dani Ventura
3- Baldiri Torres

Agraïm als socis i col·laboradors el seu suport.

OCELLAIRES

El dia 19 de maig es va celebrar el concurs anual d'ocells cantaires. Amb una participació de 240 ocells entre pinsans, caderneres, passerells i verdums.

Cada cop és més difícil que el jovent segueixi aquesta tradició perquè cada cop ens posen més impediments per seguir. L'administració ens disminueix l'ajuda, la normativa de benestar animal està feta des del despatx i està molt lluny de la realitat, les llicències són cada vegada més complexes...
No se'ns valora la tradició ni la nostra estimació als ocells.

Tot i això, intentarem que no es perdi perquè forma part de la nostra cultura. Des de la Societat Ocellaire us volem desitjar una molt Bona Festa Major! I visca el cant dels ocells!

RATPENATS

Amb il·lusió, els Ratpenats tenen el plaer de presentar la quarta edició de la Ratpenada, una pedalada solidària que ens permet unir-nos en favor d'una causa noble. Després de l'exitosa participació en l'Oncobike 2023, on els nostres equips van assolir la segona i onzena posició d'entre 42 equips en la cursa curta de 120 km (amb temps de 7:41:13 i 9:15:20 respectivament), ens complau continuar amb aquesta tradició de solidaritat i esportivitat.

Gràcies a l'esforç i la dedicació dels participants de la Ratpenada, vam poder realitzar una generosa donació de 645 € a la notable campanya Superherois, promoguda pels companys de @corroxtu. Això, sumat a les aportacions efectuades per cada equip amb la inscripció a l'Oncobike, ens va permetre contribuir a una causa que ens commou profundament.

Pel 2024, preparem nous reptes apassionants. Com a part de la Setmana de l'Esport, organitzarem la primera Cronoescalada Popular, una oportunitat pels aficionats al ciclisme de posar a prova les seves habilitats en un ambient d'unió i esportivitat. A més, no oblideu reservar el tercer diumenge de setembre, el 15, per a la nostra esperada quarta edició de la Ratpenada. Serà una jornada plena d'emocions, solidaritat i, sobretot, l'oportunitat de contribuir a la lluita contra el càncer.

Us convidem a tots a unir-vos a nosaltres en aquesta extraordinària aventura. La Ratpenada no és només una pedalada, sinó un testimoni del poder de la comunitat per efectuar canvis positius. Ens veiem a la línia de sortida! Salut i pedals!!!

BOMBERS VOLUNTARIS

Un any més arriba la Festa Major de Sant Hilari Sacalm i no volem perdre l'oportunitat d'escriure quatre ratlles per mantenir viva la nostra entitat.

Segur que si preguntem a qualsevol persona quina és la funció principal de la protectora Bub Bub's ens contestarà que és la de vetllar pels gossos perduts o abandonats del nostre entorn.

Aquesta no és una resposta errònia, però volem aprofitar aquest escrit per donar a conèixer un altre objectiu tant o més important que s'amaga darrere aquest grup de voluntaris. Aquest és el d'intentar, tot i que pugui sonar estrany, que un dia no hàgim d'existir com a entitat, ja que això voldrà dir que s'ha acabat una de les grans problemàtiques actuals com és l'abandonament d'animals. Així doncs, fem ús d'aquest programa per enviar un missatge de seny a tots aquells que no són conscients de la responsabilitat que comporta l'adopció d'un animal i, alhora, encoratjar a incorporar un nou membre a la família a tots aquells que sí que ho són i, a més, coneixen l'alegria que et pot aportar un pelut a la teva vida!

Estem segurs que els nostres estimats hilariencs i hilarienques comparteixen el nostre missatge i ens ajuden al fet que es compleixi. Gràcies per col·laborar a fer-ho possible i MOLT BONA FESTA MAJOR A TOTHOM!

Un any més, des de l'Associació dels Bombers Voluntaris de Sant Hilari Sacalm, aprofitem aquest espai per fer-vos cinc cèntims de les activitats que fem durant l'any i resumir les últimes novetats.

L'estiu passat va ser una època complicada per nosaltres. La desprotecció en què portàvem anys abocats, a causa de la deixadesa de la Generalitat, va provocar que els parcs de Bombers Voluntaris de Girona ens poséssim d'acord i decidíssim no prestar servei. No estem disposats a arriscar les nostres vides sense disposar d'una assegurança en condicions que ens cobreixi dels riscos implícits de la nostra feina. Des d'aquí volem agrair tot el suport rebut durant aquells complicats mesos en què finalment es van aconseguir acords ferms i vam poder reobrir. Així doncs, també us volem comunicar que tot plegat està en vies de ser solucionat. Esperem que aviat puguem dir que estem ben coberts. Continuarem treballant per dignificar la tasca dels bombers voluntaris, tan necessària en pobles com el nostre.

Actualment, al parc tenim 8 aspirants fent el curs de formació bàsica a l'ISPC i que ben aviat s'incorporaran al servei. També s'ha arribat a un acord entre l'Ajuntament i la nostra Direcció General per tal d'acabar les obres del Parc de Bombers de Sant Hilari. Durant aquest any hem assistit a pràctiques conjuntes amb altres parcs i serveis preventius, com és el cas de la Trail Guilleries i el Via Crucis Vivent.

Amb tot això, només ens queda demanar-vos precaució a la carretera, tenir en compte els consells de prevenció a la llar, i en cas de veure fum al bosc o qualsevol altra emergència, trucar al 112.

Bona Festa Major a tothom!

APRÈN, PARTICIPA I COL·LABORA AMB LA DONACIÓ DE SANG

Càritas Parroquial de Sant Hilari Sacalm

I un any més arriba la festa major. Uns dies plens d'alegries, de trobades, celebracions i disbauxa, uns dies importants. Però aquestes festes tan esperades no ho són per a tota la gent de Sant Hilari. Hi haurà nens i nenes que es miraran la fira sense poder gaudir-ne, jovent que ja no s'aproparà a barraques ni formarà part del sopar de colles, famílies que, del dinar de festa major, millor no parlar-ne i la reserva de taules, ui, ui, aquest any no toca, gent gran que està sola i no pot compartir i així moltes situacions més. Des de Càritas Sant Hilari, volem convidar-vos a no oblidar ni deixar de banda a totes aquestes persones que no ho passen tan bé. No us demanem que ens ajudeu a nosaltres, us demanem que ajudeu a qui creieu més oportú, a qui us sembli millor però, si us plau, donem un cop de mà. Ben segur que col·laborant i pensant també en els altres, en la mesura que creiem o podem, ens farà gaudir molt més d'una BONÍSSIMA FESTA MAJOR.

Banc de Sang i Teixits

"Aprèn, participa i col·labora amb la donació de sang" és un programa educatiu perquè infants i joves de 6 a 18 anys adquireixin coneixements i valors a través de la promoció de la donació de sang i l'organització d'una campanya.

Els participants aprenen sobre la sang, la donació i aspectes de comunicació, alhora que duen a terme un servei de promoció de salut en el seu entorn més proper.

L'activitat té diferents parts. En la primera, els alumnes reben formació amb continguts científico-mèdics, de comunicació i de valors per part del personal del Banc de Sang i Teixits. A la segona part els participants creen materials per promocionar la donació i organitzen la seva pròpia campanya de difusió per conscienciar el seu entorn i animar a la població a que doni sang. Col·laboren durant la campanya de donació de sang. La darrera fase es dedica als agraïments i valoracions.

Des de la nostra delegació, animem als centres educatius del nostre municipi a participar en les pròximes campanyes de donació de sang. D'aquesta manera, aconseguirem aproximar aquest gest altruista als infants i joves del nostre poble, que de ben segur ells i elles seran també donants de sang.

Que tingueu una molt bona Festa Major!

L'any passat va entrar en vigor la nova llei animalista, la qual exigeix que tots els propietaris de gats els esterilitzin, xipin i vacunin.

El 2024, l'entitat Guillacats ha esterilitzat 14 gats i des del 2016 un total de 217. Això ho subratllem perquè per a nosaltres és crucial reduir la presència de gats al carrer mitjançant l'esterilització dels animals domèstics.

Els mesos de gener i febrer hem dut a terme campanyes d'esterilització i us encoratgem a informar-nos si detecteu qualsevol propietari que encara no hagi esterilitzat els seus gats per poder informar-lo de les possibilitats que té.

Només ens queda desitjar-vos SALUT I QUE GAUDIU DE LA FESTA MAJOR!

GuillaCats

ASSOCIACIÓ DE GENT GRAN "CAN BLAT"

El passat 24 de juny, el Casal Can Blat i l'Ajuntament de Sant Hilari Sacalm vam organitzar, amb molt bona participació, el tradicional homenatge a la Vellesa que constava de diferents actes com la trobada al Casal, la missa cantada per la Coral del Casal o el dinar de germanor al pavelló poliesportiu. Durant el dinar es va fer entrega d'una placa commemorativa a totes les persones que enguany compleixen els 90 anys. Després del cafè, sessió de ballables, amb David Magem.

Però el temps passa volant i Sant Joan ha quedat enrere, ja ha arribat l'agost i la nostra festa gran, la FESTA MAJOR: dies de reunions familiars, atraccions, ball, correfocs, alegria, etc.

Aprofitant aquest escrit al programa de Festa Major, voldríem animar a tots els hilariencs i hilarienques a fer-se socis del Casal, si es que no ho són, i participar de les diferents activitats: jocs de taula, puntes, llanes, ball en línia o taller de memòria.

La Junta de Can Blat i tots els seus associats volem desitjar a tothom una molt bona i saludable FESTA MAJOR.Visca la Festa Major, visca Sant Hilari i visca Catalunya

LA VIOLETA

Ja tenim aquí una altra Festa Major i, sembla mentida, però és el moment en què fem balanç de tot el que ha passat el darrer any. Inclús més que per Cap d'Any.

Des de La Violeta, i a través de totes les activitats que fem, volem aportar el nostre granet de sorra en la promoció de l'equitat de gènere i l'empoderament femení en la nostra societat. Pretenem proporcionar un espai segur i solidari on les dones puguem compartir les nostres experiències, desafiaments i triomfs. Creiem fermament que aquest sentit de comunitat i suport mutu és fonamental per al benestar emocional i l'enfortiment de les dones i de la societat en general.

Aquest any hem sentit a dir que "El feminisme havia anat massa lluny. Massa de pressa" ... I no, el feminisme no va massa de pressa, perquè fa segles que les dones esperem poder decidir sobre el nostre cos, la nostra sexualitat i la nostra maternitat. Als que se senten amenaçats, només podem dir-los que ni estem en guerra, ni els homes són els nostres enemics. Ara bé, l'objectiu és acabar amb l'estructura que manté certs privilegis entre homes i fer lloc a les dones. Perquè els drets de les dones són els drets humans.

Comencem a casa, a l'escola, promovent models igualitaris. El feminisme ha de ser transversal perquè és un moviment que allibera les dones i el conjunt de la ciutadania. Hi guanya tothom.

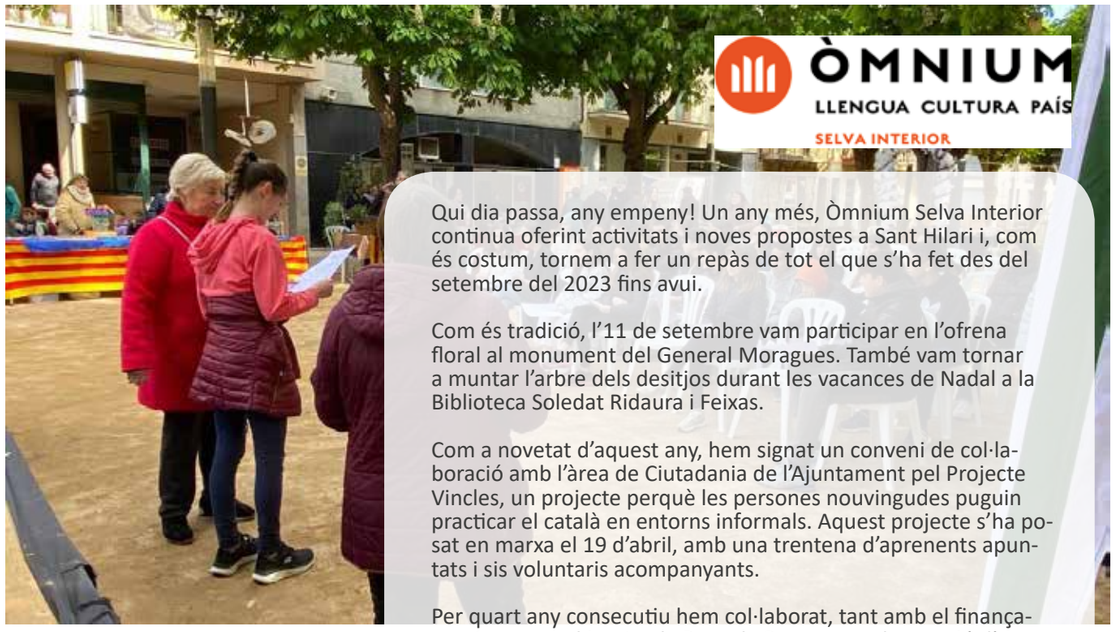

ÒMNIUM
LLENGUA CULTURA PAÍS
SELVA INTERIOR

Qui dia passa, any empeny! Un any més, Òmnium Selva Interior continua oferint activitats i noves propostes a Sant Hilari i, com és costum, tornem a fer un repàs de tot el que s'ha fet des del setembre del 2023 fins avui.

Com és tradició, l'11 de setembre vam participar en l'ofrena floral al monument del General Moragues. També vam tornar a muntar l'arbre dels desitjos durant les vacances de Nadal a la Biblioteca Soledat Ridaura i Feixas.

Com a novetat d'aquest any, hem signat un conveni de col·laboració amb l'àrea de Ciutadania de l'Ajuntament pel Projecte Vincles, un projecte perquè les persones nouvingudes puguin practicar el català en entorns informals. Aquest projecte s'ha posat en marxa el 19 d'abril, amb una trentena d'aprenents apuntats i sis voluntaris acompanyants.

Per quart any consecutiu hem col·laborat, tant amb el finançament com en el jurat, a la Beca de Recerca per la creació d'un article sobre la vila. Aquest any la guanyadora ha sigut l'Àngels Busquets Relats, amb un treball titulat Cançons i danses populars de les Guilleries. Recull musicològic del compositor Eusebi Ros i Humet (1860-1948).

Pel que fa al Sant Jordi, vam organitzar l'activitat Estenem Poesia, en què van participar les escoles del poble. A més a més, vam oferir un petit obsequi a tots aquells que es van atrevir a recitar una poesia a la Plaça Doctor Gravalosa.

Com a novetat, aquest any hem pogut projectar una de les sessions del VOC - Festival Òmnium de Curtmetratges, on es van projectar sis curtmetratges de ficció i documental i els assistents van poder votar els seus curtmetratges preferits per contribuir al Premi del Públic.

Finalment, com cada any, vam participar activament en l'arribada de la Flama del Canigó del 23 de juny, que enguany es va anar a recollir a La Cellera de Ter, que celebrava els cinquanta anys del seu Equip de Foc.

Cal destacar que enguany l'alumnat de Sant Hilari ha sigut molt actiu amb el Sambori, el projecte educatiu d'Òmnium Cultural. Hi van participar l'Institut Anton Busquets i Punset i l'IE Cent Fonts. Tots ells van assistir a la Festa Sambori de les Comarques Gironines, que va tenir lloc el 14 de maig al Parc de Sant Salvador de Santa Coloma de Farners.

A més de tot això, Òmnium Cultural té moltes propostes en defensa de la llengua, els drets civils, la cohesió social i la cultura del nostre país. Una de les voluntats de la nostra territorial és poder fer actes i activitats per tota la comarca i portar el català i la cultura catalana arreu del territori.

Si teniu interès a saber més coses o a col·laborar, podeu dirigir-vos a la membre de Junta, Quimi Sarqueda, o escriure'ns a: selvainterior@omnium.cat. I anem fent, perquè qui dia passa, any empeny!

Així que VISCA LA CULTURA I VISCA LA FESTA MAJOR DE SANT HILARI!

associació contra el càncer a Sant Hilari

El càncer és el problema sociosanitari més important del món. Un de cada dos homes i una de cada tres dones tindrà càncer al llarg de la seva vida i, a l'estat, es diagnostica un càncer cada dos minuts calculant que el 2030 hi haurà més de 330.000 nous casos.

L'Associació contra el càncer té un objectiu ambiciós: aconseguir un 70% de supervivència el 2030 i, per aquest motiu, estem orgullo-ses i emocionades de la implicació de totes i cadascuna de les persones que col·laboren en les diferents accions que, cada any, fem a Sant Hilari. Accions de prevenció, com les taules informatives amb motiu del Dia Mundial Contra el Càncer de Còlon al mes de març o bé del 19 d'octubre, Dia Mundial Contra el Càncer de Mama. En aquest últim cas, a més, s'il·lumina en rosa el sortidor de la plaça Dr. Gravalosa i es decoren els aparadors de les botigues del poble. També accions per donar suport i acompanyar, amb la xerrada "Parlem de cures pal·liatives" oferta per la Dra. Rosa Roca a principis d'octubre; i finalment, recaptant fons per conyinuar oferint serveis totalment gratuïts a les persones afectades per aquesta malaltia i dotar de fons la investigació oncològica. En aquest cas és on més sentim l'escalf i solidaritat de les hilarienques i hilariencs, recaptant prop de 1800 € durant la tradicional col·lecta al juliol.

Junts, aconseguirem canviar la realitat del càncer. GRÀCIES per la vostra solidaritat! Visca Sant Hilari i visca la Festa Major!

Bones Festes!

Consell Local de la República Sant Hilari Sacalm

Aquest curs 2023-2024 el Consell Local ha participat i organitzat diferents actes pensant en el país des d'aquest racó de les Guilleries:

- Amb l'ANC es va organitzar la parada d'informació i venda de bitllets pel bus per anar a Barcelona l'11 de setembre.
- Es va organitzar juntament amb altres entitats la celebració de l'1 d'octubre
- Per Nadal es va fer una Llumineta Solidària amb productes de comerç local
- Per Sant Jordi es va muntar una parada
- Integració al grup de suport al gironí exiliat Josep Campmajó
- S'ha organitzat, amb el suport d'altres entitats, la xerrada sobre el Consolat de Mar
- S'ha fet costat i participat en els actes i manifestacions en favor de l'alliberament de Julian Assange

Ara comença una nova etapa. La Junta actual s'ha de renovar i, per tant, hi haurà eleccions pròximament. Us animem a formar part del Consell Local de Sant Hilari. Us necessitem a tots.

Podeu demanar informació al correu santhilarisacalm@consellrepublica.cat. També ens podeu seguir per les xarxes socials: a Twiter @CLdR_StHilariS i a Instagram @CL_SantHilariSacalm

La Junta Rectora us desitja una bona Festa Major!

junts per Sant Hilari

Els dies de Festa Major són intensos i alegres. La nostra Festa Major ens enorgulleix perquè és participativa i de retrobament amb familiars i amics.

Fa un any ens adreçàvem a vosaltres i ara hi tornem amb més energia i amb més experiència. Cal fer un breu balanç de la gestió del darrer any de l'equip de govern de l'Ajuntament. Són evidents una excessiva delegació de competències a favor del Consell Comarcal, una inexistent política de promoció econòmica, la manca d'un pla de manteniment de carrers i de voreres, una nova pujada d'impostos, la manca d'aposta per les energies renovables en edificis i solars municipals i el tancament de comerços.

Volem un municipi sostenible i energèticament eficient, un pla de manteniment dels barris, un impuls del comerç local, una línia regular d'autobusos amb Vic, fomentar la participació de la ciutadania, transparència en els afers i en la contractació pública i fomentar un model de suport perquè la gent pugui envellir autònomament, amb els ajuts que calguin, sense deixar la casa obligatòriament. Feu-nos arribar suggeriments, us volem escoltar.

El progrés econòmic, la justícia social, l'adaptació al canvi climàtic i la recuperació del paper de la dona a la nostra societat són prioritaris.

Tenim el millor equip al servei d'aquests objectius, volem un poble de futur per als nostres fills i per als nostres nets.

Participeu en totes les activitats amb alegria, respecte i ganes de festa. Un agraïment a les entitats que feu que sigui única i especial.

Bona Festa Major!

ESQUERRA REPUBLICANA Sant Hilari Sacalm

La Festa Major de Sant Hilari és una d'aquelles dates marcades per tots els hilariencs i les hilarienques, un moment en què tothom es retroba per compartir alegria i tradició enmig d'una atmosfera festiva. Durant aquests dies, els carrers s'omplen de música, colors i activitats per a totes les edats. Les cercaviles amb els gegants, els concerts i altres espectacles fan que el poble tingui una llum especial.

Esquerra Sant Hilari volem transmetre la importància de la cultura, la tradició i la inclusió com a pilars fonamentals pel nostre poble. Volem una Festa Major lliure d'agressions sexistes i segura per tothom. La Festa Major ha de ser una expressió de la identitat d'un poble, un poble que manté viva la seva tradició mentre mira cap al futur amb determinació. Tot això posant com a denominador comú l'esperit d'enorgullir-nos de Sant Hilari.

Així doncs, hilariencs i hilarienques, només ens queda desitjar-vos una bona Festa Major i que aquests dies participeu i gaudiu de totes les activitats, des dels espectacles infantils passant per la Baixada de Carretons, la Gimcana Marrana, el concurs de Botifarra, el Concert de Festa Major o les Barraques.

Que comenci la festa!

PIG PARTIT INDEPENDENT DE LES GUILLERIES

Què és el PIG? Any rere any aquest espai ens permet explicar-vos breument tot allò que fem pel poble. Però això vosaltres ja ho sabeu. Des de fa 9 anys, el PIG és el partit que governa el nostre Ajuntament, gràcies al vostre suport.

Però, tornem-hi, què és el PIG? El Partit Independent de les Guilleries és un partit amb uns valors que val la pena recordar. Som municipalistes, i això vol dir que el nostre objectiu és Sant Hilari i la seva gent. Defensem un poble més sostenible amb projectes mediambientals que sumin per fer un món millor, pel futur dels nostres. També volem que la gent digui la seva, no cada quatre anys, volem que ho facin cada vegada que endeguem projectes. La participació és un altre dels nostres pilars.

Diríeu què és un partit com els altres?

Som una bona colla i tots, tots treballant pel poble, però ens agradaria ser més. Des d'aquí continuem amb la mateixa il·lusió que quan vam començar el primer dia i amb nous projectes, noves idees i moltes ganes de treballar.

Us esperem al PIG. Perquè volem un poble per la gent i amb la gent.

Bona Festa Major hilariencs!

TELÈFONS

ajuntament

Ajuntament (oficines)	972 86 81 01	ajuntament@santhilari.cat
Biblioteca	972 86 80 08	biblioteca@santhilari.cat
Arxiu Municipal	972 86 80 08	arxiu@santhilari.cat
Casa Cultura	972 86 86 56	casadecultura@santhilari.cat
Deixalleria Municipal	972 86 88 51	mediambient@santhilari.cat
Material Voluminós i Poda	93 765 31 51	
Agent Ambiental	639 15 24 43	agentambientalshs@gmail.com
Espai Jove	621 29 14 59	tecnicjoventut@santhilari.cat
Centre Esportiu Municipal	972 86 97 62	info@cemsanthilari.cat
Oficina de Turisme "Can Rovira"	972 86 96 86	oficinaturisme@santhilari.cat
Museu Guilleries	972 86 96 86	oficinaturisme@santhilari.cat
Promoció econòmica	972 20 55 14	promocioeconomica@santhilari.cat
Ràdio Sant Hilari	972 86 86 56	radiosanthilari@gmail.com
Residència Gent Gran	972 87 28 00	residenciaggshs@sumaracciosocial.cat
Tanatori	972 86 81 01	

serveis

Aula de Música Municipal	972 87 21 64	amarbuciesisanthilari@emvic.cat
Casal de Gent Gran "Can Blat"	972 86 87 32	associaciocanblat@gmail.com
Escola Guilleries	972 86 87 29	b7003434@xtec.cat
Correus	972 86 94 00	santhilari_sacalm.girona@correos.com
Escola Bressol Municipal La Baldufa	972 87 28 88	labaldufa@santhilari.cat
IES Anton Busquets i Punset	972 86 93 58	b7004517@xtec.cat
IE Cent Fonts	972 86 94 83	info@iecentfonts.cat
Parròquia de Sant Hilari	972 86 82 22	parroquia.sthilari@gmail.com
	642 022 679	achile920@gmail.com

sanitat

Àrea Bàsica de Salut -CAP-	972 87 22 77	
Consorci de transport sanitari de Girona	972 41 00 10	operacions@ctscgirona.com
Farmàcia Broto	972 86 80 98	joseprbroto@cofgi.org
Farmàcia Muntalt	972 86 90 49	fxaviermuntalt@cofgi.org

seguretat

Emergències	112	
Guàrdia Municipal	972 86 81 23	guardiamunicipal@santhilari.cat
	699 49 20 60	
Mossos- Santa Coloma -	112 / 972 18 16 75	
Violència Domèstica	900 900 120	900900120@gencat.cat
	016	

COL·LABORADORS

AGÈNCIES DE VIATGES			
Rossell Vacances	972 86 80 79		rossellvacances@gmail.com
ARQUITECTES, ARQUITECTES TÈCNICS I ENGINYERS			
C2 ARQ SLP (gestió integral de projectes)		625 448 904	c2arq@c2arq.cat
Gstió arquitectura & immobiliaria (Gerard Tordera)		619 906 578	info@gstio.cat
Isabel Font Mercader (arquitecta)	972 87 20 41	693 454 258	fontmercader@hotmail.com
Jaume Pallarols Canaleta (enginyer tècnic industrial)	972 86 81 64		info@jpallarols.com
Maria Cerver (arquitecta tècnica)	972 86 93 06	630 685 930	mariacerver@gmail.com
Mª Carme Saurina Porta (dissenyadora d'interiors)		610 562 233	estudienblau@gmail.com
ASSESSORIES I ASSEGURANCES			
Agència Suy	972 86 88 33		agenciasuy@gmail.com
Gestoria A.C.A. J. González	972 87 21 75		assessoria.aca@gmail.com
Mapfre - G. Assegurador	972 86 90 50		nripoll@mapfre.com
Núria Torrent	972 86 90 68	689 862 741	ntempreses@gmail.com
Vilabella Assessoria i Gestió, SLU	972 86 81 82		info@vilabella.net
BARS			
Bar Ca la Fina	972 86 86 48		
Bar Chapete	972 86 99 94	615 515 586	
Bar Club		682 449 806	
Bar Juani	972 86 83 69	647 112 167	
Bar Florida	972 86 97 24		
Cafeteria Bar Moragues	872 070 415		
Pub la Cabanya		647 562 520	lacabanyashs@gmail.com
Bar Toc		631 287 025	nabeeljuut95@gmail.com
BENZINERES			
Estació de Servei Sant Hilari BP	972 87 20 30		
CARNISSERIES I CANSALADERIES			
Carns i embotits Homs	972 86 82 92	639 237 292	albert.santaugini@gmail.com
Can Barnet	972 86 87 47	722 669 371	canbarnet@gmail.com
Carns i embotits Masó	972 86 82 41		
Carnisseria i Xarcuteria Can Cisquet	972 86 82 67		carnisseria.cancisquet@hotmail.com
Joan Valls Bosch- Can Cabré	972 86 82 11	625 408 616	vallsboschjoan@gmail.com
CENTRES DE BELLESA			
Àngels Suy (Estètica i salut)	972 87 23 56	619 183 371	suyestetica@yahoo.es
Clips	972 87 28 53	680 289 256	carinanelia@gmail.com
Estètica i Teràpia E.Elias	699 018 468	649 591 237	estetica_elias_04@hotmail.com

Inés perruqueria Styl (Inés Cantizano)	972 86 82 70	676 363 714	perruqueriastylines@gmail.com
Filu centre estètica	972 86 84 70	699 968 480	filo.estetica@gmail.com
Maria Roquet- perruqueria i estètica	972 86 84 14		
Silvia Cornellà	972 86 82 65		silviacornella@yahoo.es
Rosa Crous	972 86 88 37	607 318 658	

CLÍNICA DENTAL

Clínica Dental Dr. Joan Mª de Ribot i Porta	972 86 98 14		
Clínica Dental Sant Hilari		675 462 460	santhilaridental@gmail.com

CLÍNICA VETERINARIA I PERRUQUERIA CANINA

L'Eriçó Blau	972 86 87 53	630 177 405	cveterinariblau@gmail.com
Praxis Veterinaria (Albert Díez Garcia Olalla)	972 87 73 76	609 146 020	praxisveterinaria@gmail.com
Perruqueria canina Jordi		666 957 301	jordi.galvez@hotmail.com

COMERCIALS

Comercial Màiquez S.L.	972 86 91 28		info@comercialmaiquez.com
Comercial Filor	972 87 21 32	684 166 531	jordi@comercialfilor.cat

COMESTIBLES

Bonpreu	972 12 92 58		
Fruiteria i Celler Jordi Bayés	972 97 61 56		fruiteriajordi@gmail.com
Magatzem Collsabena	972 86 86 05		rafi.collsabena@hotmail.com
Productes agroalimentaris Ponet (Gosby i BonArea)	972 87 22 84	659 909 583	rosellmoragas@hotmail.com
Supermercat Charter Consum	972 86 92 87		rstores.sl@gmail.com
Supermercat Condis	972 86 85 61		c0295@condis.es
El rebost de l'Omkar (fruiteria i verdures servei a domicili)		631 882 715	

CONFITERIES

La Dama d'Ayma	972 86 94 12		
Pastisseria Duran	972 86 81 14		annaduranfuguet@gmail.com
Pastisseria l'Artesà	972 87 39 94		
Pastisseria Malet Torrent	972 86 93 08		info@malet.cat
Pastisseria Masó	972 86 94 85	678 334 738	josepmariamaso@hotmail.es

CONSTRUCCIONS METÀL·LIQUES

Art Català	972 86 95 18		artcatala@grn.cat
Rolen- Moca	972 86 80 81		
Taller Nou Sant Hilari SL	972 86 91 88	679 582 793	tallernou@gmail.com
		617 549 114	

CONSTRUCTORS D'OBRES I SERVEIS IMMOBILIARIS

Albert Baena Prat		617 291 173	abpaleteria@gmail.com
Antoni Brugué Casas	972 87 21 25		antonibrugue@gmail.com
Construccions Àngel Toro	972 86 92 43	610 228 381	atoroluque@hotmail.com
Construccions Casas (Albert Casas)	872 02 49 73	660 001 671	construccionscasas@gmail.com
Construccions Josep Carrillo		690 870 989	carrillo.jose.1969@gmail.com
Construccions i reformes Dani Juvanteny		649 591 546	
Construccions Roc, S.L	972 86 83 39	605 824 965	construccionsroc@gmail.com
Obres i reformes Vilamala		650 117 315	
Obres Montseny, S.L.U.		699 141 748	
Obres Salvador Bosch		688 919 980	vadobosch1970@gmail.com
Obres Jordi Marcó Saiz	972 86 95 52	650 326 973	obresjmarco@gmail.com
Construccions J. Moragas		631 81 83 72	info@moragasconstruccions.cat
Claus en mà		649 330 626	contacte@clausenma.com

SERVEIS IMMOBILIARIS

Finques Valls	972 16 27 19		valls@finques-valls.com
GSTIO arquitectura & immobiliaria (Gerard Tordera)		619 906 578	info@gstio.cat
Vilabella Assessoria i Gestió, SLU	972 86 81 82		info@vilabella.net

DISTRIBUCIONS DE BEGUDES

Distribucions Josep Molas		625 335 510	jmolas67@gmail.com

DROGUERIES

Düca (Mar Mora)	972 86 80 01	699 615 342	marmora.65@gmail.com

ELECTRICITAT INDUSTRIAL

Mecalec Solucions,S.L	972 01 17 48		mecalec@mecalec.cat

ELECTRODOMÈSTICS

Botigues Rossell-Confort electrodomèstics	972 86 96 95	603 011 986	joseprossell@confort-electro.com
Can Vilamala	972 86 93 14	690 870 991	canvilamala@canvilamala.com
Singh Telecom- electrònica i mòbils	972 86 99 59	634 002 200	singhtelecom1@hotmail.com

ENSENYAMENTS

Centre Formació Permanent d'Adults	972 86 86 56		casadecultura@santhilari.cat
Escola Guilleries	972 86 87 29		b7003434@xtec.cat
IE Cent fonts	972 86 94 83		info@iecentfonts.cat
Aula de Música Municipal	972 87 21 64		amarbuciesisanthilari@emvic.cat
IES Anton Busquets i Punset	972 86 93 58	972 87 23 82	b7004517@xtec.cat
Escola Bressol Municipal "La Baldufa"	972 87 28 88		labaldufa@santhilari.cat
SH Concept Formació		672 371 690	formacio@shcformacio.com
One Way -Mercè Pallarols		695 178 543	merce.pallarols@gmail.com

ESTANCS

Casa Mimó	972 07 48 61		estanc1.santhilari@gmail.com
Estanc Duran	972 86 80 05		amimofontane@gmail.com

ESPORTS

Centre Esportiu Municipal	972 86 97 62		info@cemsanthilari.cat

EXCAVACIONS

Excavacions i Àrids Joan Rovira		616 446 688	info@excavacionsjrovira.com
Excavacions i llenyes Pagès, SL	972 87 21 94	606 936 940	excavaciopages@gmail.com

FARMÀCIES

J. R. Broto Soucheiron	972 86 80 98	680 585 554	joseprbroto@cofgi.org
Xavier Muntalt Brugués	972 86 90 49		fxaviermuntalt@cofgi.org

FERRETERIES

Camó-Ridorsa - Can Jombo - Optimus Ferreteria	972 86 83 08		canjombo@qfplus.com

FERROS FORJATS I CARROSSERIES

Abricometal (Francesc Silva)		618 851 888	abricometal@gmail.com
Art Català		972 86 95 18	info@artcatala.es
Bonjoch, S.L.	972 87 39 00		bonjoch@bonjoch.net
Serralleria d'alumini Sacalm		605 800 148	alu.sacalm@gmail.com
Serralleria Solà, SL	972 87 21 57	648 122 443	serralleria.sola@gmail.com
Serralleria Toni Juvanteny		635 629 575	tjserralleria@gmail.com

FISIOTERÀPIA

Sacalm Salut, centre de Fisioteràpia i Rehabilitació	649 546 081	677 408 602	sacalmsalut@gmail.com
Centre de fisioteràpia Teresa de Ribot	972 86 92 08		

FLEQUES

El Crostó (granja-cafeteria)	972 86 94 56	608 608 067	elcrostodesanthilari@gmail.com
Fleca Artesania Danés	972 86 87 97	628 469 656	art.danessl@gmail.com
Forn de pa Solà	972 87 21 07		
La Dama d'Ayma	972 86 94 12		

FLORISTERIES

Plantes Masó Sant Hilari		680 959 343	plantesmasosanthilari@gmail.com

FLORS, PLANTES, JARDINERIA I CULTIUS FORESTALS

Cultius La Pedra Llarga	972 86 95 71	646 711 567	lapedrallarga@gmail.com
Cultius Miralpeix SL	972 86 89 26		cultius@miralpeix.com
Cultius Sacalm		606 100 877	cultius.sacalm@gmail.com
Vivers Guilleries, S.L	972 87 21 94	606 865 399	info@viversguilleries.com
Cultius Pla de la Casa	972 87 20 52	628 090 165	c.pladelacasa@gmail.com

FOTÒGRAFS

Irene Fotògraf	972 86 85 01	635 480 924	irenefotograf@gmail.com

FUSTERIES I MOBLES

Avet Blau	972 86 97 23	972 86 97 22	mobleslavetblau@hotmail.com
FIAM - Aymerich	972 86 81 72		fiamaymerich@gmail.com
Fusteria Damià Masó		626 757 170	
Fusteria Viladelbosch		639 411 107	fviladelbosch@hotmail.com
JMJ Fusteria i Decoració	972 86 97 70	675 655 575	info@jmjfusteriaidecoracio.com
Miquel Rovira S.L.		630 679 444	joanrovirabayes@gmail.com
Ramon Llopis	972 86 87 14	696 575 299	fusteriaramonllopis@gmail.com
Fusteria Muntalt - Joan Juvanteny	972 87 22 80	630 622 917	fusteriamuntalt.joanjros@gmail.com
Artesania i Laser Teixeira	972 87 23 03	695 580 699	teixeira@artesaniateixeira.com
		610 209 458	

FUSTES

Cornellà, S.L.U (serradora)	680 222 805	608 432 369	serradoracornella@live.com

GRÀFIQUES I PUBLICACIONS

Gràfiques Montseny	972 86 84 06		info@montseny-impressors.com

HOTELS, HOSTALS, FONDES, CASES RURALS I RESTAURANTS

Agent Turístic

Àrea Forestal recreativa i de picnic "Camins de Bosc"		619 586 205	caminsdeboscsl@gmail.com

Hotels, hostals i fondes

Vilar Rural de Sant Hilari	972 87 28 20		infosanthilari@vilarsrurals.com
Hotel Balneari Font Vella	972 86 83 05		info@balnearifontvella.cat
Fonda Rita	972 86 80 09	696 786 801	fondarita@gmail.com

Restaurants

Bar Restaurant Aquari "Can Pinotxo"	972 86 93 69	649 192 438	restaurantaquari@hotmail.com
Bar Restaurant Ca la Fina	972 86 86 48		
Bar Restaurant Ca La Marta	972 86 89 18	630 051 205	restaurantcalamarta@gmail.com
Els Cortals	972 86 87 95	696 886 164	www.elscortals.cat
L'Isard	972 86 96 09	637 989 613	
La Roda	972 86 81 06		larodasthilari@gmail.com
Restaurant Villavecchia	972 86 95 64	654 309 228	villavecchiascp@gmail.com
Fonda Rita	972 86 80 09	696 786 801	fondarita@gmail.com
Restaurant la Pedra Llarga		608 695 387	
Restaurant Saps què	872 208 136	621 290 363	sapsquerestaurant@gmail.com
La Barraca d'en Torre	972 16 26 65		labarracadentorre@gmail.com
Restaurant les Voltes		611 504 715	

JOIERIES I RELLOTGERIES

La Guilleta Joies	972 86 95 15	615 363 726	mercenogueras68@gmail.com

LAMPISTES I MANYANS

Xemeneies Noufoc	972 86 95 24	638 846 752	info@noufoc.cat
Instal·lacions Carreras	972 86 81 43	607 547 878	tecnic@icarreras.cat
Instal·lacions J.Pallarols, S.L.	972 86 81 64		info@jpallarols.com
Lampisteria Can Vilamala	972 86 93 14	690 870 991	canvilamala@canvilamala.com
Lampisteria Insteny - Xavi Juvanteny	972 86 81 04		info@insteny.com
Remiendos Paco Rojas	972 86 93 87	648 254 837	pacorojas.r@gmail.com
(Tot tipus de manteniment per la llar)			
Lampisteria Instalcomas		619 623 246	instalcomas@hotmail.com

LLENYA

Excavacions i llenyes Pagès, S.L	972 87 21 94	606 936 940	excavaciopages@gmail.com

LLIBRERIES, COPISTERIES

Casa Mimó		687 510 758	ilamo639096@gmail.com
Jeimar	972 16 24 01		jeimar@telefonica.net

LOTERIES

Punt de venda de Loteria Nacional 4 Elements		627 374 508	sabaters4elements@icloud.com

MANANTIALS EN EXPLOTACIÓ

Font del Subirà	972 86 82 40		ceam@fontsubira.com
Font Vella	972 86 82 50		
Fontdor	93 300 43 18	972 86 90 26	fontdor@vichycatalan.es

MANTENIMENTS INDUSTRIALS

Mecanitzats Macavi, SL	972 87 39 92		oficina.macavi@gmail.com
Mecanitzats Cersa, S.L	972 86 95 48		oficina@cersasl.com
Toni Juvanteny		635 62 95 75	tjserralleria@gmail.com

MECÀNICS I COMPRA-VENDA DE COTXES

Autoreparacions Viladelbosch	972 86 94 70		viladelbosch@gmail.com
Garatge Guilleries-Citröen	972 86 88 73		info@guilleries.com
Garatge Trima, S.L. Seat	972 86 83 28		taller@garatgetrima.com
(Grup Volskswagen) Servei de grua			
Grup Cadere (venda de cotxes Renault, Dacia i Nissan)	972 84 28 11	682 291 672	pep@grupcadere.cat
Motos Malet, S.L.	972 86 90 38	600 375 891	motosmalet@hotmail.com
Motos Villegas	972 87 22 12	665 527 433	motosvillegas@hotmail.com
(venda i reparació de motos, bicicletes i maquinària agrícola)			
Planxisteria i pintura Toni Masó	972 86 94 23	625 071 037	planxisteriatonimaso@gmail.com
Tallers Casas-Güell	972 86 80 95		jcasas1801@gmail.com

MODA, MERCERIES I CONFECCIÓ

Confeccions Montse	972 86 94 72		montse.confeccions@gmail.com
Drapps- moda i calçat	972 86 93 71		drapps15@hotmail.com
Teresa Ripoll	972 86 82 08		info@teresaripoll.com
Little dreamers (Raquel Gómez)		609 082 658	www.littledreamers.es

MEDICINA, MEDICINA ALTERNATIVA

Joan Torres, medicina i dietètica	972 86 89 42	636 577 334	guitartlourdes@hotmail.com
Centre de teràpies naturals Jordi Vila VitalNatur		669 175 929	info@jordivilavitalnatur.com

ÒPTIQUES

Òptica Xica	972 86 89 60		opticaxica@gmail.com

PEIXATERIES

Peixateria Llorà (especialitat peix de costa)	972 86 83 21		peixosllora@gmail.com

PERRUQUERIES

BeArtist	972 86 82 94		bea_hj_@hotmail.com
Clips	972 87 28 53	680 289 256	carinanelia@gmail.com
Carme Garriga	972 86 80 20		cgllopis@hotmail.com
Carme Ramon (home i dona)	972 86 89 51		carmeramonbasela@gmail.com
Louan	972 87 21 50	640 136 193	louan@louan.net
Maria Roquet	972 86 84 14		perruqueriamariaroquet@hotmail.com
Perruqeria Silvia	972 86 82 65		silviacornella@yahoo.es
Perruqueria Elias	699 018 468	649 591 237	estetica_elias_04@hotmail.com
ML Perruqueria i estètica unisex	972 86 94 58	659 300 377	mlucena1987@gmail.com
Perruqueria Imatge (home i dona)	972 86 97 82		imatge2003@hotmail.com
Perruqueria Josmay (depilacions)	972 86 93 48	610 420 335	josmay.27@hotmail.com
Monsil perruqueria (home i dona)	972 86 89 97	658 257 750	p.montsesilvia@gmail.com
Perruqueria Styl Inés Cantizano	972 86 82 70	676 363 714	perruqueriastylines@gmail.com
Rovira Perruquers	972 86 85 08	674 336 163	roviramaso@gmail.com
Perruqueria Atlas (Samir Bouhbass)		602 397 835	

PINTORS

Pintem per art, S.L		636 771 814	pintemperartsl@gmail.com
Pep Molas pintura		660 311 191	pepmolas75@hotmail.com
Jam pintor		635 685 440	jamcolor74@gmail.com

PSICOLOGIA

Estímul (logopèdia, pedagogia, psicologia)		676 428 145	nuriafabregasc@gmail.com

SABATERIES

Reparació de calçat			
4 elements sabaters		627 374 508	sabaters4elements@icloud.com
(reparació i modificació del calçat.Ressolem trail i moto)			

TORNERIES			
Artesania Artidecoració, S.L.	972 86 82 14	617 539 455	joaquimsaurinaporta@gmail.com
Artesania Danés, S.L.	972 86 87 97	628 469 656	art.danessl@gmail.com
M.D.C., S.A	972 87 22 26		mdc@mdc.es
Packaging Solà. SLU (Albert Puig)	972 86 88 55		info@solasl.com
TRANSPORTISTES			
Teisa- Hispano S.A	972 20 48 68		comercial@teisa-bus.com
Transports J. Valls	972 87 20 52	628 090 165	ancose68@gmail.com
Transports Jordi i Carles Elias	606 918 061	636 015 722	transjelias@hotmail.com
Transports Josep Canaleta i fills		699 978 314	
Moragas	972 86 86 07		moragas@moragas.com
Transports Bayés & Buhils, SL		609 955 462	transportsbayesbuhils@gmail.com
TROFEUS, PUBLICITAT I REGALS D'EMPRESA			
Trofeus Wanscat. Grup Wanscat	972 87 22 23	610 414 076	info@wanscat.cat
VARIS			
Aporta	972 87 23 51		
Assercat suport, S. C (C/Doctor Morales, 6 - local)	678 878 311	617 899 691	
Autocamper Guilleries (lloguer autocaravanes)		682 345 440	autocamperguilleries@gmail.com
Cinema a la Fresca (J. Jumbert)		616 436 032	joan.jumbert@gmail.com
Fedor, S.A.	972 86 82 00	629 865 501	fedorsa@fedorsa.com
Hidroserveis Guilleries, S.L. (Bombes d'aigua i instal·lacions)		659 430 864	hidroserveis@gmail.com
Magatzems Sant Hilari	972 86 80 11		
Material Construcció Guilleries, GRUP GAMMA	972 87 21 05		guilleriesgamma@gmail.com
Bugaderia autoservei i tintoreia Destaca		607 701 113	asarbo@gmail.com
Video Oca- Toy Planet	972 86 96 76		sthilari@videooca.com
Territori Guilleries		676 193 065	info@territoriguilleries.cat
VINS I BEGUDES			
El Celler d'en Jordi		659 446 469	cellerdenjordi@gmail.com
Magatzem Collsabena	972 86 86 05		rafi.collsabena@hotmail.com
Productes agroalimentaris Ponet	972 87 22 84	659 909 583	rossellmoragas@hotmail.com

GRÀCIES

L'Ajuntament ha convidat a participar totes les diferents entitats del poble i s'han publicat tots els escrits que han arribat.
L'Ajuntament no comparteix, necessàriament, l'opinió dels autors.
No és permesa la reproducció total o parcial dels escrits i de les fotografies sense permís dels autors.

A Bonpreu
compartim les festes amb tu!
Vine a visitar-nos
Bonpreu de Sant Hilari Sacalm
Pg. de la Font del ferro, 81

C/ Mn.Josep Palà, 10
17403 SANT HILARI SACALM
GIRONA
TEL. 972 86 97 70
info@jmjfusteriaidecoracio.com
TANCAMENTS EXTERIORS I PORTES D'ENTRADA · PVC · ALUMINI · FUSTA
MALLORQUINES · PERSIANES · MOTORS · MOBLES CUINA · PARQUETS
PORTES INTERIORS · MOSQUITERES
CORTINES · TENDALS
JMJ
JMJ FUSTERIA I DECORACIÓ
www.jmjfusteriaidecoracio.com

INSTAL·LACIONS CARRERAS
Miquel Carreras Artigas
- Aigua, Gas i Electricitat.
- Calefacció, biomassa, aire condicionat.
- Antenes TV.
- Automatització.
- Programació d'Autòmats.
Oficina: Passeig Font Ve
Telf: 607547878 9°286
tecnic@icarreras.cat
17403 SANT HILARI SA

Vilar Rural
de Sant Hilari Sacalm
SERHS

DISTRIBUCIONS JOSEP MOLAS
SHS
Distribucions Josep Molas
C/ Tres creus, 72
17403 Sant Hilari Sacalm
Girona
Josep 625 335 510
Nati 696 765 909
jmolas67@gmail.com

Mobles avet blau
C/Piscina, 117 - tel. 972 86 97 23
17403 Sant Hilari Sacalm
mobleslavetblau@hotmail.com
www.mobleslavetblau.com

l'ericóblau
clínica veterinària
Urgències:
630 17 74 05
Horari:
Dimarts, Dijous i Divendres
10:00 a 13:00 i de 16:00 a 19:00
Dimecres i Dissabte
10:00 a 13:00
Marta Iglesias
Veterinària col.4652
Plaça Jacint Verdaguer nº 6
17403 Sant Hilari Sacalm Girona
Telèfon: 972 86 87 53
cveterinariblau@gmail.com

VILABELLA
Assessoria
Corredoria d'assegurances
Immobiliària
www.vilabella.net - info@vilabella.net - 972.86.81.82

Filor comercial
Matèries primeres per Hosteleria i Pastisseria
Jordi Carreras- Tel. 972 872 132 / 684 166 531
jordi@comercialfilor.cat www.comercialfilor.cat

ROLEN
ROLEN-MOCA TECHNOLOGIES

GSTIO
arquitectura & immobiliaria
GERARD TORDERA XANDRI
www.gstio.cat / info@gstio.cat / 619.906.578

C2
estudi d'arquitectura i construcció
Benvingut a la nova arquitectura
www.c2estudi.cat
625 44 89 04

GUILLERIES GAMMA
GROUP
ceràmiques · banys · cuines · materials de construcció · pintures
972 87 21 05 info@guilleriesgamma.cat @guilleriesgamma
www.guilleriesgamma.com

Transports i Logistica
Bayés & Buhils, S.L
TEL.609 955 462
C/ Juan Serras,43
17403 Sant Hilari Sacalm - Girona

Ajuntament
de Sant Hilari Sacalm

Foto portada ————————> «Ballant els Joves i els Gegants» de M.Carme Porta Brugués.
Foto contraportada ———> «Enlairar els somnis» de Jordi Saurina Cros.